

NATIONALE BANK VAN BELGIË

ALGEMENE VERGADERING

van de

Aandeelhouders der Nationale Bank van België

op 26 februari 1962

VERSLAG

UITGEBRACHT DOOR DE GOUVERNEUR, IN NAAM VAN DE REGENTENRAAD,

over de verrichtingen van het boekjaar 1961

en

Verslag van het College der Censoren

BRUSSEL

DRUKKERIJ DER NATIONALE BANK VAN BELGIË

1962

VERSLAG

OVER DE YERRICHTINGEN VAN HET JAAR 1961

UITGEBRACHT DOOR DE GOUVERNEUR

IN NAAM VAN DE

Regentenraad

Het jaar 1961 begon met weinig gunstige vooruitzichten.

Enerzijds gaf de verslechting van de economische betrekkingen met de Kongolese Republiek aanleiding tot bezorgdheid. Men vreesde dat de daling van de uitvoer van goederen en diensten naar dat land het nationale inkomen en vooral de betalingsbalans nadelig zou beïnvloeden.

Anderzijds was het groeitempo van de nationale economie een punt van tegenspraak. De structurele crisis van de steenkolenmijnen, de moeilijkheden in andere sectoren en de betrekkelijke ernst van de recessie van 1958 verwekten in sommige streken en kringen ongerustheid die, aangewakkerd door andere motieven, op het einde van 1960 tot uiting kwam in stakingen van een ongewone omvang.

Bracht het voorbije jaar geen oplossing voor alle vraagstukken, toch heerste op het einde ervan minder onzekerheid. Het besef van de moeilijkheden versterkte de wil om tot een oplossing te komen. In elk geval kan de jongste economische ontwikkeling als bevredigend beschouwd worden, vooral indien men rekening houdt met de aanvankelijke bezorgdheid en, bovendien, met de vertraging van het stijgingstempo van de buitenlandse vraag in vergelijking met vorig jaar.

*
* *

In de Europese Economische Gemeenschap bleef de produktie op een hoog peil, maar ze boekte een tragere vooruitgang. In West-Duitsland en Nederland werden tijdens de eerste maanden van het jaar de grenzen van het produktievermogen bereikt, zonder dat

hiermee ernstige storingen op het gebied van de prijzen of de betalingsbalans gepaard gingen; de herwaardering van hun geldeenheid in maart heeft het gevaar voor overspanning in die landen doen afnemen. In Nederland was de toeneming van de industriële bedrijvigheid in 1960 bijzonder snel geweest, maar in het voorbije jaar trad een vertraging in, omdat de fysische grenzen van de expansie bereikt werden. Ook in Duitsland is die vertraging merkbaar, hoewel zij er minder nadrukkelijk is. Dit is ook het geval in Frankrijk en Italië, waar de expansie nochtans langer schijnt te duren.

In Groot-Brittannië vertoonde de industriële produktie slechts een trage groei, wegens de specifieke moeilijkheden waarmee dat land te kampen heeft.

Er blijft een tijdsverschil tussen de conjunctuurbeweging in de Verenigde Staten en die in de landen van de Europese Gemeenschap : op het ogenblik dat deze laatste tekenen van vertraging vertoonden, trad de Amerikaanse economie in een herstelfase die ongetwijfeld een steun voor de buitenlandse vraag zal betekenen.

*
* *

Over de eerste tien maanden is de bedrijvigheid van de gezamenlijke Belgische nijverheid met een weinig minder dan 3 pct. gestegen. Voor elk van de eerste drie kwartalen van 1961 vertoonde ze, vergeleken met vorig jaar, achtereenvolgens een daling van 3 pct. en twee verhogingen van 7 en 4 pct.; deze laatste cijfers liggen iets hoger dan de overeenstemmende twee percentages voor de gehele Gemeenschap.

Tijdens de laatste maanden van het jaar werden de kentekenen van een vertraging in sommige sectoren merkbaar; oorzaak hiervan was een verzwakking van de vraag op de Europese markten.

Het hoge peil van 's lands bedrijvigheid vond een steun in de omvang van de binnenlandse investeringen. De bestedingen voor

industriële uitrusting en bouwwerken namen immers verder uitbreiding, op grond van de vroegere stijging van de inkomens en mede dank zij een doelbewuste expansiepolitiek. De binnenlandse bestellingen van uitrustingsgoederen, spoorweg- en scheepvaartmaterieel aan de metaalverwerkende nijverheid stegen tijdens de eerste negen maanden van 1961 met 25,5 pct. in verhouding tot dezelfde periode van vorig jaar, tegen 8,3 pct. voor het jaar 1960. Gedurende dezelfde periode groeide de invoer van uitrustingsgoederen met 19 pct., tegen 15,5 pct. in 1960. De bouwnijverheid werkte met volledige aanwending van haar produktievermogen. Ook van de overheidshuishouding ging een expansieve impuls uit op dat gebied : begin november overtroffen de nieuwe aanbestedingen van openbare werken met 8 pct. het overeenstemmende cijfer van vorig jaar.

Het verbruik van de particulieren werd ongetwijfeld beïnvloed door het hoge peil van de inkomens en inzonderheid door de toename van de totale loonsom, in verband met de verhoging van de werkgelegenheid, de verdere stijging van de gemiddelde uurverdiensten en de effectieve verlenging van de arbeidsduur die in de loop van 1960 plaatsgreep.

Na de remmende invloed van de stakingsbeweging, kende de uitvoer een herleving. Op grond van de cijfers betreffende de eerste elf maanden lag hij in waarde meer dan 4 pct. hoger dan in 1960. Het aandeel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de internationale handel bleef onveranderd.

De werkloosheid liep terug tot om en bij het minimum van de vorige periode van hoogconjunctuur; verscheidene bedrijven ondervonden moeilijkheden bij de aanwerving van personeel. De jongste inspanningen op het gebied van de bedrijfsuitrusting verbeteren evenwel de produktiviteit en zullen aldus opnieuw een zekere marge voor uitbreiding van de produktie scheppen, daar waar het produktievermogen overbezet is.

*
**

Geen enkele verontrustende beweging in de kosten- en prijzenstructuur verstoorde de hoogconjunctuur waarmee het land begunstigd werd. De ontwikkeling van de bedrijvigheid verliep evenwichtig. Het indexcijfer van de industriële groothandelsprijzen was vanaf het tweede kwartaal eerder neerwaarts gericht, ingevolge een scherpere concurrentiestrijd. Het officiële indexcijfer van de kleinhandelsprijzen vertoonde tot in augustus een lichte stijging, waarna het stabiel bleef; het heeft het peil waarop de indexering der bezoldigingen de verhoging van brede categorieën nominale lonen teweegbrengt, niet overschreden.

Over het geheel beschouwd en blijkens de beschikbare indexcijfers, evolueerden de dispariteiten van de groothandelsprijzen, de kleinhandelsprijzen, de lonen en wellicht ook van de loonkosten in het voordeel van België.

De hoogconjunctuur verwekte evenmin spanningen in de binnenlandse financiële toestand en in het betalingsverkeer met het buitenland.

Na het onrustig klimaat van de eerste maanden, liepen de deviezennoteringen op de vrije valutamarkt terug en bleven tot het einde van het jaar dicht bij de parikoers; voor sommige valuta's lag deze laatste zelfs boven de vrije koers.

Op de obligatiemarkten ging de rentestand naar omlaag. De interestpercentages van het bij gunning uitgegeven overheidspapier zijn tijdens de laatste maanden van het jaar een weinig gedaald; begin 1962, bij de eerste gunning volgend op de hierna beschreven hervorming van de geldmarkt, tekende die beweging zich nog duidelijker af. Het gemiddelde peil van de daggeldrente ligt beneden dat van vorig jaar.

Tijdens de eerste elf maanden vormde het publiek nieuwe termijn- en spaardeposito's in de banken voor een bedrag van F 7,3 miljard; de aangroei van de geldhoeveelheid was relatief minder belangrijk en bedroeg F 8,8 miljard. Ongetwijfeld houdt dat

verschijnsel ten dele verband met de hogere rente toegekend aan de termijndeposito's; het wijst in elk geval op de globale toereikendheid van de geldschepping en op de overvloed aan liquiditeiten in de economie.

Op de geldmarkt bleek deze overvloed eveneens uit het geringe beroep op het herdisconto van de Bank en uit de belangrijke portefeuille overheidspapier, die de banken boven hun reglementaire verplichtingen aanhielden; de opbrengst van de inschrijvingen op de certificaten van het Rentenfonds diende niet te worden aangewend voor interventies op de markten van het overheidspapier; aldus bleven hoge bedragen ongebruikt in rekening bij de Bank en werden de risico's van een inflatoire druk, die uit de belangrijke schatkistleningen in het buitenland had kunnen voortvloeien, uitgeschakeld.

De voornaamste bron van nieuwe liquiditeiten was de kredietverlening van de geldscheppende instellingen aan de Staat. Die kredietverlening geschiedde in verscheidene vormen, doch vooral door plaatsing van schatkistcertificaten in buitenlandse valuta's bij de banken. Minder belangrijke factoren waren de aankopen van de banken op de markt van de overheidsobligaties en de kredietverlening aan bedrijven en particulieren.

Ten slotte waren de transacties met het buitenland, exclusief de kapitaalverrichtingen van de overheidssector, omstreeks het midden van het jaar opnieuw een oorzaak van geldschepping. De stakingen en de stijging van de aankopen in het buitenland — inzonderheid van uitrustingsgoederen — hadden in het begin van het jaar een tekort op de balans van het goederenverkeer tot gevolg; dit tekort nam daarna geleidelijk af. De dienstprestaties en de particuliere transfers vertoonden tijdens de eerste drie kwartalen een kleiner overschot dan over dezelfde periode van 1960, ingevolge de daling van sommige ontvangsten uit Kongo. De nettoafvloeiing van particulier kapitaal was veel geringer dan in 1960. Het gezamenlijke tekort van de betalingsbalans — exclusief de kapitaaltransacties

van de overheid — bereikte tijdens het eerste en het tweede kwartaal van 1961 F 0,8 en F 1,2 miljard en maakte gedurende het derde kwartaal plaats voor een overschot van F 2,2 miljard; in de loop van de laatste drie maanden van het jaar bleef het overschot tenminste even groot.

*
* *

De verbetering van de toestand der staatsfinanciën en de versteviging van de buitenlandse positie van de nationale economie zijn geen doeleinden op zichzelf; ze versterken evenwel de middelen waarover het land beschikt om op meer ingrijpende wijze de economische, sociale en culturele vooruitgang na te streven.

Wat de sanering van de openbare financiën betreft, werd in 1961 belangrijke vooruitgang geboekt. Op de gewone begroting van het dienstjaar overtreffen de aangevraagde kredieten — F 129,2 miljard — de vermoedelijke ontvangsten met F 7,1 miljard. Het tekort zal ongetwijfeld kleiner zijn na de schrapping van de niet gebruikte kredieten. Voor het dienstjaar 1960 bedroeg het tekort F 6,8 miljard; de uitgaven ingeschreven op de gewone begroting van 1961 omvatten evenwel lopende uitgaven die tot in 1960 op de buitengewone begroting voorkwamen. Tijdens het jaar 1961 was de toestand van de Schatkist minder ongunstig. De werkelijke stijging van de rechtstreekse staatsschuld, die de omvang van het uiteindelijke schatkisttekort weerspiegelt, bedroeg in 1961 F 14 miljard, tegenover F 22 miljard in 1959 en in 1960.

In de loop van het jaar verbeterde bovendien de structuur van de schuld. In 1960 was de gezamenlijke rechtstreekse schuld in buitenlandse valuta's met meer dan F 10 miljard toegenomen. Die beweging zette zich voort in een nog sneller tempo tot in mei 1961; op dat ogenblik bereikte die deviezenschuld F 50,4 miljard, tegen F 44,4 miljard op het einde van 1960. Terugbetalingen brachten haar op einde december tot F 47 miljard terug. Daarenboven streefde de regeringspolitiek naar een consolidatie van de kort-

lopende deviezenschuld : tijdens de laatste zeven maanden van het jaar daalde deze laatste met F 9,7 miljard, terwijl de deviezenschuld met halflange en lange looptijd met F 6,3 miljard vermeerderde.

*
**

De goud- en nettodeviezenvoorraad van de Bank steeg tijdens het jaar 1961 met F 12,1 miljard.

Was de ontwikkeling van het lopende betalingsverkeer en van het particuliere kapitaalverkeer gunstiger dan verwacht werd, toch komen de door de Bank verworven reserves bijna voor de helft voort uit andere verrichtingen en wel uit de aangroei van de deviezenschuld van de Staat en van sommige parastatale bedrijven. Als tegenpost van hun deviezenleningen aan de Schatkist, verhoogden de banken hun verplichtingen tegenover het buitenland. De gezamenlijke nettotegoeden op het buitenland van de geldscheppende instellingen zijn dan ook met bijna F 1 miljard gedaald : op einde november bedroegen ze ongeveer F 75,1 miljard.

De door de Staat ontleende deviezen werden aan de Bank overgedragen; meestal gaf de overdracht aanleiding tot een termijn-aankoop. Daarnaast dekte de Schatkist op dezelfde wijze de terugbetaling van schulden op langere termijn, die nog slechts enkele maanden looptijd hadden. De verplichtingen tot levering van deviezen, die hieruit voor de Bank voortvloeien, vormen de tegenpost van de rubriek : « Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud », die van F 11,8 miljard op 31 december 1960 tot F 18,5 miljard op einde december 1961 steeg.

*
**

De geleidelijke vrijmaking van het kapitaalverkeer en de terugkeer tot de inwisselbaarheid van de valuta's hebben de geldbewegingen van de ene markt naar de andere vergemakkelijkt.

Valutacrisissen kunnen aldus uitbreken in de landen die, in verband met die geldbewegingen, gedwongen zijn buitenlandse verplichtingen terug te betalen of kasvoorraden van hun ingezetenen in deviezen om te zetten. Treffen ze landen waarvan de buitenlandse verplichtingen een deel uitmaken van de beschikbare hoeveelheid internationale liquiditeiten, m.a.w. landen waarvan de valuta als reserve gebruikt wordt, dan vormen die crisissen een bedreiging voor de huidige organisatie van het internationale betalingsverkeer.

De moeilijkheden van de dollar in 1960 en die van het pond sterling in 1961 vestigden de aandacht op het bestaan van dat risico.

De centrale banken en het Internationale Monetaire Fonds hielpen, respectievelijk in maart en augustus, het Verenigd-Koninkrijk doorheen zijn valutamoeilijkheden, door middel van kredietverlening.

De internationale monetaire autoriteiten hebben zich beijverd om ruimere actiemiddelen te verschaffen aan de instellingen die over de bestendige goede gang van het internationale betalingssysteem moeten waken. De septembervergadering van het Internationale Monetaire Fonds overwoog een mechanisme te organiseren dat, op grond van een voorafgaande overeenkomst tussen het Fonds en sommige van zijn leden, aan dit laatste meer mogelijkheden zou bieden voor de uitoefening van het leningsrecht waarover het krachtens artikel VII van zijn statuten beschikt.

De raadplegingen onder de voornaamste industriële landen leidden tot een principiële akkoord over de kredietlijnen die ieder van de deelnemers aan het Fonds zal verlenen, en over de aanwendingsprocedure van die aanvullende faciliteiten.

Vermits België ten volle wil bijdragen tot de stabiliteit van het internationale betalingssysteem, zal het aan dit akkoord deelnemen. De opvragingen vanwege het Fonds, waaraan België gebeurlijk zal moeten beantwoorden, zouden hoofdzakelijk in goud of deviezen van andere landen ter beschikking van dit laatste dienen gesteld. Het is immers weinig waarschijnlijk dat die opvragingen ten behoeve van

de deelnemende landen enkel zouden geschieden met het oog op de dekking van een tekort tegenover België van dezelfde omvang als de bijdrage van dit laatste.

In ruil van het goud en de deviezen die de Bank zou afstaan, zou zij evenwel op het Fonds een vordering verkrijgen, waarvan de terugbetaling gebeurlijk vóór de vervaldag zou kunnen bekomen worden.

De aldus aangegane nieuwe verplichtingen voegen zich bij diegene die reeds uit de deelneming aan het Internationale Monetaire Fonds voortvloeiden. In tegenstelling echter met wat tijdens de vorige jaren gebeurde, toen het Fonds hoofdzakelijk dollars ter beschikking stelde van de leden die een beroep deden op zijn middelen, moet het thans evenzeer, zo niet meer, gebruik maken van de valuta's van de voornaamste landen van het Europese vasteland, waaronder België. Aldus maakte het Fonds in 1961 gebruik van zijn tegoeden in Belgische franken, in antwoord op een verzoek om hulp van het Verenigd-Koninkrijk en Argentinië. Ter gelegenheid van die twee verrichtingen verstrekke de Bank, krachtens de in 1959 met de Staat gesloten overeenkomsten, de door het Fonds gevraagde 3,6 miljard Belgische frank. Als tegenpost vermeerderde de vordering op deze instelling, welke de Bank krachtens de voornoemde overeenkomsten in haar rekeningen boekt; ze bereikte op het einde van 1961 F 7.989 miljoen.

*
**

Het was hoofdzakelijk met het doel het onontbeerlijke evenwicht tegenover het buitenland gedurende een moeilijke periode te vrijwaren dat de Bank een jaar lang de officiële discontovoet, die zij op 4 augustus 1960 tot 5 pct. had verhoogd, onveranderd liet.

De ontspanning op de vrije valutamarkt en de verbetering van de lopende rekening der betalingsbalans waren in augustus van het voorbije jaar aanleiding tot de beslissing om een verlaging van de

rentetarieven op korte termijn in te zetten. Overigens heerste op de geld- en obligatiemarkten, wegens de grote geldruimte, een willige stemming die in een spontane daling van de rentestand tot uiting kwam.

Op 24 augustus verlaagde de Bank haar tarieven met 0,25 pct., waardoor de discontovoet voor de geaccepteerde, bij een bank gedomicilieerde wissels tot 4,75 pct. teruggebracht werd. Hierbij sloten aan de tarieven die sedert november 1957 aan de beweging van de discontovoet gebonden waren. De verlaging bleef beperkt wegens het voortduren van de hoogconjunctuur.

Op 28 december verlaagde de Bank andermaal haar rentegamma met 0,25 pct., waardoor de discontovoet voor de geaccepteerde, bij een bank gedomicilieerde wissels tot 4,5 pct. teruggebracht werd.

In het licht van de gunstige evolutie van de betalingsbalans met het buitenland, kan die aanpassing matig schijnen. Zij vormt een stap in een ontwikkeling die trapsgewijze zal kunnen voortgezet worden, voor zover zij geen buitensporige afwijkingen doet ontstaan tegenover de rente uitgekeerd op de kortlopende beleggingen in het buitenland. In dat verband dient rekening gehouden met de verhoging van de rentetarieven op de termijndeposito's, waartoe de Amerikaanse banken onlangs vergunning kregen.

*
* *

Enkele dagen na de wijziging van de rentetarieven in december volgde een hervorming van de geldmarkt, omvattende een geheel van bepalingen betreffende de bankstructuurcoëfficiënten en de wijze waarop de rentevoet van sommige op de markt verhandelbare overheidseffecten en van de termijndeposito's bij de banken vastgesteld wordt. Tevens werd een nieuw instrument ter beschikking van de monetaire overheid gesteld, door de vaststelling van een kasreservepercentage.

Het coëfficiëntenstelsel werd in 1946 ingevoerd om te vermijden dat de uit de oorlogsinflatie ontstane en bij de banken ondergebrachte kortlopende schuld naar de centrale bank zou terugvloeien. Het betrof inzonderheid de proportionele dekking van de deposito's door overheidsfondsen. Het onderging verschillende aanpassingen.

In 1949 werd het een eerste maal versoepeld, in die zin dat de banken geleidelijk meer vrijheid kregen bij de keuze van de activa die ze als dekkingsverplichting aanhielden.

Een nieuwe aanpassing, in 1957, verbrak de band tussen de bewegingen van de bankdeposito's en het bedrag van de kredietverlening van de banken aan de Schatkist. De bij de banken ondergebrachte kortlopende schuld werd in overheidspapier van de tranche A en van de tranche B van een bijzondere staatslening omgezet. De partiële dekking van de banken met grote en gemiddelde circulatie moest nog slechts samengesteld zijn uit effecten van de bijzondere lening, uit certificaten uitgegeven door het Rentenfonds en uit kasmiddelen.

Het door de hervorming van 1957 ingevoerde regime bood ongetwijfeld voordelen.

Vooreerst stelde het een einde aan het multiplicatoreffect dat tevoren zijn uitwerking liet gelden, doordat de middelen voortkomend van de certificaten waarop de banken moesten intekenen in verhouding tot de aangroei van hun deposito's, door de deficitaire Schatkist onmiddellijk opnieuw in omloop gebracht werden.

Bovendien beveiligde het nieuwe regime de Schatkist tegen de moeilijkheden verbonden aan de terugbetaling van grote bedragen schatkistcertificaten, wanneer de deposito's, in plaats van te stijgen, terugliepen.

Ten slotte werd de reglementaire belegging van de middelen voortvloeiend uit de toeneming van de bankdeposito's naar het Rentenfonds geleid; aldus kreeg het Fonds de beschikking over een

reserve aan liquide middelen die meer mogelijkheid boden om, in het raam van zijn verruimde opdracht, tussen te komen op de markten van de overheidsobligaties, van het korte overheidspapier en van het daggeld.

Nochtans onderwierp het in 1957 ingevoerde stelsel de activa-verrichtingen van de banken nog aan reglementaire verplichtingen.

Hoewel deze laatste de financiering van de bedrijven niet bepaald belemmerden en de vraag naar kredieten, behoudens korte periodes van spanning, zonder moeilijkheden kon gedekt worden, bleek het niet-temin wenselijk om, in het raam van de maatregelen tot aanwakkering van de expansie, aan de banken een ruimere marge te laten voor de financiering van de bedrijven.

Bij een besluit van de Bankcommissie van 21 december 1961, goedgekeurd door de Ministers van Financiën en van Economische Zaken en Energie, werden met ingang van 1 januari 1962 de beschikkingen van het reglement van 11 oktober 1949 betreffende de kasmiddelen en de dekking opgeheven. Overgangsbepalingen in het besluit komen er echter op neer de vrijstelling van de dekkingsverplichtingen tot de toekomstige aangroei van de deposito's te beperken.

Verder mogen de banken, behalve wat de certificaten A betreft, met de in aanmerking komende activa naar eigen keuze de dekking samenstellen, welke in de overgangsbepalingen voorgeschreven is.

De koppeling van de rente der schatkistcertificaten tranche B en der certificaten van het Rentenfonds aan de discontovoet van de Bank werd afgeschaft.

Dat mechanisme van de rentevoeten bestond sedert november 1957. Alhoewel het gerechtvaardigd was, inzonderheid uit het oogpunt van de doeltreffendheid van de discontopolitiek, kon het nochtans, in bepaalde omstandigheden, de nodige beweegbaarheid aan de rentevoeten der verschillende categorieën overheidspapier op de geldmarkt ontnemen.

De getroffen maatregelen inzake de dekking van de passiva der banken maken het mogelijk de vorming van de rentetarieven op de markt opnieuw te versoepelen. Voortaan zullen deze laatste bewegen in functie van het aanbod van en de vraag naar liquiditeiten, onder controle van de monetaire overheid, derwijze dat het gamma van de rentetarieven voor de korte en halflange termijn op meer normale wijze kan tot stand komen.

De certificaten van het Rentenfonds zullen, zoals vroeger, een looptijd van vier maanden hebben, doch zij zullen bij wekelijkse gunningen tegen één enkele rentevoet worden uitgegeven.

De schatkistcertificaten op zeer korte termijn zullen, zoals in het verleden, worden uitgegeven door tussenkomst van de Bank.

De openbare gunningen van schatkistcertificaten op zes, negen en twaalf maanden zullen voortgezet worden.

Door haar tussenkomst op de geldmarkt, naast die van het Rentenfonds, en door haar medewerking met de Schatkist, inzonderheid bij de vaststelling van het bedrag en de voorwaarden van uitgifte van de certificaten, zal de Bank de beweging van de rentevoeten kunnen beïnvloeden in functie van de ontwikkeling van de betalingsbalans zowel als van de conjunctuur.

Zij zal trouwens op de vaststelling van de creditrentepercentages in de banken invloed blijven uitoefenen. Deze laatste zijn weliswaar niet meer aan haar discontovoet gebonden, maar daarentegen zullen ze voortaan gewijzigd worden krachtens beslissingen getroffen na onderling overleg tussen de Bank en de Belgische Vereniging der Banken, in functie van de toestand op de geldmarkt, de positie van de betalingsbalans en de conjunctuurontwikkeling; in het kader van de monetaire politiek, zullen de andere financiële instellingen die middelen aantrekken in de vorm van deposito's, er ongetwijfeld toe gebracht worden, zich bij dit eensgezind optreden inzake creditrentepercentages aan te sluiten.

Deze verschillende beschikkingen werden aangevuld met de invoering van een kasreservepercentage.

De gezamenlijke vraag kan op bepaalde tijdstippen worden opgedreven, dank zij kredietverlening door de geldscheppende instellingen, en op andere tijdstippen beperkt worden door terugbetalingen op die kredieten. De Bank kan er dus toe bijdragen om die vraag en derhalve ook de ontwikkeling van de conjunctuur en van de betalingsbalans te reguleren, in de mate waarin zij de omvang van de kredietverlening door de geldscheppende instellingen kan beïnvloeden.

De instrumenten waarover de Bank thans beschikt zijn de hantering van de discontovoet, de voorwaarden die zij stelt voor het verstrekken van haar visum en voor de herdiscontering van handelspapier, als ook het openmarktbeleid.

Een doeltreffende hantering van de discontovoet onderstelt dat de vraag naar kredieten betrekkelijk vlug op een verandering van het rentepeil zou reageren. Dit is echter niet steeds het geval. De handelsvrijheid waarover de Bank beschikt voor de hantering van haar discontovoet wordt overigens beperkt door overwegingen in verband met de onderlinge positie van de Belgische en de buitenlandse rentevoeten en de gevaren voor kapitaaluitvoer die hieraan verbonden zijn.

De voorwaarden waartegen de Bank haar visum verleent en handelspapier herdisconteert, houden rekening met bepaalde gebruiken in handel en nijverheid en kunnen slechts binnen zekere grenzen gewijzigd worden.

De instrumenten van de openmarktpolitiek werden door de hervormingen van de geldmarkt aanmerkelijk verbeterd. Niettemin kan de tussenkomst op de markt van het overheidspapier ontoereikend zijn om het krediet te reguleren of strijdig zijn met het overheidsbeleid inzake openbare schuld.

Tal van landen hebben de doeltreffendheid van de disconto- en openmarktpolitiek verhoogd door aan de monetaire overheid de

mogelijkheid te bieden een kasreservepercentage op te leggen. Dit instrument heeft sedert vele jaren zijn deugdelijkheid bewezen. Door zijn rechtstreekse weerslag op de liquiditeit van de geldscheppende instellingen, maakt het kasreservestelsel de controle van de kredietcapaciteit van deze instellingen mogelijk.

Ondanks haar voordelen, werd de techniek van het kasreservepercentage tot dusverre in België niet aangewend. De kascoëfficiënt van 4 pct., die in 1946 ingevoerd werd, had tot doel de individuele structuur van de banken te bevestigen en te verstevigen. De mechanismen voortvloeiend uit de hervorming van de geldmarkt van november 1957 hadden niet dezelfde soepelheid als een kasreservestelsel.

De invoering hiervan maakte het voorwerp uit van het tweede besluit van de Bankcommissie van 21 december 1961, eveneens goedgekeurd door de Ministers van Financiën en van Economische Zaken en Energie. Krachtens dit besluit mag de Commissie, op met redenen omkleed voorstel van de Bank, die zich hierbij laat leiden door de vereisten van de monetaire politiek en van de kredietcontrole, een bepaald percentage van de diverse categorieën monetaire en quasi-monetaire verplichtingen doen beleggen in de vorm van een speciaal deposito in rekening-courant bij de Bank, of van tegoeden op zicht bij het Rentenfonds of in een bijzondere bij de Bank te deponeren soort overheidspapier.

Het kasreservepercentage zal niet hoger dan 20 pct. mogen stijgen voor de direct en op ten hoogste één maand opeisbare verplichtingen en niet hoger dan 7 pct. voor de verplichtingen op meer dan één maand en voor de depositoboekjes. Behoudens goedkeuring door de Minister van Financiën en door de Minister van Economische Zaken, zal het met niet meer dan drie punten per periode van dertig dagen mogen verhoogd worden.

Aangezien het nieuwe instrument de uitwerking van de discontovoet en van de openmarktpolitiek versterkt, zal het van groot nut

kunnen zijn, hetzij om te verhinderen dat overdreven kredietaanvragen het monetaire evenwicht in gevaar zouden brengen, hetzij gebeurlijk om een economische herleving in de hand te werken door de vrijmaking van de voordien bevrozen bankliquiditeiten.

Dat kasreservepercentage kan nu reeds toegepast worden wat de banken betreft. Maar zelfs al spelen deze laatste op monetair gebied een bijzondere rol, toch zijn zij niet de enige categorie financiële instellingen waarvan de kredieten een ongewenste uitbreiding van de vraag kunnen financieren. De particuliere of overheidsinstellingen die quasi-monetaire middelen beheren, kunnen eveneens, op ongepaste ogenblikken, ongebruikte kasvoorraden, die zij met het oog op kredietverlening zouden aangetrokken hebben, terug in omloop brengen. Het ware dan ook wenselijk de actiemiddelen van de Bank aan te vullen door de geleidelijke uitbreiding van het kasreservestelsel tot alle instellingen die quasi-monetaire liquiditeiten beheren.

*
* *

De hierboven beschreven hervormingen beantwoorden, op het technische vlak, aan de bezorgdheid om de weg vrij te maken voor een financiële politiek die rekening houdt zowel met de noodzaak van economische groei als met de vereisten van het binnenlandse en buitenlandse evenwicht.

De handhaving van een toereikend groeitempo blijft één van de voornaamste doelstellingen van de economische politiek. Een aantal belangrijke vraagstukken blijft inderdaad gesteld, inzonderheid op het vlak van de nijverheids- en landbouwstructuur; met hun oplossing is uiteraard veel tijd gemoeid. Het energieprobleem is hiervan een voorbeeld. Tot dezelfde groep behoren de vraagstukken van de streek-economie : in sommige economisch achteruitgebleven of achteruitgaande gewesten dienen belangrijke reconversies verwezenlijkt of nieuwe bedrijven opgericht. Eveneens is een overschakeling naar expansieve bedrijvigheden nodig geworden, in verband met structu-

rele verschuivingen van de vraag. De wet voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel van 14 februari bracht aanvullende maatregelen bij de wetten van juli 1959 tot bevordering van de particuliere investeringen.

Een Fonds voor landbouwinvesteringen en een Steenkolen-directorium werden opgericht.

Ten slotte werd aan het Parlement een wetsontwerp voorgelegd tot oprichting van een Nationale Investeringsmaatschappij en van gewestelijke investeringsmaatschappijen die tot taak zullen hebben de financiering van de ondernemingen te vergemakkelijken door risicodragend kapitaal ter beschikking te stellen.

Het welslagen van een ruim opgevatte politiek tot bevordering van de investeringen onderstelt dat de financiering ervan niet zou worden belemmerd door de globale ontoereikendheid der beschikbare middelen noch door een gebrekkige werking van de mechanismen die de beschikbare middelen aantrekken en verdelen.

Een Regeringscommissie werd opgericht met het doel de huidige financieringsmechanismen te bestuderen en aan de Regering de voorstellen tot hervormingen voor te leggen die zij wenselijk zal achten met het oog op een betere werking van de kapitaalmarkten en de mobilisatie van de beschikbare financiële middelen.

Het huidige vraagstuk ligt waarschijnlijk niet in een globaal tekort aan financiële middelen. Op sommige markten evenwel kunnen de middelen ontoereikend zijn ingevolge een starre en gesloten structuur. De financiële organisatie is derhalve voor verbetering vatbaar, vooral waar het er om gaat de kapitalen te leiden naar de produktieve investeringen, zo publieke als private, die aan de doelstellingen van de economische programmering beantwoorden. Bovendien zou de oprichting kunnen voorzien worden van zekere institutionele lichamen die de Regering zouden helpen bij de uitwerking en de toepassing van een financiële politiek in dienst van de economische ontwikkeling.

Die financiële politiek kan ertoe bijdragen om de investeringsbeslissingen in de mate van het mogelijke aan te wakkeren. Maar zij moet evenzeer beletten dat de uitbreiding van de bestedingen de draagkracht van de economie zou te boven gaan en ongeregelde ontwikkelingen verhinderen.

Deze richtlijnen van de financiële politiek beheersen eveneens het optreden van de centrale bank.

De economische vooruitgang moet inderdaad reëel zijn, d.w.z. niet berusten op een zuiver nominale verhoging van het inkomen.

In een afhankelijke volkshuishouding zou elke inflatie de economische groei in de weg staan in plaats van hem te bevorderen. Zij zou inderdaad het evenwicht van het betalingsverkeer met het buitenland aantasten en bijgevolg de aanvoer van de nodige deviezen voor de economische ontwikkeling in het gedrang brengen.

De inspanningen ertoe strekkend het expansietempo te verhogen moeten, onder overigens gelijke omstandigheden, een stijging van de invoer teweegbrengen. Inzake kapitaalverkeer dient erop gewezen dat België traditioneel een deel van zijn lopende besparingen ter beschikking stelt van het buitenland. Bovendien zullen op de buitenlandse overheidsschuld — weliswaar in de tijd gespreide — terugbetalingen gedaan worden.

Bovendien zullen de goud- en deviezenreserves ongetwijfeld ten dele dienen aangesproken voor de naleving van de verplichtingen waartoe de Bank gehouden is, in het raam van haar bijdrage tot de goede werking van het internationale betalingssysteem.

Ten slotte moet men rekening houden met de gevolgen van de ongunstige wending van de betrekkingen met Kongo. Weliswaar werden deze laatste door de onafhankelijkheid niet volledig verbroken; ondergingen de Belgische uitvoer en het vervoer naar Kongo een aanmerkelijke daling, de invoer uit dit land bleef belangrijk. Hetzelfde geldt voor de verwerking van Kongolese grondstoffen en

de prestatie van handels- en technische diensten voor rekening van in Kongo gevestigde bedrijven; tijdens de eerste drie kwartalen van 1961 bereikten de netto-ontvangsten uit het betalingsverkeer met de Kongolese economie dan ook nog een aanzienlijk bedrag. Het is echter niet uitgesloten dat in de toekomst hierin verandering zal komen.

Bijgevolg zal het evenwicht van de betalingsbalans slechts verzekerd zijn wanneer de expansie van de lopende ontvangsten uit hoofde van uitvoer van goederen en diensten opweegt tegen de stijging van de invoer, de eventuele daling van de ontvangsten uit Kongo en het tekort van de kapitaalbewegingen.

De politiek van economische ontwikkeling ondersteunt dus de bevordering van de exportbedrijvigheid, te meer daar de verwezenlijking van de Gemeenschappelijke Markt verandering brengt in de concurrentievoorwaarden waartegenover de Belgische ondernemingen zich gesteld zien.

Hoe bevredigend de verbetering in de concurrentiepositie van België ook moge zijn, zowel ten aanzien van de interne kosten als van de uitvoerprijzen, zij dient zonder onderbreking voortgezet. Zij is trouwens ook afhankelijk van andere factoren, zoals de vervaardiging van nieuwe produkten die België op de internationale markt in een voordelige positie zouden plaatsen. In dat opzicht is het zuiver en toegepast wetenschappelijk onderzoek van onontbeerlijk belang.

Op het einde van het jaar 1961 kan men er zich stellig over verheugen dat de ontwikkeling van de Belgische economie in vele opzichten bevredigend was. De onzekerheid nopens de onmiddellijke toekomst kon weggeruimd worden, dank zij de wilskracht en het dynamisme waarvan het land blijk heeft gegeven. Maar die wilskracht en dat dynamisme moeten gericht blijven op de verwezenlijking van een taak van langere adem, die het land heeft ondernomen. Het gaat er vooreerst om de verworven resultaten te bevestigen; vervolgens dient onverpoosd verder gewerkt aan de structurele ontwikkeling, de technische vernieuwing, de modernisering van de methodes en de verjonging van de opvattingen.

GELD- EN FINANCIEWEEZEN

1. Geldhoeveelheid en quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen.

Tussen september 1960 en september 1961 steeg de gezamenlijke hoeveelheid geld en quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen met F 29,9 miljard; tijdens de vorige twaalf maanden was zij met F 19,3 miljard toegenomen.

In dit accres van F 29,9 miljard draagt het aandeel van de geldhoeveelheid F 14,4 miljard en dat van de quasi-monetaire liquiditeiten F 15,5 miljard.

**Geldhoeveelheid en quasi-monetaire liquiditeiten
bij de banken en de spaarkassen**
(Miljarden franken)

Einde maand	Geldhoeveelheid		Quasi-monetaire liquiditeiten (3) (4)	Totaal
	Chartaal geld (1)	Giraal geld (2) (4)		
1958 December .	120,3	89,2	125,9	335,4
1959 December .	121,3	95,0	142,0	358,3
1960 December .	126,8	93,6	153,7	374,1
1959 September .	118,3	91,3	134,2	343,8
1960 September .	123,6	90,6	148,9	363,1
1961 September .	129,2	99,4	(v)164,4	(v)393,0

(v) Voorlopige cijfers.

(1) Biljetten van de Nationale Bank van België, munten en muntbiljetten, na aftrek der bedragen aangehouden door de onder (2) vernoemde geldschepende instellingen.

(2) Tegoeden van ingezetenen in direct opeisbare rekeningen, in Belgische franken, bij de banken, het Bestuur der Postchecks, de Nationale Bank van België, de Nationale Kas voor Beroepskrediet en het Gemeentekrediet van België, excl. de bedragen door die geldschepende instellingen zelf aangehouden.

(3) Creditrekeningen van de Schatkist bij de Nationale Bank van België; bankdeposito's van ingezetenen in buitenlandse geldsoorten; bankdeposito's op termijn in Belgische franken van ingezetenen; inlagen op spaarboekjes en in rekeningen-courant bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas; spaar- en depositorekeningen bij de particuliere spaarkassen.

(4) De tegoeden van de Luxemburgse en Kongolese ingezetenen kunnen, over het algemeen, niet worden afgezonderd van die der Belgische ingezetenen en ze zijn dan ook grotendeels in de cijfers van die kolommen begrepen. Vanaf september 1960 kon evenwel een deel van de banktegoeden van de Kongolese ingezetenen uitgeschakeld worden.

heid giraal geld was niet meer toegenomen, inzonderheid ten gevolge van de gebeurtenissen in Kongo ⁽¹⁾.

a) **Chartaal geld.**

Van november 1960 tot november 1961 nam het chartale geld met F 7 miljard toe; in de voorgaande twaalf maanden was het met F 2,9 miljard vermeerderd.

De seizoenfactoren plegen de beweging van de bankbiljettencirculatie als volgt te beïnvloeden : daling in het begin van het jaar, daarna herstel dat tegen de maand juli een maximum bereikt, vervolgens trapsgewijze vermindering gedurende een periode die volgens de jaren

verschilt, ten slotte, een nieuwe toename, vooral bij de vervaldag van einde december. Verminderde het bedrag aan bankbiljetten inderdaad in de loop van de eerste weken van 1961 en steeg het in het tweede kwartaal tot F 125,7 miljard op 10 juli, dan was de inkrimping nadien betrekkelijk klein; van het maximum in juli 1961 tot het daaropvolgende dieptepunt op 28 augustus, bedroeg de daling

Chartaal geld
(Miljarden franken)

Einde maand	Biljetten van de N.B.B.	Munten en muntbiljetten (1)	Totaal (2)
1958 December	117,4	4,8	120,3
1959 November	116,0	4,9	118,8
December	118,3	4,9	121,3
1960 November	118,9	5,1	121,7
December	124,1	5,2	126,8
1961 Januari	122,0	5,2	124,9
Februari	122,0	5,2	124,9
Maart	122,7	5,2	125,6
April	123,6	5,2	126,7
Mei	123,7	5,2	126,5
Juni	124,8	5,3	127,9
Juli	125,6	5,3	128,5
Augustus	124,8	5,3	127,8
September	125,9	5,3	129,2
Oktober	125,9	5,4	128,9
November	125,6	5,4	128,7
December	129,1	5,5	

(1) Na aftrek van de bedragen door de Nationale Bank van België aangehouden.

(2) Na aftrek van de bedragen door de geldscheppende instellingen aangehouden.

slechts F 3,2 miljard. Reeds op het einde van september overtrof de biljettencirculatie van de Bank het maximum van juli. De eindejaars-

(1) In september 1960 lag het peil van de girale geldhoeveelheid F 0,7 miljard lager dan in september 1959, doch rekeningen van Kongolese ingezetenen, die in september 1959 in die hoeveelheid begrepen waren, kwamen er in september 1960 niet meer in voor. Zonder die verbetering zou er, van het ene tijdstip tot het andere, wellicht geen daling van het girale geld geweest zijn.

vervaldag bracht het op F 129,1 miljard, d.i. F 5 miljard meer dan een jaar voordien.

Van december 1960 tot december 1961 steeg de gezamenlijke munten- en muntbiljettenomloop met F 0,3 miljard. Die aangroei en de gelijkwaardige toename die in 1960 plaatsvond, wijzen op een zekere versnelling van een lichte expansiebeweging die in 1958, na de inkrimping van de jaren 1954-1957, een aanvang nam.

b) **Giraal geld.**

De hoeveelheid giraal geld nam tussen november 1960 en november 1961 met F 9,9 miljard toe.

Die ontwikkeling vloeit hoofdzakelijk voort uit de aangroei van de direct en op ten hoogste één maand opeisbare deposito's die de

Giraal geld
(Miljarden franken)

Einde maand	Aangehouden door de Schatkist en de lagere overheid	Aangehouden door de bedrijven en particulieren (1)			Totaal	Totaal
		Rekeningen-courant bij de N.B.B.	Tegoeden op post-rekening	Direct en op ten hoogste één maand opeisbare deposito's bij de banken en parastatale instellingen		
1958 December	7,2	0,5	24,0	57,5	82,0	89,2
1959 November	7,8	0,4	24,5	60,5	85,4	93,2
December	7,6	0,5	25,8	61,1	87,4	95,0
1960 November	7,4	0,5	25,0	57,8	83,3	90,7
December	7,3 ²	0,7	26,9	58,7	86,3	93,6
1961 Januari	7,7	0,6	27,7	58,9	87,2	94,9
Februari	8,2	0,5	26,8	60,2	87,5	95,7
Maart	8,7	0,5	25,9	61,9	88,3	97,0
April	7,9	0,4	27,1	61,1	88,6	96,5
Mei	8,4	0,5	27,1	63,4	91,0	99,4
Juni	8,5	0,4	27,3	62,7	90,4	98,9
Juli	7,7	0,4	27,5	61,3	89,2	96,9
Augustus	7,7	0,4	26,2	62,2	88,8	96,5
September	9,7	0,4	27,0	62,3	89,7	99,4
Oktober	8,4	0,4	27,8	62,8	91,0	99,4
November	8,3	0,4	27,2	64,7	92,3	100,6

(1) Excl. de geldscheppende instellingen en het Rentenfonds, doch incl. parastatale instellingen. De tegoeden van de Luxemburgse en Kongolese ingezetenen kunnen, over het algemeen, niet worden afgezonderd van die der Belgische ingezetenen en zijn dus grotendeels in de cijfers van die kolommen begrepen. Vanaf november 1960 kon evenwel een deel van de bankdeposito's van de Kongolese ingezetenen uitgeschakeld worden.

(2) Het cijfer van het girale geld aangehouden door de Schatkist en de lagere overheid in december 1960 was abnormaal laag ten gevolge van de stortingen veroorzaakt door de stakingen.

bedrijven en particulieren bij de banken en de parastatale instellingen aanhouden. Deze deposito's stegen iedere maand van de beschouwde periode, behalve in april, in juni ten gevolge van de uitgifte van een staatslening en in juli onder de invloed van seizoenfactoren; ten slotte bereikten zij in november 1961 een peil dat F 6,9 miljard hoger lag dan in november 1960.

Tussen november 1960 en november 1961 stegen de tegoeden van de bedrijven en particulieren in postrekening met F 2,2 miljard.

In november 1961 bedroegen de direct opeisbare deposito's van de Schatkist en van de lagere overheid bij de geldscheppende instellingen F 0,9 miljard meer dan een jaar vroeger. Zoals de vorige jaren werden vooral op het einde van het kwartaal stijgingen aangetekend doordat sommige rekenplichtigen van de Schatkist op die tijdstippen geregeld de gelden ontvangen die zij in het begin van de volgende maand voor betalingen nodig hebben.

Giraal geld :
Totaalcijfers der uitgevoerde betalingen en omloopsnelheid ⁽¹⁾

Maandgemiddelden per typemaand van 25 dagen	Totaalcijfers van de betalingen uitgevoerd door middel van			Omloopsnelheid der	
	direct opeisbare bankdeposito's	tegoeden in postrekening	Totaal	direct opeisbare bankdeposito's	tegoeden in postrekening
	(miljarden franken)				
1959	90,3	83,4	173,7	1,91	3,13
1960	99,4	87,2	186,6	2,06	3,04
1959 (eerste 11 maanden) .	89,2	82,9	172,1	1,89	3,13
1960 (eerste 11 maanden) .	98,8	87,6	186,4	2,04	3,06
1961 (eerste 11 maanden) .	105,7	92,5	198,2	2,16	2,95

(1) De totaalcijfers der uitgevoerde betalingen zijn benaderingscijfers : nl. het totaal der debiteringen, na uitschakeling van zekere dubbelstellingen waar het gaat om de tegoeden bij het Bestuur der Postchecks; wat de direct opeisbare bankdeposito's betreft, strekt de telling zich niet uit tot alle banken. De omloopsnelheid is berekend door de verhouding te maken tussen het aldus verkregen totaal der debiteringen voor een periode en het gemiddelde tegoed in rekening voor dezelfde periode.

De betalingen door middel van de direct opeisbare bankdeposito's en door debitering van de tegoeden in postrekening, bleven in 1961 toenemen. De stijging was voor de eerstgenoemde minder groot en voor de laatstgenoemde nauwelijks groter dan in 1960. In 1961 nam

de omloopsnelheid van de bankdeposito's nog toe, terwijl die van de tegoeden bij het Bestuur der Postchecks opnieuw vertraagde.

c) Quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen.

Het totaalbedrag van de quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen steeg van september 1960 tot september 1961 met F 15,5 miljard.

Van het ene tijdstip tot het andere daalden de creditrekeningen van de Schatkist bij de Bank met F 0,3 miljard. Die teruggang is alleen

Quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen ⁽¹⁾
(Miljarden franken)

Einde maand	Nationale Bank van België (2)	Banken			Algemene Spaar- en Lijfrentekas (3)	Particuliere spaarkassen (4)	Totaal
		Deposito's in buitenlandse geldsoorten	Deposito's in Belgische franken				
			op meer dan één maand	op bankboekjes			
1958 December	0,6	2,6	14,2	13,2	75,2	20,1	125,9
1959 December	0,5	4,3	16,1	15,4	82,2	23,5	142,0
1960 December	0,2	7,2	19,1	15,6	85,8	25,8	153,7
1959 September ...	0,6	3,1	16,2	14,7	77,3	22,3	134,2
1960 September ...	0,3	8,0	18,1	15,6	81,9	25,0	148,9
1961 September ...	...	8,4	25,2	15,9	(v)86,7	28,2	(v)164,4

(v) Voorlopige cijfers.

(1) De tegoeden van de Luxemburgse en Kongolese ingezetenen kunnen, over het algemeen, niet worden afgezonderd van die der Belgische ingezetenen en zijn dus grotendeels in de cijfers van deze tabel begrepen. Vanaf september 1960 kon evenwel een deel van de bankdeposito's in Belgische franken van de Kongolese ingezetenen uitgeschakeld worden.

(2) Creditrekeningen van de Schatkist.

(3) Inlagen op spaarboekjes en in rekeningen-courant.

(4) Spaar- en depositorekeningen.

toe te schrijven aan de beweging in de rekening waarop de opbrengst van de buitengewone conjunctuurtaks, ingevoerd bij de wet van 12 maart 1957, wordt geboekt; in september 1961 kwam op die rekening nog een onbeduidend creditsaldo voor.

De quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken vermeerderden tussen september 1960 en september 1961 met F 7,8 miljard, d.i.

F 0,1 miljard meer dan over de vorige twaalf maanden. Van september 1959 tot september 1960 waren echter vooral de deposito's in vreemde geldsoorten, onder de invloed van de rentestijging in het buitenland en van de Kongolese gebeurtenissen, toegenomen, terwijl van september 1960 tot september 1961, de deposito's in Belgische franken op langer dan een maand veruit het meest tot de stijging der quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken bijdroegen.

De deposito's op spaarboekjes en in rekeningen-courant bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas vermeerderden met F 4,8 miljard van september 1960 tot september 1961. Over dezelfde periode stegen de

Algemene Spaar- en Lijfrentekas :
Inlagen op particuliere spaarboekjes (1)
(Miljarden franken)

Maandgemiddelden of maanden	Inleggingen	Terug- betalingen	Saldi
1959	1,8	1,3	+ 0,5
1960	1,8	1,6	+ 0,2
1961	1,9	1,6	+ 0,3
1961 Januari	2,0	1,6	+ 0,4
Februari	1,9	1,5	+ 0,4
Maart	1,9	1,9	...
April	1,9	1,7	+ 0,2
Mei	1,9	1,7	+ 0,2
Juni	1,9	1,9	...
Juli	2,1	1,6	+ 0,5
Augustus	1,7	1,5	+ 0,2
September	1,8	1,6	+ 0,2
Oktober	1,9	1,6	+ 0,3
November	1,7	1,4	+ 0,3
December	2,0	1,7	+ 0,3

(1) Vanaf juni 1961, voorlopige cijfers.

spaar- en depositorekeningen bij de particuliere spaarkassen met F 3,2 miljard. Tijdens de vorige twaalf maanden beliepen de overeenkomstige stijgingen respectievelijk F 4,6 en F 2,7 miljard.

Het tegoed op spaarboekjes van particulieren vormt het belangrijkste bestanddeel van de quasi-monetaire liquiditeiten bij de Algemene Spaar- en

Lijfrentekas. In vergelijking met 1960 stegen de inlagen, terwijl de terugbetalingen nauwelijks veranderden, zodat het spaaroverschot toenam; per maand bedroeg het gemiddeld F 0,3 miljard in 1961 tegen F 0,2 miljard in 1960.

In de Algemene Spaar- en Lijfrentekas werden de rente op de spaardeposito's van particulieren en de getrouwheidspremie in 1961

niet gewijzigd. De percentages bedroegen 3 pct. tot F 250.000 en 2 pct. voor hogere bedragen; wat de getrouwheidspremie betreft, zij was gelijk aan 10 pct. van de interesten verworven op elk bedrag dat vóór 1 januari gestort werd en op 31 december nog is ingeschreven.

2. Oorzaken van de veranderingen van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen.

Van december 1960 tot september 1961 vermeerderde de hoeveelheid geld en quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen met F 18,5 miljard. Als tegenposten van die toename stonden positieve saldi ten belope van F 2,1 miljard uit verrichtingen

Oorzaken van de veranderingen van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen

(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Geldhoeveelheid en quasi-monetaire liquiditeiten	Oorzaken : Verrichtingen met			
		het buitenland	de overheid	de binnenlandse particuliere sector	diversen
1959	+ 22,9	+ 0,7	+ 9,7	+ 14,2	- 1,7
1960	+ 16,4 ¹	+ 1,9	+ 8,0	+ 12,2	- 5,7
1961 1 ^e kwartaal	+ 6,9 ¹	- 1,9	+ 7,6	- 0,1	+ 1,3
2 ^e » ..... (v)	+ 5,2	+ 0,1	+ 1,4	+ 3,4	+ 0,3
3 ^e » ..... (v)	+ 6,4 ¹	+ 3,9	+ 2,1	+ 2,5	- 2,1
eerste 3 kwartalen (v)	+ 18,5 ¹	+ 2,1	+ 11,1	+ 5,8	- 0,5

(v) Voorlopige cijfers.

(1) Zuiver boekhoudkundige bewegingen buiten beschouwing gelaten.

met het buitenland, F 11,1 miljard uit verrichtingen met de overheid en F 5,8 miljard uit verrichtingen met de binnenlandse particuliere sector.

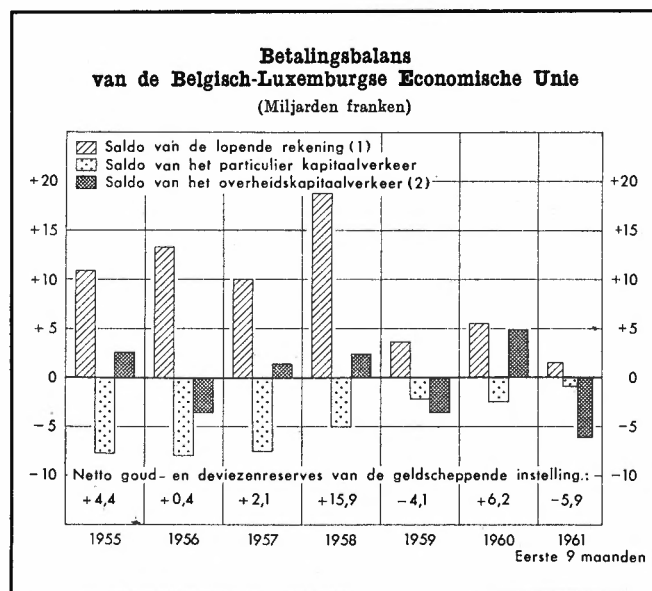
a) Verrichtingen met het buitenland.

In de rubriek « verrichtingen met het buitenland » in de statistiek van de oorzaken der veranderingen van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten zijn de kapitaaltransacties van de

overheid en de overdrachten van de Staat met het buitenland niet begrepen. De aankopen door de geldscheppende instellingen van de deviezen die uit deze transacties voortvloeien, kunnen gelijkgesteld worden met kredietverlening van die instellingen aan de overheid; zij zijn dan ook in de verrichtingen met de overheid opgenomen.

Betalingsbalans

Daarentegen worden in de betalingsbalans al de transacties aangekend tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en het buitenland, die aanleiding gaven tot een betaling door tussenkomst van het Belgische en Luxemburgse bankwezen.

(1) De lopende rekening omvat de goederen- en dienstentransacties, de particuliere transfers en de transfers van de Staat.
(2) De overheidssector omvat de Staat, de lagere overheid, de parastatale bestuurs- en kredietinstellingen en de parastatale bedrijven.

Tijdens het eerste halfjaar van 1961 stegen de uitgaven voor de invoer van goederen met F 7,5 miljard t.o.v. het overeenstemmende halfjaar van 1960 en met F 4,1 miljard t.o.v. het tweede halfjaar van 1960. De ontvangsten uit de uitvoer namen in vergelijking met dezelfde periode met respectievelijk F 1,7 en F 2,4 miljard toe; zij werden geremd door de stakingen die op het einde van 1960 en in het begin van 1961 in België plaatsgrepen. Het tekort van F 4,7 miljard dat de in- en uitvoer in het eerste halfjaar van 1961 liet, werd gedeeltelijk goedge maakt door een overschot uit hoofde van de andere goederentransacties. Uiteindelijk sloten de gezamenlijke goederentransacties in het eerste halfjaar van 1961 met een tekort van F 1,7 miljard; zij

lieten in het eerste halfjaar van 1960 een overschot van F 2,6 miljard en in het tweede halfjaar een tekort van F 1,3 miljard.

Wat het saldo der andere transacties op goederen en diensten betreft, kwam in de plaats van het overschot van F 4,6 miljard in het eerste halfjaar van 1960 een tekort van F 1 miljard in het eerste halfjaar van 1961. Die ontwikkeling is in hoofdzaak te wijten aan een ongunstige evolutie van het saldo van het vervoer, het reisverkeer en de investeringsopbrengsten.

Betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
(Miljarden franken)

	1959	1960			1961	
		1e halfjaar	2e halfjaar	jaar	1e halfjaar	2e kwartaal (v)
F.o.b.-uitvoer	138,4	80,0	79,3	159,3	81,7	n.b.
F.o.b.-invoer (1)	142,6	78,9	82,3	161,2	86,4	n.b.
	- 4,2	+ 1,1	- 3,0	- 1,9	- 4,7	n.b.
Saldo der andere goederentransacties (2)	+ 2,4	+ 1,5	+ 1,7	+ 3,2	+ 3,0	n.b.
Saldo der goederentransacties	- 1,8	+ 2,6	- 1,3	+ 1,3	- 1,7	n.b.
Saldo der andere goederen- en dienstentransacties (3)	+ 3,0	+ 4,6	- 1,0	+ 3,6	- 1,0	n.b.
Saldo der goederen- en dienstentransacties	+ 1,2	+ 7,2	- 2,3	+ 4,9	- 2,7	+ 1,7
Saldo der particuliere overdrachten	+ 3,2	+ 2,0	+ 1,1	+ 3,1	+ 1,4	+ 1,1
Saldo der overdrachten van de Staat	- 0,8	- 1,7	- 0,8	- 2,5	...	...
Nettobeweging van het overheidskapitaal (4) :						
Lange termijn	- 5,1	...	- 0,8	- 0,8	+ 0,1	} - 0,5
Korte termijn	+ 1,6	+ 0,6	+ 5,1	+ 5,7	- 5,7	
Nettobeweging van het particuliere kapitaal :						
Getelde korte termijn	- 1,2	- 1,3	+ 1,5	+ 0,2	+ 0,1	- 1,1
Andere	- 0,9	- 1,5	- 1,2	- 2,7	- 0,3	+ 0,4
Niet bepaalde transacties (5), vergissingen en weglatingen	- 2,1	- 0,2	- 1,5	- 1,7	- 0,5	+ 0,1
Totaal overeenstemmend met de beweging van de goud- en netto-deviezenvoorraad van de geldscheppende instellingen	- 4,1	+ 5,1	+ 1,1	+ 6,2	- 7,6	+ 1,7

(v) Voorlopige cijfers.

n.b. Niet beschikbare cijfers.

(1) Incl. de andere vervoerkosten dan die welke betrekking hebben op de invoer van goederen.

(2) Goederen van een vreemd land gekocht en aan een ander vreemd land verkocht, maakloonwerk.

(3) Niet monetair goud, reisverkeer, vervoer, verzekeringen, investeringsopbrengsten, overheidstransacties, grensarbeiders en buitenlandse arbeiders, enz.

(4) Staat, lagere overheid, parastatale bestuursorganen, parastatale bedrijven en parastatale kredietinstellingen.

(5) De niet bepaalde transacties omvatten blijkbaar vooral goederentransacties, reisverkeer en bewegingen van particulier kapitaal, die niet over die verschillende rubrieken kunnen gesplitst worden.

Voor de eerste zes maanden van 1961 sloten de vervoertransacties met een netto-uitgave van F 0,6 miljard, terwijl zij in het eerste semester van 1960 een netto-ontvangst van F 1,4 miljard opleverden. Die ommekeer vloeit voort uit een teruggang van de ontvangsten uit Kongo en uit een stijging van de uitgaven in verband met de verhoogde goederenimport.

De rubriek « reisverkeer » sloot in het eerste halfjaar van 1961 met een tekort dat F 1 miljard hoger lag dan in het eerste semester van 1960. Het blijkt dat, voor het eerste halfjaar van 1961, in die rubriek rekening werd gehouden met uitgaven die in het eerste halfjaar van 1960 onder de niet bepaalde transacties voorkwamen.

Het positieve saldo van de investeringsopbrengsten bedroeg nog slechts F 0,5 miljard in het eerste halfjaar van 1961 tegen F 2,4 miljard voor het overeenstemmende halfjaar van 1960. Eensdeels waren de betalingen aan het buitenland groter. Anderdeels daalden de betalingen uit Kongo; die teruggang vloeit echter gedeeltelijk voort uit het feit dat betalingen die in 1960 in het eerste halfjaar plaatsvonden, in 1961 pas in het derde kwartaal werden verricht.

De ontvangsten uit particuliere overdrachten van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, waarvan het merendeel uit Kongo komt, hadden tijdens het eerste halfjaar van 1960 een hoog bedrag bereikt, doch verminderden gedurende het volgende halfjaar. Voor de gezamenlijke eerste zes maanden van 1961 was het overschot van die ontvangsten op de gelijksoortige uitgaven iets groter dan voor het tweede halfjaar van 1960.

Het kapitaalverkeer van de overheidssector sloot in het eerste halfjaar van 1961 met een netto-uitvoer van F 5,6 miljard. Wat het kapitaal op lange termijn betreft, overtrof de invoer de uitvoer met F 0,1 miljard; het grootste deel van de ontvangsten is toe te schrijven aan de leningen welke de parastatale instellingen in het buitenland hebben geplaatst, en het grootste gedeelte van de uitgaven aan de aflossingen van de Belgische staatsschuld in vreemde geldsoorten. Anderdeels liet het kapitaalverkeer op korte termijn van de overheids-

sector een negatief saldo van F 5,7 miljard : het gedeelte van de kortlopende Belgische staatsschuld in deviezen en het gedeelte van die schuld in Belgische franken die in het buitenland geplaatst zijn, daalden respectievelijk met F 4,6 miljard ⁽¹⁾ en F 0,5 miljard. Bovendien betaalde de Belgische Staat voor F 0,6 miljard aan aflossingen en interesten op de schuld in vreemde geldsoorten die de Kongolese Schatkist, met waarborg van de Belgische Staat, vóór 30 juni 1960 had aangegaan.

Van januari tot juni 1961 gaven de kapitaalverrichtingen op korte termijn van de particuliere sector, waarin de beleggingen in handelspapier begrepen zijn, aanleiding tot een netto-ontvangst van F 0,1 miljard. Voor dezelfde periode sloot het andere kapitaalverkeer van de particuliere sector met een netto-uitgave van F 0,3 miljard; het tekort ontstaan uit de effectentransacties werd in zeer ruime mate goedge maakt door het overschot op de andere verrichtingen.

Ten slotte, slonk de goud- en nettodeviezenvoorraad van de gezamenlijke Belgische en Luxemburgse geldscheppende instellingen in het eerste halfjaar van 1961 met F 7,6 miljard. Deze globale beweging vertegenwoordigt, eensdeels, een teruggang met F 10,5 miljard van de nettotegoeden op het buitenland van de Belgische banken, hoofdzakelijk wegens de verplichtingen die zij in het buitenland aangingen om hun portefeuille Belgische schatkistcertificaten in vreemde geldsoorten uit te breiden, en, anderdeels, een stijging van F 2,9 miljard van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de andere geldscheppende instellingen en inzonderheid van de Bank.

(1) Daalde aldus het in het buitenland geplaatste gedeelte van de kortlopende Belgische staatsschuld in deviezen, dan nam de portefeuille schatkistcertificaten in deviezen van de Belgische banken nog meer toe. Zulks verklaart de verdere stijging van de totale uitstaande schuld op korte termijn in deviezen tijdens het eerste halfjaar.

In de betalingsbalans worden de deviezenleningen van de Belgische banken aan de Schatkist niet geteld als kapitaaltransacties van de overheidssector met het buitenland : het gaat inderdaad om een transactie onder ingezetenen. Waarmee in de betalingsbalans wordt rekening gehouden, zijn de schulden die de banken gebeurlijk hebben aangegaan tegenover buitenlandse correspondenten om zich het geheel of een gedeelte van de middelen te verschaffen, die zij voor hun deviezenleningen aan de Schatkist nodig hebben. Die schuldverhoging vormt een negatief bestanddeel van het eindsaldo dat de ontwikkeling van de goud- en nettodeviezenvoorraad der geldscheppende instellingen weergeeft, terwijl de overdracht aan de Bank door de Schatkist van ontleende deviezen, al het overige gelijkblijvend, een positief bestanddeel vormt van hetzelfde eindsaldo. Had de Schatkist in het eerste halfjaar van 1961 haar certificaten in deviezen rechtstreeks op buitenlandse kapitaalmarkten geplaatst, dan zou de rubriek « nettobeweging van het overheidskapitaal op korte termijn » een positief saldo vertoond hebben, nagenoeg overeenstemmend met de stijging van de kortlopende overheidsschuld in deviezen en zou het eindsaldo van de betalingsbalans positief geweest zijn.

Tijdens het derde kwartaal van 1961 gingen de goederen- en dienstentransacties een positief saldo vertonen. Dit overschot samen met het batige saldo van de overdrachten van de particulieren verhoogd door een uitzonderlijke betaling uit West-Duitsland, overtroffen de nettokapitaaluitvoer van de overheids- en particuliere sector. Uiteindelijk nam de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Belgische en Luxemburgse geldscheppende instellingen met F 1,7 miljard toe.

Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Bank

Op 31 december 1961 bereikte de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Bank F 92,7 miljard, d.i. F 12,1 miljard meer dan op 31 december 1960.

Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België ⁽¹⁾

(Miljarden franken)

Einde maand	Goudvoorraad	Tegoeden in convertibele geldsoorten	Nettovorderingen op de E.B.U. of voortvloeiend uit de vereffening ervan	Vordering op het Internationale Monetaire Fonds	Overige nettotegoeden of -verplichtingen	Totaal	Beweging
1958 December	63,5	1,4	7,8	—	2,8	75,5	} - 6,2 ² + 8,4
1959 December	56,7	4,4	5,5	4,4	1,2	72,2	
1960 December	58,5	12,6	3,5	4,4	1,6	80,6	
1961 Januari	57,8	14,0	3,1	4,4	- 0,8	78,5	- 2,1
Februari	56,8	16,0	3,1	4,4	- 0,6	79,7	+ 1,2
Maart	56,6	15,5	3,1	4,4	0,1	79,7	...
April	54,3	16,9	2,8	4,4	- 0,6	77,8	- 1,9
Mei	53,5	18,4	2,8	4,4	0,8	79,9	+ 2,1
Juni	53,7	19,9	2,4	4,4	2,2	82,6	+ 2,7
Juli	54,2	22,9	2,4	4,4	0,3	84,2	+ 1,6
Augustus	57,5	18,9	0,7	7,4	- 0,7	83,8	- 0,4
September	58,3	19,3	0,7	7,4	0,3	86,0	+ 2,2
Oktober	60,1	20,4	0,4	8,0	- 0,2	88,7	+ 2,7
November	61,7	20,2	0,4	8,0	- 1,0	89,3	+ 0,6
December	62,4	20,4	0,4	8,0	1,5	92,7	+ 3,4

(1) Exclusief de op termijn te ontvangen of te leveren vreemde valuta's en goud. De cijfers omvatten daarentegen sommige niet direct opeisbare tegoeden die in de overeenstemmende tabel van de vorige Verslagen van de Nationale Bank van België niet voorkwamen en inzonderheid de vordering van de Belgische Staat op het Internationale Monetaire Fonds tot terugbetaling van zijn aandeel als lid van het Fonds, vordering die de Nationale Bank van België, krachtens de wet van 19 juni 1959, in haar boekhouding mocht aantekenen, als eigen bezit, ten belope van de biljotten die de Bank heeft uitgegeven, de kredieten die zij heeft verleend of de goudbedragen die zij heeft gestort ten gunste van het Fonds en tot ontlasting van de Staat. De weglating van die vordering in de voorgaande jaren wordt verklaard door het feit dat, toen zij voor het eerst in 1959 ontstond, zij voor een groot gedeelte voortvloeiende uit een eenvoudige overname van een vordering van de Staat, zodat men, door er rekening mee te houden, een louter boekhoudkundige verhoging zou teweeggebracht hebben van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Bank. De stijging van de vordering op het Fonds in 1961 is daarentegen volledig toe te schrijven aan verrichtingen met die instelling en zij beïnvloedde andere buitenlandse tegoeden en verplichtingen van de Bank. Zij moet bijgevolg in aanmerking genomen worden wil men een overzicht bekomen van het verloop van de goud- en nettodeviezenvoorraad van de Bank. Over deze vordering en de ontwikkeling ervan worden hierna meer inlichtingen verstrekt in het deel van het Verslag dat gewijd is aan de ontleding van de balans en de winst- en verliesrekening van het dienstjaar 1961.

(2) Exclusief de toememing van de vordering op het Internationale Monetaire Fonds ten belope van F 2,9 miljard, voortvloeiend uit de storting aan de Staat van de tegenwaarde van het goud en de dollars die aan het Fonds werden verstrekt, en van de Belgische franken die op zijn rekening-courant voorkomen ten gevolge van de inschrijving op het Belgische quotum.

De onderscheiden bestanddelen van de goud- en nettodeviezen-voorraad van de Bank gaven volgende ontwikkeling te zien.

De goudvoorraad die op 31 december 1960 F 58,5 miljard bedroeg, bereikte F 62,4 miljard op 31 december 1961; op die datum dekte hij 45 pct. van het bedrag der direct opeisbare verplichtingen, tegen 45,8 pct. een jaar vroeger.

De reserves aan convertibele geldsoorten, d.w.z. Amerikaanse en Canadese dollars en deviezen van de meeste lidstaten van de Europese Monetaire Overeenkomst, namen in 1961 met F 7,8 miljard toe.

Gedurende dezelfde periode daalde het totaalbedrag van de Belgische bilaterale vorderingen, voortvloeiend uit de vereffening van de Europese Betalingsunie, met F 3,1 miljard : het Verenigd-Koninkrijk en Frankrijk zuiverden hun schuld aan; Griekenland, IJsland, Noorwegen en Turkije verminderden de hunne.

De vordering op het Internationale Monetaire Fonds is eigendom van de Belgische Staat; zij heeft betrekking op de terugbetaling van zijn quotum als lid van deze instelling. Krachtens de wet van 19 juni 1959, mag de Bank die vordering als eigen bezit boeken ten belope van de door haar, ter ontlasting van de Staat, uitgegeven biljetten, verleende kredieten of gestorte goudbedragen. In augustus 1961 steeg die vordering met F 3 miljard en in oktober 1961 met F 0,6 miljard.

Op 8 augustus 1961 stelde het Internationale Monetaire Fonds BF 4,5 miljard ter beschikking van het Verenigd-Koninkrijk. Hiertoe verkocht het voor BF 1,5 miljard goud aan de Bank en incasseerde het voor BF 3 miljard schatkistcertificaten die het bij de Bank onder dossier bewaarde. Krachtens de overeenkomsten afgesloten tussen de Belgische Staat en de Bank op 1 augustus 1959 en 14 oktober 1959, betaalde de Bank met haar eigen middelen die schatkistcertificaten terug, voor rekening en ter ontlasting van de Staat. Als tegenpost verhoogde zij haar vordering op het Fonds met F 3 miljard.

Daar Argentinië in oktober 1961 bij het Internationale Monetaire Fonds Belgische franken aankocht, diende de Bank met eigen middelen en ten gunste van het Fonds, voor rekening en ter ontlasting van de Staat, een nieuwe tranche van F 0,6 miljard schatkistcertificaten die onder dossier van het Fonds geplaatst waren, terug te betalen.

De rubriek « overige nettotegoeden of -verplichtingen » omvat voornamelijk de portefeuille uitvoeraccepten in Belgische franken en verplichtingen in Belgische franken tegenover buitenlandse banken en internationale instellingen. Op 31 december 1961 was het saldo van deze rubriek nagenoeg hetzelfde als een jaar tevoren.

b) **Verrichtingen met de overheid.**

De verrichtingen van de geldscheppende instellingen en de spaarkassen met de overheid omvatten de monetaire financiering van deze laatste, het optreden van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier en de aankoop van vorderingen op de overheid door de spaarkassen.

De monetaire financiering van de overheid geschiedt voornamelijk in de vorm van een verhoging van het uitstaande bedrag der in België geplaatste schatkistcertificaten in Belgische franken of in deviezen, in de mate waarin zij tot geldschepping aanleiding geeft; ze omvat verder de inschrijvingen van de geldscheppende instellingen op de emissies van overheidsleningen, de leningen toegekend aan de lagere overheid door het Gemeentekrediet als geldscheppende instelling en de toename van de particuliere tegoeden in postrekening. Er is ook monetaire financiering van de overheid wanneer deze laatste aan de banken tegen Belgische franken deviezen verkoopt die zij verkreeg uit haar kapitaaltransacties of overdrachten met het buitenland. Van januari tot september 1961 bedroeg de monetaire financiering van de overheid F 7,1 miljard.

Het optreden van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier komt tot uiting in hun aankopen van vroeger

uitgegeven effecten, alsmede in de stijging van de portefeuille overheidspapier dat het Rentenfonds op de markt kocht en financierde met de opbrengst van zijn plaatsingen van certificaten bij de banken en gebeurlijk — doch dat was in 1961 niet het geval — met daggeld opgenomen bij geldscheppende instellingen en met een beroep op de Bank. Voor de gezamenlijke eerste negen maanden van 1961 was met het op-

Transacties met de overheid
(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Monetaire overheidsfinanciering	Tussenkomensten van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier	Vorderingen van de spaarkassen op de overheid	Totaal
1959	+ 4,4	+ 3,3	+ 2,0	+ 9,7
1960	+ 5,8	+ 2,1	+ 0,1	+ 8,0
1961 1 ^e kwartaal	+ 4,9	+ 0,6	+ 2,1	+ 7,6
2 ^e » . (v)	+ 0,4	+ 0,2	+ 0,8	+ 1,4
3 ^e » . (v)	+ 1,8	+ 0,9	- 0,6	+ 2,1
eerste 3 kwart. (v)	+ 7,1	+ 1,7	+ 2,3	+11,1

(v) Voorlopige cijfers.

treten van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier een bedrag van F 1,7 miljard gemoeid; het betreft hoofdzakelijk aankopen van overheidsfondsen door de banken.

Over dezelfde periode stegen de door de spaarkassen aangehouden vorderingen op de overheid met F 2,3 miljard.

Van januari tot september 1961 waren de gezamenlijke verrichtingen met de overheid oorzaak van een stijging van F 11,1 miljard van de geldhoeveelheid en de quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen.

De gewone begroting voor het dienstjaar 1961 werd in evenwicht ingediend op het peil van F 122,9 miljard.

Begrotingen

De werkelijke ontvangsten zullen waarschijnlijk F 0,8 miljard minder opbrengen. Bij de opstelling van de oorspronkelijke begroting had men er inderdaad op gerekend dat de dubbele deciem op de met het zegel gelijkgestelde taksen op 1 januari zou worden toegepast. De verhoging van de tarieven trad evenwel pas vanaf 5 mei in werking.

Daarentegen zullen de goedgekeurde kredieten vermoedelijk F 6,3 miljard hoger liggen dan de oorspronkelijke; van die stijging hebben F 0,1 miljard betrekking op de amendementen en F 6,2 miljard op de reeds door de Regering goedgekeurde of voorgestelde aanvullende kredieten. De voornaamste kredieten in de hierboven vermelde stijging van F 6,3 miljard zijn : F 1,6 miljard voor het openbaar onderwijs, F 1 miljard ten gunste van de gemeenten, F 0,9 miljard voor de dienst van de staatsschuld, F 0,8 miljard voor Afrikaanse zaken, F 0,5 miljard voor de landsverdediging, F 0,3 miljard ten voordele van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen en F 0,2 miljard voor de huisvesting.

Per slot van rekening, overtreffen de gevraagde kredieten de vermoedelijke ontvangsten met F 7,1 miljard. Nochtans zal het tekort op de gewone begroting voor het dienstjaar 1961 waarschijnlijk dat cijfer niet bereiken, aangezien een deel van de goedgekeurde kredieten over het algemeen vóór het einde van het dienstjaar niet wordt gebruikt en dan ook geschrapt wordt.

De kredieten aangevraagd voor het dienstjaar 1961, zegge F 129,2 miljard, overtreffen de werkelijke uitgaven van het dienstjaar 1960 met F 12,7 miljard; de reële stijging van de uitgaven zal blijkbaar dit cijfer niet bereiken daar kredieten vermoedelijk zullen geschrapt worden; zij is in ruime mate toe te schrijven aan het feit dat de lopende uitgaven die tot in 1960 in de buitengewone begroting waren opgenomen, vanaf 1961 naar de gewone begroting werden overgebracht. Wat de ontvangsten betreft, zij zullen in vergelijking met het dienstjaar 1960

Gewone begroting

(Miljarden franken)

Bronnen : Dienstjaren 1959 en 1960 : Belgisch Staatsblad.
Dienstjaren 1961 en 1962 : Algemene Toelichting bij de Begroting van Ontvangsten en Uitgaven voor het dienstjaar 1962.

	Dienstjaar 1959 (1)	Dienstjaar 1960 (1)	Dienstjaar 1961 (2)	Dienstjaar 1962 (3)
Uitgaven	110,5	116,5	129,2	132,2
Ontvangsten ...	102,3	109,7	122,1	131,8
Saldo ...	- 8,2	- 6,8	- 7,1	- 0,4

(1) Definitieve resultaten.

(2) Uitgaven : aanvankelijke kredieten, amendementen en bijkredietenblad, incl. de aangevraagde kredieten ter dekking van vorderingen der vorige dienstjaren, doch excl. de amendementen op het tweede bijkredietenblad.

Ontvangsten : geraamd op basis van de werkelijke ontvangsten der eerste acht maanden.

(3) Begrotingsramingen.

met ca. F 12,4 miljard toenemen. Het tekort op de gewone begroting voor het dienstjaar 1961 zal dus niet veel verschillen met dat van het vorige dienstjaar; zonder de overheveling van lopende uitgaven van de buitengewone naar de gewone begroting, zoals hierboven werd aangestipt, zou het tekort minder groot zijn geweest.

Evenals de gewone begroting van 1961, werd die van het dienstjaar 1962 in evenwicht ingediend, althans indien men rekening houdt met de kredietverlagingen van F 0,4 miljard die de Regering wil voorstellen na het indienen van de begroting; zij bedraagt F 131,8 miljard. Op dit peil zijn de geraamde uitgaven F 2,6 miljard hoger dan de aangevraagde kredieten voor het dienstjaar 1961. Grotere kredieten werden o.m. uitgetrokken voor de pensioenen (+ F 1,8 miljard), de dienst van de openbare schuld (+ F 1,3 miljard), het openbaar ambt met het oog op de revalorisatie der weddeschalen (+ F 0,5 miljard) en de nationale opvoeding (+ F 0,4 miljard). Daarentegen werden sommige kredieten ingekrompen; zij betreffen vooral de uitgaven voor technische bijstand en deze voortvloeiend uit de gebeurtenissen in Afrika (— F 1,4 miljard), evenals de toelagen voor werklozensteun (— F 0,4 miljard) in verband met de geleidelijke verwezenlijking van de volledige tewerkstelling.

De ramingen van de gewone ontvangsten voor het dienstjaar 1962, nl. F 131,8 miljard, overtreffen met F 9,7 miljard de vermoedelijke ontvangsten voor 1961. Die stijging moet voor F 8,6 miljard voortvloeien uit de belastingontvangsten. De ontwikkeling van de economische bedrijvigheid zou die ontvangsten met F 5,6 miljard doen toenemen : de overblijvende F 3 miljard houden verband met het feit dat de belastingverhogingen in het raam van de wet voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel, in 1961 slechts gedurende een gedeelte van het dienstjaar werden toegepast.

Steunend op die vooruitzichten en rekening houdend met het vermoedelijke tekort op de buitengewone begroting, de behoeften van

het Wegenfonds en het te verwachten schatkisttekort ten gevolge van de extra-begrotingsverrichtingen, hoopt de Regering het beroep van de Staat op leningen in 1962 tot ongeveer F 19 miljard te beperken. In die omstandigheden, zou de staatsschuld met ca. F 10 miljard toenemen, want de contractuele aflossingen, waarvoor op de gewone begroting kredieten zijn uitgetrokken, zullen nagenoeg F 9 miljard bereiken.

**Uitvoering
der begrotingen**

De hierboven vermelde cijfers geven geen nauwkeurig beeld van de invloed der begrotingsverrichtingen op de staatsthesaurie tijdens ieder van de voorbije jaren. In de eerste plaats gaat het om begrotingscijfers per dienstjaar. Vervolgens hebben zij betrekking op een geheel van verrichtingen die niet alle noodzakelijk aanleiding geven tot ontvangsten of uitgaven van gelden op het ogenblik dat zij worden geboekt. In de hierna volgende opstelling zijn de cijfers daarentegen gehergroepeerd volgens de werkelijke ontvangsten en uitgaven gedurende periodes van gelijke duur voor verschillende dienstjaren, waarbij met de interne overschrijvingen geen rekening werd gehouden.

Uitvoering der begrotingen
(Miljarden franken)

Bron : Documentatieblad van het Ministerie van Financiën.

	1959	1960	1960 (eerste 11 maanden)	1961 (eerste 11 maanden)
Gewone begroting :				
Uitgaven	108,4	111,2	100,6	114,7
Ontvangsten	100,2	108,1	98,5	108,0
Saldo	- 8,2	- 3,1	- 2,1	- 6,7
Buitengewone begroting :				
Uitgaven	18,1	23,7	20,5	12,3
Ontvangsten	0,2	0,3	0,2	0,3
Saldo	- 17,9	- 23,4	- 20,3	- 12,0
Totaal begrotingssaldo	- 26,1	- 26,5	- 22,4	- 18,7

Voor de gezamenlijke eerste elf maanden van 1961 bedroeg het schatkisttekort voortvloeiend uit de begrotingsverrichtingen F 18,7 miljard, d.i. F 3,7 miljard minder dan tijdens de overeenstemmende periode van 1960. Dat cijfer van F 18,7 miljard omvat het

tekort van F 6,7 miljard op de gewone begroting, tegen F 2,1 miljard voor de eerste elf maanden van 1960, en het tekort van F 12 miljard op de buitengewone begroting, tegen F 20,3 miljard.

De uiteenlopende ontwikkeling van de saldi voortvloeiend uit de uitvoering van de gewone begroting, eensdeels, en van de buitengewone begroting, anderdeels, tussen 1960 en 1961, moet vooral worden toegeschreven aan de overheveling naar de gewone begroting van de lopende uitgaven die vóór 1961 op de buitengewone begroting waren ingeschreven. Die overdracht gaf aanleiding tot een stijging van de gewone uitgaven, die nog werd versterkt door een zekere aangroei van de uitgaven welke vroeger reeds onder de gewone uitgaven werden gerekend, en tot een overeenstemmende daling van de buitengewone uitgaven.

Op de ontvangstenzijde namen de gewone ontvangsten onder de invloed van de conjunctuurexpansie en de verzwaring van de belastingen in sterke mate toe.

De directe gevestigde schuld in Belgische franken beliep F 217,4 miljard op het einde van 1961, d.i. F 5,8 miljard meer dan op het einde van 1960; in laatstgenoemd jaar was zij met F 20,8 miljard aangegroeid. In 1961 gaf de Schatkist twee leningen uit voor een gezamenlijk bedrag van F 13 miljard. De eerste lening werd geplaatst in juni en bereikte F 7 miljard; zij heeft een looptijd van 12 jaar en 6 maanden, maar de houders kunnen de vervroegde terugbetaling van hun obligaties na 5 of 9 jaar bekomen; de nominale rentevoet bedraagt 5,25 pct. gedurende de eerste vijf jaar, 5,50 pct. gedurende de volgende vier jaar en 5,75 pct. gedurende de laatste periode. De tweede lening, bij de emissie beperkt tot F 6 miljard, werd in oktober uitgegeven; de looptijd werd vastgesteld op 20 jaar en de houders kunnen na 5, 10 of 15 jaar de vervroegde terugbetaling van hun effecten verkrijgen; de nominale rentevoet is 5,25 pct. voor de eerste vijf jaar, 5,50 pct. voor de volgende vijf jaar en 5,75 pct. voor de laatste tien jaar.

Rijksschuld

De directe schuld in Belgische franken op halflange termijn, die in 1960 met F 4,9 miljard verminderde, daalde in 1961 met F 0,7 miljard ten gevolge van de terugbetaling op de vervaldag in april van 4 pct. rentende schatkistcertificaten uitgegeven in 1949.

De directe schuld in Belgische franken op korte termijn bedroeg op het einde van 1961 F 103,7 miljard, d.i. F 2,7 miljard meer dan op het einde van 1960. Ten gevolge van de aankopen van Belgische

Rijksschuld

(Miljarden franken)

Bron : Bestuur van de Thesaurie en van de Openbare Schuld.

Einde maand	Directe schuld						Indirecte schuld (3)	Totale schuld
	in Belgische franken				in buitenlandse geldsoorten (2)	totale directe schuld		
	gevestigde schuld	halflange schuld	kortlopende schuld (1)	totale schuld				
1958 December	175,5	26,1	95,9	297,5	29,5	327,0	18,6	345,6
1959 December	190,8	23,0	104,9 ⁴	318,7	34,2	352,9	20,7	373,6
1960 December	211,6	18,1	101,0	330,7	44,4	375,1	21,1	396,2
1961 Januari	210,8	18,1	104,3	333,2	46,4	379,6	21,7	401,3
Februari	210,2	18,1	106,0	334,3	49,4	383,7	22,3	406,0
Maart	210,0	18,1	106,6	334,7	49,2	383,9	22,4	406,3
April	209,5	17,4	110,5	337,4	49,9	387,3	22,4	409,7
Mei	209,3	17,4	110,6	337,3	50,4	387,7	22,5	410,2
Juni	215,6	17,4	104,1	337,1	49,8	386,9	22,5	409,4
Juli	215,2	17,4	103,1	335,7	50,0	385,7	22,4	408,1
Augustus	214,9	17,4	102,0 ⁵	334,3	48,2	382,5	22,4	404,9
September	214,7	17,4	103,7	335,8	48,0	383,8	22,4	406,2
Oktober	220,1	17,4	101,1 ⁵	338,6	47,9	386,5	22,3	408,8
November	218,2	17,4	103,6	339,2	47,5	386,7	22,6	409,3
December	217,4	17,4	103,7	338,5	47,0	385,5	25,5	411,0

(1) Incl. de tegoeden van particulieren op postrekening.

(2) Excl. de interregeringsschulden voortvloeiend uit de oorlog 1914-1918.

(3) Schuld uitgegeven door parastatale instellingen en waarvan rente en terugbetaling ten laste van de Staat zijn.

(4) De evolutie van de directe kortlopende schuld in Belgische franken tussen december 1958 en december 1959 werd beïnvloed door de afgifte, in oktober 1959, van F 4,2 miljard schatkistcertificaten aan het Internationale Monetaire Fonds ter gedeeltelijke storting van de verhoging van het quotum van België in deze instelling.

(5) Ten gevolge van de aankopen van Belgische franken door het Verenigd-Koninkrijk en Argentinië bij het Internationale Monetaire Fonds, incasseerde dit laatste in augustus voor F 3 miljard en in oktober voor F 0,6 miljard schatkistcertificaten die het vroeger bij de gedeeltelijke storting van het Belgische quotum had verkregen. Krachtens de tussen de Belgische Staat en de Nationale Bank van België op 1 augustus 1959 en 14 oktober 1959 getroffen overeenkomsten, heeft de Bank deze schatkistcertificaten met eigen middelen, voor rekening en ter ontlasting van de Staat, terugbetaald.

franken door het Verenigd-Koninkrijk en Argentinië bij het Internationale Monetaire Fonds, maakte dit laatste voor F 3,6 miljard schatkistcertificaten te gelde, die het bij de volstorting van het Belgische quotum had ontvangen; zoals hierboven werd gezegd, heeft de Bank, krachtens de wettelijke beschikkingen en de overeenkomsten ter zake, die certificaten ter ontlasting van de Staat terugbetaald. Onder de

andere bewegingen van de schuld op korte termijn dienen vermeld de nieuwe inschrijvingen op schatkistcertificaten door diverse instellingen, o.m. de banken, parastatale instellingen en de Bank van Engeland, die op deze wijze een deel van de Belgische franken gebruikte die zij door het beroep op het Internationale Monetaire Fonds verkreeg; bovendien stegen de tegoeden van particulieren in postrekening; ten slotte, vermeerderde de uitstaande schuld van de Schatkist tegenover de Bank, in het raam van de kredietmarge van F 10 miljard, van F 6 miljard op het einde van 1960 tot F 6,5 miljard op het einde van 1961.

De directe schuld in vreemde geldsoorten steeg met F 2,6 miljard, d.i. F 7,6 miljard minder dan in 1960. De schuld op korte termijn daalde met F 3,6 miljard, terwijl de schuld op halflange en op lange termijn respectievelijk met F 4,8 en F 1,4 miljard toenam. Deze ontwikkeling dient bezien in het raam van de regeringspolitiek tot consolidatie of terugbetaling van de kortlopende deviezenschuld. Verscheidene belangrijke verrichtingen werden te dien einde in 1961 verwezenlijkt. In juli schreef de Nederlandse markt in op een lening van 150 miljoen gulden, waarvan 75 miljoen tegen 4,75 pct. met een looptijd van 20 jaar en 75 miljoen tegen percentages gaande van 4 3/8 tot 4 5/8 pct. met een looptijd van 2 tot 5 jaar; in augustus plaatste de Schatkist op de Duitse markt een lening van 200 miljoen Duitse mark tegen 5 1/8 pct. op 2 jaar; in november werd op de Amerikaanse markt een lening van 55 miljoen dollar uitgegeven, waarvan 25 miljoen tegen 5,50 pct. met een looptijd van 15 jaar en 30 miljoen tegen 5,50 pct. met een looptijd van 3 jaar; ten slotte, dient vermeld dat de opbrengst van de inschrijving door de Bank van Engeland op schatkistcertificaten in Belgische franken door de Schatkist werd aangewend tot terugbetaling van deviezenschulden op korte termijn.

In totaal steeg de directe openbare schuld met F 10,4 miljard in 1961. Houdt men geen rekening met de vermindering van F 3,6 miljard certificaten in het bezit van het Internationale Monetaire Fonds, vermindering die voor de Schatkist geen uitgave meebracht, dan bedraagt de toeneming F 14 miljard, tegen F 22,2 miljard in 1960.

Wat de indirecte schuld betreft, zij steeg van F 21,1 miljard op het einde van 1960 tot F 25,5 miljard op het einde van 1961. De stijging is toe te schrijven aan de uitgifte door parastatale instellingen van twee leningen waarvan rente en aflossing ten laste van de Staat vallen. Vanaf januari 1961 gaf de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen een lening uit van F 2,4 miljard tegen 5,25 en 5,50 pct. met een looptijd van 5 of 10 jaar. In december plaatste het Wegenfonds een lening van F 2,5 miljard; de rentevoet bedraagt 5,25 pct. voor de eerste vijf jaar, 5,50 pct. voor de volgende vijf jaar en 5,75 pct. voor de laatste tien jaar.

**Monetaire
overheidsfinanciering**

Van januari tot september 1961 steeg de monetaire overheidsfinanciering met F 7,1 miljard; de geldschepping ten behoeve van de Schatkist vermeerderde met F 7,6 miljard, terwijl die ten behoeve van de andere overheid met F 0,5 miljard verminderde.

Wat de geldschepping ten behoeve van de Schatkist betreft, vloeit de stijging van F 7,6 miljard voort, enerzijds, uit een toename

Monetaire overheidsfinanciering
(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Schatkist		Andere overheid	Totaal
	Kredieten ontvangen van de geldscheppende instellingen	Transfers en kapitaaltransacties met het buitenland (1)		
1959	+ 7,0	- 4,0	+ 1,4	+ 4,4
1960	+ 3,0	+ 0,9	+ 1,9	+ 5,8
1961 1 ^e kwartaal	+ 5,3	+ 0,2	- 0,6	+ 4,9
2 ^e »	+ 5,9	- 6,1	+ 0,6	+ 0,4
3 ^e » (v)	+ 3,5	- 1,2	- 0,5	+ 1,8
eerste 3 kwart. (v)	+14,7	- 7,1	- 0,5	+ 7,1

(v) Voorlopige cijfers.

(1) Wanneer de Schatkist van de geldscheppende instellingen Belgische franken ontvangt of ze hun overdraagt ten gevolge van of met het oog op haar transfers en kapitaalverrichtingen met het buitenland, is het resultaat hetzelfde als in het geval dat de kredieten die zij van die instellingen ontvangt, zouden vermeerderen of verminderen.

met F 14,7 miljard kredieten die de Schatkist van de geldscheppende instellingen ontving, incl. de uitbreiding van de portefeuille Belgische schatkistcertificaten in buitenlandse geldsoorten bij de banken, en, anderzijds, uit een negatief saldo van F 7,1 miljard van de transfers en kapitaaltransacties van de Schatkist met

het buitenland, inzonderheid voortvloeiend uit een vermindering van de in het buitenland geplaatste openbare schuld; de overdrachten van

Belgische franken aan de geldscheppende instellingen waartoe de Schatkist werd geroept om dat negatief saldo te financieren, hadden hetzelfde gevolg als een terugbetaling van kredieten aan die instellingen en moeten daarom als een inkrimping van de geldschepping ten behoeve van de Schatkist beschouwd worden.

De vermindering met F 0,5 miljard van de geldschepping ten behoeve van de andere overheidslichamen, is toe te schrijven aan een daling van de uitstaande kredieten aan de lagere overheid.

De tussenkomsten van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier leidden, voor de gezamenlijke eerste negen maanden van 1961, tot een schepping van F 1,7 miljard geld en quasi-moneitaire liquiditeiten bij de banken. De geldscheppende instellingen kochten overheidsfondsen op de markt voor een nettobedrag van F 1,8 miljard, doch voor dezelfde periode lieten hun tussenkomsten door bemiddeling van het Rentenfonds een negatief saldo van F 0,1 miljard.

Tussenkomsten van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier
(Miljarden franken)

Tussenkomsten van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier

Periode	Door aankopen van overheidsfondsen op de markt	Door bemiddeling van het Rentenfonds	Totaal
1959	+ 1,9	+ 1,4	+ 3,3
1960	+ 0,2	+ 1,9	+ 2,1
1961 1 ^e kwartaal	+ 1,1	- 0,5	+ 0,6
2 ^e »	- 0,1	+ 0,3	+ 0,2
3 ^e » ..... (v)	+ 0,8	+ 0,1	+ 0,9
eerste 3 kwartalen (v)	+ 1,8	- 0,1	+ 1,7

(v) Voorlopige cijfers.

c) **Verrichtingen met de private sector** (1).

De door de geldscheppende instellingen en de spaarkassen aan de binnenlandse private sector verleende kredieten omvatten, behalve

(1) De verrichtingen met de private sector omvatten de vorderingen die de spaarkassen op de parastatale instellingen verkrijgen; deze laatste geven inderdaad aan de private sector het grootste gedeelte van de aldus verkregen middelen door.

de gezamenlijke discountkredieten, voorschotten en acceptkredieten welke oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen aan in België gevestigde bedrijven en particulieren werden verleend, ook de kredieten die de spaarkassen rechtstreeks verstrekken. Het grootste deel van de kredieten die oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen werd verleend, wordt door deze laatste zelf gefinancierd; het saldo wordt bij openbare of particuliere instellingen gemobiliseerd, o.m. bij spaarkassen, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, verzekeringsmaatschappijen en buitenlandse banken.

De kredieten gefinancierd door de spaarkassen omvatten dus niet alleen de leningen die zij rechtstreeks aan de binnenlandse private sector verlenen, doch ook een deel van de kredieten toegekend door de geldscheppende instellingen.

**Uitstaande kredieten aan de binnenlandse private sector verleend
door de geldscheppende instellingen en de spaarkassen**

(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Gefinancierd door de geldscheppende instellingen (1)	Gefinancierd door de spaarkassen (2)	Totaal	Gefinancierd buiten de geldscheppende instellingen en de spaarkassen	Totaal
1959	+ 4,4	+ 9,8	+ 14,2	- 1,4	+ 12,8
1960	+ 4,7	+ 7,5	+ 12,2	+ 1,2	+ 13,4
1961 1 ^e kwartaal	- 1,6	+ 1,5	- 0,1	+ 0,1	...
2 ^e » ..... (v)	+ 2,6	+ 0,8	+ 3,4	+ 1,0	+ 4,4
3 ^e » ..... (v)	+ 0,5	+ 2,0	+ 2,5	+ 1,6	+ 4,1
eerste 3 kwartalen ..... (v)	+ 1,5	+ 4,3	+ 5,8	+ 2,7	+ 8,5

(v) Voorlopige cijfers.

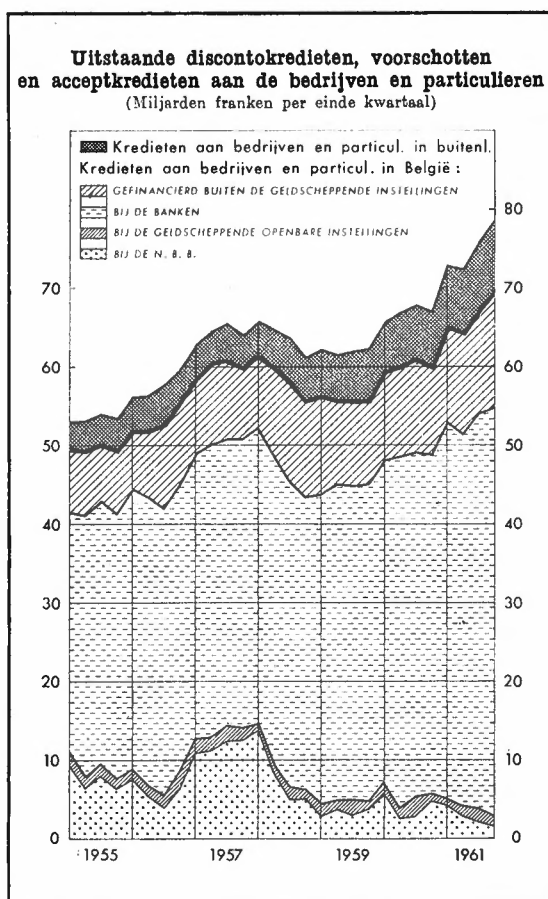
(1) Banken, Nationale Bank van België, Nationale Kas voor Beroepskrediet en Herdiscontering- en Waarborginstituut in de mate waarin het zijn portefeuille door een beroep op de voornoemde instellingen financiert.

(2) Algemene Spaarkas en particuliere spaarkassen.

Voor de eerste negen maanden van 1961 stegen de gezamenlijke uitstaande kredieten die door de geldscheppende instellingen en de spaarkassen aan de particuliere sector werden verleend, met F 8,5 miljard. Hiervan werden F 1,5 miljard door de geldscheppende instellingen, F 4,3 miljard door de spaarkassen en F 2,7 miljard buiten deze instellingen en kassen gefinancierd.

Van december 1960 tot september 1961 stegen de uitstaande discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten die oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen aan de in België gevestigde bedrijven en particulieren werden verstrekt, met F 4,2 miljard; voor de overeenstemmende periode van 1960 was de toename gevoelig kleiner geweest : de voortzetting van de hoogconjunctuur in 1961 kwam tot uiting in een snellere kredietvraag uitgaande van de bedrijven en particulieren. Van de nieuwe kredieten die tijdens de eerste drie kwartalen van 1961 werden toegestaan, financierden de niet geldscheppende instellingen F 2,7 miljard en, zoals hierboven vermeld, de geldscheppende instellingen F 1,5 miljard.

Kredieten toegestaan door de geldscheppende instellingen

Dank zij de ruimere werkmiddelen van de banken, stegen de bij deze instellingen ondergebrachte kredieten met F 3,7 miljard. Bij de geldscheppende openbare instellingen namen zij met F 0,4 miljard toe. Wat de uitstaande kredieten bij de Bank betreft, zij daalden met F 2,6 miljard en bereikten nog slechts F 1,7 miljard in september.

De discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten verleend aan de in het buitenland gevestigde bedrijven en particulieren vermeerderden gedurende de eerste negen maanden van 1961 met F 1,6 miljard; deze stijging, waarin de toeneming van het uitstaande bedrag geviseerde uitvoeraccepten in Belgische franken begrepen

is, werd voor ongeveer de twee derden door niet geldscheppende instellingen gefinancierd.

**Uitstaande discontokredieten,
voorschotten en acceptkredieten aan de bedrijven en particulieren**

(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Kredieten aan de bedrijven en particulieren gevestigd in België						Kredieten aan de bedrijven en particulieren gevestigd in het buitenland
	gefinancierd door de geldscheppende instellingen				gefinancierd buiten de geldscheppende instellingen	Totaal	
	ondergebracht bij de banken	ondergebracht bij de geldscheppende overheidsinstellingen	ondergebracht bij de Nationale Bank van België	Totaal			
1959	+ 1,6	+ 0,1	+ 2,7	+ 4,4	- 1,1	+ 3,3	+ 0,1
1960	+ 6,6	- 0,7	- 1,2	+ 4,7	+ 1,1	+ 5,8	+ 1,2
1961 1 ^e kwartaal	- 0,6	+ 0,5	- 1,5	- 1,6	+ 0,7	- 0,9	+ 0,6
2 ^e »	+ 2,9	+ 0,3	- 0,6	+ 2,6	+ 0,1	+ 2,7	+ 0,7
3 ^e »	+ 1,4	- 0,4	- 0,5	+ 0,5	+ 1,9	+ 2,4	+ 0,3
eerste 3 kwartalen	+ 3,7	+ 0,4	- 2,6	+ 1,5	+ 2,7	+ 4,2	+ 1,6

Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat de openbare en particuliere niet geldscheppende instellingen die een gedeelte financieren van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten welke oorspronkelijk door de geldscheppende instellingen aan de bedrijven en particulieren verleend werden, ondanks de hoogconjunctuur, in de eerste drie kwartalen van 1961 over voldoende liquide middelen beschikten om het grootste gedeelte van de belangrijke stijging der kredieten aan ingezetenen en niet-ingezetenen samen, nl. F 3,8 miljard op F 5,8 miljard, te financieren.

**Kredieten
ondergebracht
bij de banken**

Zoals reeds werd aangestipt, stegen de uitstaande discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten van de banken aan de binnenlandse bedrijven en particulieren tussen december 1960 en september 1961 met F 3,7 miljard. Deze toeneming geschiedde voor de helft in handelspapier en voor de helft in voorschotten; daarentegen bleef de portefeuille accepten per saldo onveranderd.

Het handelspapier dat de banken in portefeuille hebben, vertegenwoordigt slechts een gedeelte van het papier dat zij discon-

terden en dat nog niet is vervallen. Het andere gedeelte werd door de banken bij derden geherdisconteerd; het uitstaande bedrag ervan, inclusief het handelspapier dat kredieten aan de bedrijven en particulieren in het buitenland verte-

Uitstaande discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten verleend aan de in België gevestigde bedrijven en particulieren en ondergebracht bij de banken

(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Handelspapier	Voor-schotten	Accepten	Totaal
1959	- 0,4	+ 2,1	- 0,1	+ 1,6
1960	+ 3,7	+ 2,5	+ 0,4	+ 6,6
1961 1 ^e kwartaal	- 0,6	+ 0,2	- 0,2	- 0,6
2 ^e »	+ 1,3	+ 1,7	- 0,1	+ 2,9
3 ^e »	+ 1,1	...	+ 0,3	+ 1,4
eerste 3 kwartalen	+ 1,8	+ 1,9	...	+ 3,7

genwoordigt, steeg met F 2,4 miljard tijdens de eerste negen maanden van 1961. Deze toename weerspiegelt het verlangen van niet geldschepende instellingen om hun liquiditeiten te beleggen, veeleer dan een behoefte aan liquide middelen van de banken.

Onder de geldschepende openbare instellingen die een gedeelte van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan de bedrijven en particulieren voor hun rekening nemen, bekleedt het Herdiscontering- en Waarborginstituut wegens de omvang van zijn verrichtingen de eerste plaats. In 1961, zoals in het voorgaande jaar, kon het Instituut zijn portefeuille financieren met middelen van de daggeldmarkt; alleen bij de

Herdiscontering- en Waarborginstituut

(Bewegingen in miljarden franken)

Periode	Portefeuille handelspapier (1)	Financiering	
		Ontleningen op zeer korte termijn (2)	Herdisconto bij de Nationale Bank van België (3)
1959	+ 1,4	...	+ 1,4
1960	- 0,6	- 1,1	+ 0,5
1961 1 ^e kwartaal	- 1,0	+ 1,5	- 2,5
2 ^e »	+ 1,7	- 0,2	+ 1,9
3 ^e »	- 1,2	+ 0,4	- 1,6
4 ^e »	+ 1,6	+ 0,2	+ 1,4
Jaar	+ 1,1	+ 1,9	- 0,8

Kredieten ondergebracht bij de geldschepende openbare instellingen

(1) Deze portefeuille handelspapier omvat naast de kredieten aan de in België gevestigde bedrijven en particulieren (geviseerde accepten in Belgische franken wegens invoer in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie), ook kredieten aan in het buitenland gevestigde bedrijven en particulieren (geviseerde accepten in Belgische franken wegens uitvoer van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie).

(2) Het deel van de portefeuille handelspapier dat het Herdiscontering- en Waarborginstituut financiert met zeer kortlopend geld ontleend aan niet geldschepende instellingen, wordt in de tabel van de uitstaande discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren beschouwd als zijnde buiten de geldschepende instellingen gefinancierd.

(3) Het deel van zijn portefeuille handelspapier dat het Herdiscontering- en Waarborginstituut financiert door herdiscontering bij de Nationale Bank van België, wordt in de tabel van de uitstaande discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten aan de bedrijven en particulieren beschouwd als zijnde ondergebracht bij de Bank en niet bij de geldschepende overheidsinstellingen.

maandultimo, tijdens de seizoenspanning van juli en bij de uitgifte van de staatsleningen van juni en oktober, moest het Instituut zijn werkmiddelen door een beroep op het herdisconto van de Bank aanvullen.

Van december 1960 tot december 1961 steeg het handelspapier in het bezit van het Herdiscontering- en Waarborginstituut van F 5 miljard tot F 6,1 miljard. Aangezien het Instituut zijn daggeldleningen met F 1,9 miljard kon verhogen, verminderde het zijn herdisconto bij de Bank met F 0,8 miljard.

Sedert 9 februari 1961 veranderen de tarieven van het Herdiscontering- en Waarborginstituut niet alleen in functie van de kosten van zijn beroep op de Bank, zoals dat vroeger het geval was, doch ook van de rentevoet waartegen het daggeld opneemt. Die tarieven werden dan ook in de loop van het jaar 1961 herhaaldelijk gewijzigd en meestal in neerwaartse richting. De tarieven geldend voor papier op ten hoogste 120 dagen lagen op het einde van het jaar 0,75 pct. beneden de percentages van einde 1960.

Kredieten
ondergebracht
bij de Bank

Het verloop van de uitstaande discountkredieten, voorschotten en acceptkredieten aan de in België gevestigde bedrijven en particulieren, die bij de Bank worden ondergebracht, werd in 1961 beïnvloed door de uitbreiding van de werkmiddelen der gezamenlijke geldscheppende en niet geldscheppende instellingen. De portefeuille handelspapier daalde tijdens elk van de eerste drie kwartalen; hij werd in zekere mate aangevuld tijdens de gebruikelijke spanning van de jaarultimo. De voorschotten waren in de gehele beschouwde periode onbeduidend. De portefeuille invoeraccepten kromp in het eerste kwartaal sterk in, bleef vervolgens op een vast peil en steeg slechts licht in het laatste kwartaal; aangezien deze accepten door de Bank geherdisconteerd worden tegen een hoger tarief dan voor de geïmporteerde uitvoeraccepten, worden zij door het Herdiscontering- en Waarborginstituut het eerst terug in portefeuille genomen wanneer het zijn beroep op de Bank kan verminderen.

De Bank financiert ook kredieten die aan in het buitenland gevestigde bedrijven en particulieren verleend werden in verband met hun aankopen in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. De kredieten aan deze niet-ingezetenen zijn geviseerde uitvoeraccepten

**Uitstaande discountkredieten, voorschotten en acceptkredieten
verleend aan de in België gevestigde bedrijven en particulieren
en ondergebracht bij de Nationale Bank van België**

(Schommelingen in miljarden franken)

Periode	Handelpapier	Voorschotten	Accepten	Totaal
1959	+ 2,0	- 0,2	+ 0,9	+ 2,7
1960	- 1,3	...	+ 0,1	- 1,2
1961 1 ^o kwartaal	- 0,6	...	- 0,9	- 1,5
2 ^o »	- 0,6	...	...	- 0,6
3 ^o »	- 0,5	...	...	- 0,5
4 ^o »	+ 0,8	...	+ 0,2	+ 1,0
Jaar	- 0,9	...	- 0,7	- 1,6

die het Herdiscontering- en Waarborginstituut herdisconteerde. Wegens het kleinere tarief dat hierop wordt toegepast, zijn het die accepten welke het Instituut bij voorrang ter herdiscontering aanbood wanneer het wegens de geldmarktverkrapping een beroep op de Bank moest doen. Op het einde van het jaar was de portefeuille geviseerde uitvoeraccepten van de Bank nagenoeg even groot als een jaar vroeger.

De voorschotten die de Bank rechtstreeks aan de banken verstrekt, lagen in het afgelopen jaar nooit hoger dan enkele tientallen miljoenen.

*
**

De op de daggeldmarkt verhandelde kapitalen namen na de hervorming van die markt in november 1959 sterk in omvang toe. Ze stegen verder in 1961.

Markt van het geld
op zeer korte
termijn

De banken, die vóór de hervorming schier alleen als geldschieters op de markt kwamen, zijn sindsdien ook als geldvragers opgetreden. In 1961 namen zij afgetekend hogere bedragen op; hun geldleningen daarentegen bleven nagenoeg op hetzelfde peil.

Markt van het geld op zeer korte termijn ⁽¹⁾
(Miljarden franken)

Daggemiddelden	Kapitaal verstrekt door de		Kapitaal opgenomen door de		Totaal der verhandelde kapitalen
	banken (2)	andere instellingen	banken (2)	andere instellingen	
1959	2,2	1,3	0,1	3,4	3,5
1960	2,4	2,7	1,0	4,1	5,1
1961	2,5	3,3	1,8	4,0	5,8
1961 1 ^o kwartaal	2,5	2,5	1,4	3,6	5,0
2 ^o »	2,4	3,7	2,0	4,1	6,1
3 ^o »	2,3	4,4	2,1	4,6	6,7
4 ^o »	2,7	2,8	1,8	3,7	5,5

(1) Tot 16 november 1959 werd er, naast daggeld, ook geld op 5 en 10 dagen verhandeld. Sedert 17 november 1959 wordt er geen geld op 5 en 10 dagen meer verstrekt of opgenomen.

(2) Tot 16 november 1959, alleen de banken te Brussel en te Antwerpen. Nadien ook die van andere plaatsen.

Wat de verrichtingen van de niet-bankinstellingen betreft, de opgenomen leningen waren in 1961 even groot als in 1960. De verstrekte leningen, incl. de tussenkomsten van het Rentenfonds in het raam van zijn marktregelende functie, namen daarentegen van het ene jaar tot het andere toe.

Toen het Rentenfonds besloot de uitgifte van zijn certificaten stop te zetten, steeg het aanbod op de daggeldmarkt in december, in verhouding tot de afgenomen vraag van de banken en het Herdiscontering- en Waarborginstituut. Gedurende enkele dagen werden sommige bedragen geweigerd en daalden de tarieven tot een zeer laag peil.

De leningen van de overheidssector op de binnenlandse markt, die in 1960 een nominaal bedrag van F 35,6 miljard bereikten, bedroegen in 1961 slechts F 25,6 miljard. Deze daling komt uitsluitend voor rekening van de Staat; van het ene jaar tot het andere vielen zijn bruto-uitgiften van F 27,9 op F 13 miljard; zijn netto-

**Emissies
en kredieten
op halflange
en lange termijn**

uitgiften verminderden echter niet zo sterk, vermits in dezelfde periode de aflossingen van ter beurze genoteerde effecten van de directe en de indirecte staatsschuld in Belgische franken, van F 12,8 tot F 7,9 miljard daalden. In tegenstelling met de Staat, deed de rest van de overheidssector in 1961 een beroep op de binnenlandse kapitaalmarkt voor een totaalbedrag dat F 4,9 miljard groter was dan in 1960; de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid emitteerde voor F 4,6 miljard, het Wegenfonds voor F 2,5 miljard, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen voor F 2,4 miljard, de Regie van Telegraaf en Telefoon voor F 2 miljard, de Stad Antwerpen voor F 0,8 miljard en de Nationale Kas voor Beroepskrediet voor F 0,3 miljard.

De netto-uitgiften van aandelen en obligaties van Belgische industriële en handelsmaatschappijen op de binnenlandse markt, beliepen voor de gezamenlijke eerste vijf maanden van 1961 F 1,5 miljard tegen F 2,3 miljard voor de overeenstemmende periode van 1960.

Van december 1960 tot november 1961 nam het uitstaande bedrag van de door de banken uitgegeven kasbons toe met F 1 miljard, d.i. F 0,4 miljard meer dan de stijging die van december 1959 tot november 1960 werd aangetekend.

Berekend op grondslag van de geheven rechten, bereikten de hypotheekinschrijvingen tijdens de eerste elf maanden van 1961 F 30,6 miljard, tegen F 27,4 miljard voor dezelfde periode van 1960.

Op 24 augustus en 28 december 1961 verlaagde de Bank haar discontotarieven met 0,25 pct. Zij kon hiertoe overgaan dank zij de ruime kapitaalmarkten en de bevredigende toestand op de valuta-markten.

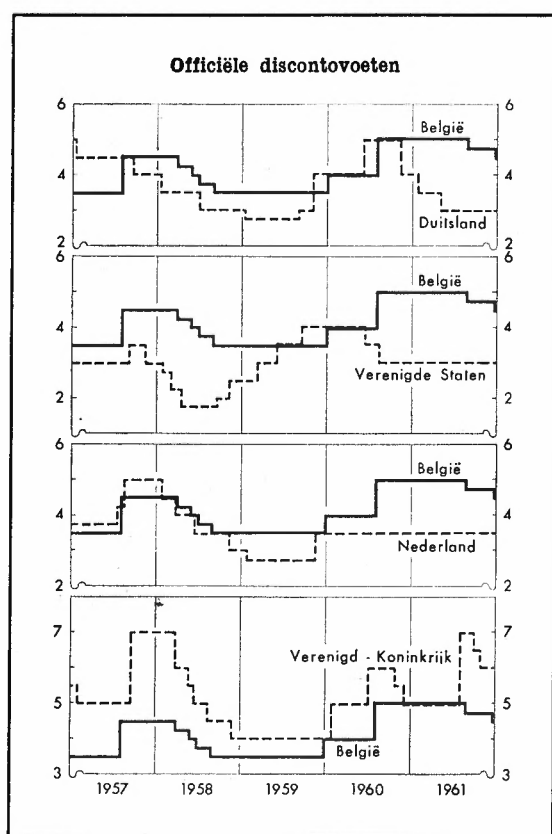
Rentestand

Op 24 augustus 1961 verlaagde de Bank, eveneens met 0,25 pct., haar tarief voor de voorschotten op ander overheidspapier dan certifi-

caten van het Rentenfonds en schatkistcertificaten op maximum één jaar. Het rentepercentage voor de voorschotten op deze certificaten bleef gelijk aan de rente van het certificaat vermeerderd met 5/16 pct.; het daalde dus in de mate waarin de verlaging van het officiële discontotarief een rentedaling van de certificaten op maximum één jaar met zich bracht.

Op 28 december 1961 stelde de Bank haar voorschottentarieven als volgt vast : schatkistcertificaten rentende 1 15/16 pct. : 2,25 pct.;

schatkistcertificaten en certificaten van het Rentenfonds uitgegeven op maximum 130 dagen : 4,50 pct.; schatkistcertificaten uitgegeven op langer dan 130 dagen en op maximum 366 dagen : 5,25 pct.; ander overheidspapier « aan toonder » in Belgische franken : 5,75 pct.

verminderd met 25 centiem. De verlagingen van de officiële discontovoet in 1961 brachten de rente voor deze certificaten terug van 4,75 tot 4,50 pct. en vervolgens tot 4,25 pct.; zij gaven eveneens aanleiding tot een vermindering, overeenkomstig het toen geldende rentegamma, van de rente vergoed op de bankdeposito's

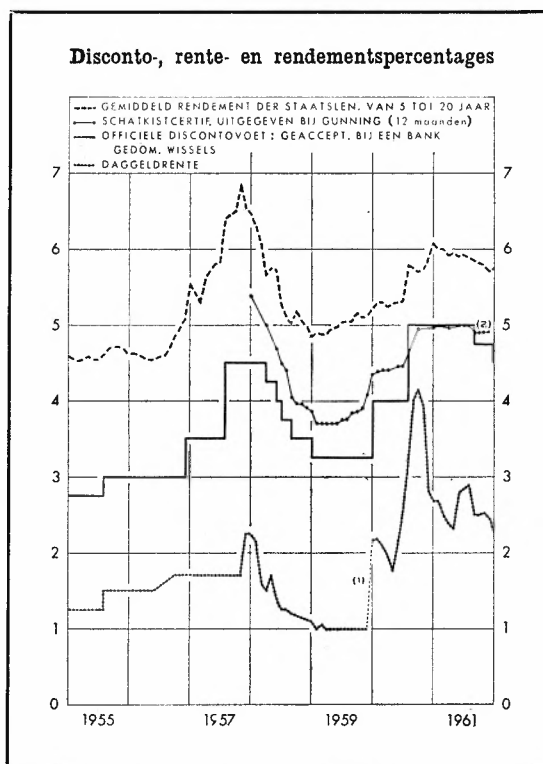

in Belgische franken, op termijn en met opzegging; voor de termijn-deposito's op drie maanden daalde de rente van 3,45 tot 3,30 pct. en vervolgens tot 3,15 pct.

De neerwaartse beweging van het gewogen gemiddelde der gemiddelde daggeldrente, die in oktober 1960 een aanvang nam, bleef tot april 1961 voortduren. Voor die laatste maand bedroeg het gewogen gemiddelde 2,33 pct. De percentages voor de volgende maanden lagen hoger, behalve dat van 2,25 pct. aangetekend in december, toen het aanbod vlugger steeg dan de vraag, zoals hierboven in het overzicht van de markt van het geld op zeer korte termijn werd aangestipt.

Gedurende gans het beschouwde jaar bleef de rente voor de schatkistcertificaten op zeer korte termijn met 4 maanden looptijd op hetzelfde peil als het percentage voor de schatkistcertificaten op 4 maanden van de B-tranche en de certificaten van het Rentenfonds.

De rente voor de bij gunning uitgegeven schatkistcertificaten op 12 maanden veranderde weinig of niet tijdens de eerste zeven maanden van 1961; van de gunning van 6 januari 1961 tot die van 3 augustus steeg dit percentage met minder dan 0,05 pct. De gunning die volgde op de verlaging van de officiële discontovoet in augustus 1961, had plaats op 5 september; t.o.v. de rente op 3 augustus daalde het percentage voor de schatkistcertificaten op 12 maanden met 0,1 pct. De rente van die certificaten bleef vervolgens onveranderd

(1) Onderbreking van de curve wegens de hervorming van de markt voor het zeer kortlopende geld in november 1959.
 (2) Begin januari 1962 is er geen gunning van schatkistcertificaten op 12 maanden geweest.

tot na de verlaging van de officiële discontovoet in december. Bij de gunning van 4 januari 1962 werd geen enkel certificaat op 12 maanden toegewezen, doch de rente voor de certificaten op 6 en 9 maanden daalde met meer dan 0,4 pct.

Het gemiddelde rendementspercentage van de staatsleningen op 5 tot 20 jaar liep terug van 6,07 pct. in het begin van 1961 tot 5,74 pct. een jaar later. De in juni uitgegeven lening gaf bij de uitgifte een

Disconto-, rente- en rendementspercentages

Einde maand	Officiële discontovoet : geaccepteerde, bij een bank gedomicilieerde wissels	Rentepercentages gekoppeld aan de officiële discontovoet (1)		Andere rentepercentages			
		Schatkistcertificaten op 4 maanden van de B-tranche (2)	Bankdeposito's op termijn in Belgische franken (3 maanden)	Daggeld (3)	Schatkistcertificaten op zeer korte termijn (4 maanden) (4)	Schatkistcertificaten uitgegeven bij gunning (12 maanden) (4)	Staatsleningen van 5 tot 20 jaar (5)
1958 December	3,50	2,75	1,75	1,10	2,50	3,860	4,85
1959 December	4,00	3,25	2,20	2,17	3,50	4,354	5,21
1960 December	5,00	4,75	3,45	2,67	4,75	4,956	6,07
1961 Januari	5,00	4,75	3,45	2,68	4,75	4,993	6,00
Februari	5,00	4,75	3,45	2,47	4,75	—	6,00
Maart	5,00	4,75	3,45	2,38	4,75	4,960	5,90
April	5,00	4,75	3,45	2,33	4,75	—	5,94
Mei	5,00	4,75	3,45	2,79	4,75	—	5,90
Juni	5,00	4,75	3,45	2,85	4,75	4,998	5,93
Juli	5,00	4,75	3,45	2,90	4,75	5,000	5,89
Augustus	4,75	4,50	3,30	2,53	4,50	4,900	5,85
September	4,75	4,50	3,30	2,50	4,50	4,900	5,81
Oktober	4,75	4,50	3,30	2,54	4,50	4,900	5,79
November	4,75	4,50	3,30	2,44	4,50	4,900	5,71
December	4,50	4,25	3,15	2,25	4,25	—	5,74

(1) De verhouding tussen deze rentepercentages en de officiële discontovoet werd in januari 1960 gewijzigd. De wijze waarop deze percentages bepaald worden, veranderde vanaf januari 1962.

(2) Het Rentenfonds geeft certificaten tegen dezelfde voorwaarden uit.

(3) Vanaf december 1959, gewogen gemiddelde van de daggemiddelden der maand.

(4) Gunning van de volgende maand.

(5) Begin van de volgende maand.

gemiddeld rendement van 5,83 pct.; de emissie in oktober had een gemiddelde rentevoet van 5,75 pct.; deze percentages zijn berekend uitgaande van de veronderstelling dat de houders geen gebruik zullen maken van de mogelijkheid om de vervroegde terugbetaling van hun effecten te eisen.

Het indexcijfer van de contantnoteringen der niet vast rentende effecten, dat in het tweede halfjaar van 1960 was gedaald, herstelde zich tot in mei 1961. Het liep vervolgens terug van juni tot oktober waarna opnieuw een ommekeer intrad.

Markt van de niet vast rentende effecten

Contantmarkt der niet vast rentende effecten

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek — Beurscommissie te Brussel.

Periode	Indexcijfer der noteringen (basis 1958 = 100) (1)	Kapitaalozetten per maand (miljarden franken) (2)
1959	137	1,1
1960	121	0,9
1961	120	1,1
1961 Januari	109	0,8
Februari	117	1,2
Maart	122	1,7
April	124	1,4
Mei	129	1,8
Juni	127	1,2
Juli	123	0,8
Augustus	120	0,8
September	118	0,7
Oktober	117	0,8
November	118	0,9
December	120	0,9

De afbrokkeling van de noteringen, die zich na mei voorded, betrof voornamelijk de effecten van de beleggingsmaatschappijen, de metaalnijverheid, de Kongolese maatschappijen en de plantages.

(1) Beurzen te Brussel en te Antwerpen : gemiddelde der indexcijfers van de 10^e en de 25^e van elke maand.
(2) Beurs te Brussel.

Volgens een particuliere bron, steeg het gemiddelde rendement van de Belgische niet vast rentende effecten in 1961 in vergelijking met 1960.

De kapitaalozet op de contantmarkt was enigszins groter dan in 1960.

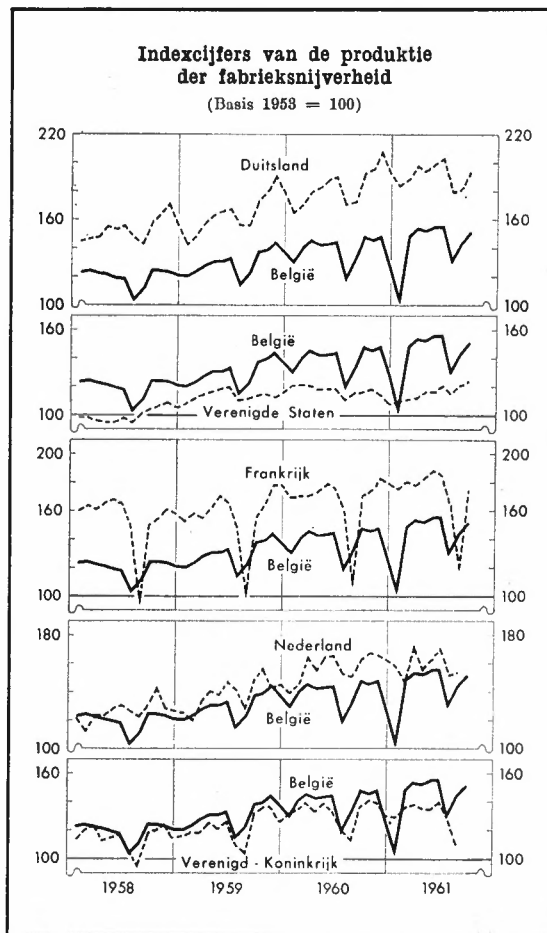
ECONOMISCHE BEDRIJVIGHEID EN PRIJZEN

De industriële produktie, gemeten aan het gemiddelde indexcijfer voor de eerste negen maanden van het jaar, steeg met 2,7 pct. in vergelijking met het overeenstemmende peil van 1960, ondanks de stakingen die tijdens de maand januari belangrijke sectoren van de economie verlamden. Voor de fabrieksnijverheid alleen bereikt de stijging van het indexcijfer ongeveer 3,4 pct.

Een vergelijking op basis van de indexcijfers van het tweede en het derde kwartaal geeft respectievelijk expansiepercentages van 7 en 4 pct. te zien. Deze percentages zijn enigszins hoger dan die welke de stijging van de industriële produktie in de Europese Economische Gemeenschap in haar geheel weergeven.

De ontwikkeling van de industriële bedrijvigheid werd gesteund door de versteviging van de binnenlandse vraag, vooral wat de investeringsgoederen betreft. Bleef de buitenlandse vraag in haar geheel vast, zij vertoonde toch

Industriële
produktie

bron : Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

sedert het tweede kwartaal tekenen van vertraging. Volgens de jongste beschikbare gegevens staat men evenwel nog niet voor een eigenlijke ommekeer van de tendentie, te meer daar de conjunctuurherleving in Noord-Amerika een gunstige invloed begint uit te oefenen.

Steenkolenmijnen

Terwijl de bedrijvigheid in de fabrieksnijverheid toenam, daalde de produktie van de steenkolenmijnen nog van 22,5 miljoen ton in 1960 tot 21,5 miljoen in 1961. Slechts tegen die prijs en dank zij een vermeerdering van de uitvoer konden de voorraden op de mijnterreinen in de loop van het jaar van 6,6 miljoen ton op 4,4 miljoen ton teruggebracht worden. De moeilijkheden voortvloeiend uit de structurele veranderingen in de aanwending van de energiebronnen bleven fundamenteel bestaan.

Inderdaad, niettegenstaande het zeer hoge conjunctuurpeil is het waarneembare steenkolenverbruik nauwelijks verbeterd : grotere aan-

kopen vanwege de elektrische centrales en de cementfabrieken gingen gepaard met een daling van de leveringen aan de andere nijverheidssectoren. Het verbruik van huisbrand onderging weinig verandering.

Steenkoolwinning

Bron : Algemene Directie van het Mijnwezen.

Maandgemiddelden	Produktie (duizenden tonnen)	Rendement van onder- en boven- grondse ar- beiders (kg) per dag aanwezigheid
1953	2.505	766
1957	2.424	838
1960	1.872	1.019
1961 ..... (v)	1.793	1.092
1960 3 ^e kwartaal	1.757	1.021
4 ^e »	1.897	1.072
1961 1 ^e kwartaal	1.761	1.071
2 ^e »	1.913	1.104
3 ^e »	1.656	1.074
4 ^e » ..... (v)	1.841	1.119

(v) Voorlopige cijfers.

2,7 miljoen in 1961. De invoer, nog steeds aan contingentering onderworpen, bedroeg tijdens dezelfde periode 3,6 miljoen ton in 1961 tegenover 3,5 miljoen in 1960.

Na de dalingen van het voorgaande jaar, werden de prijzen van 1 januari 1961 af nog verlaagd. Voor het gehele jaar lag de gemiddelde groothandelsprijs voor steenkolen 0,8 pct. lager dan die van 1960. Deze vermindering enerzijds, de herwaardering van de Duitse en Hollandse valuta's en de prijsverhogingen in Frankrijk en West-Duitsland anderzijds, verbeterden de mededingingspositie van de Belgische steenkolen.

De saneringspolitiek van de steenkolennijverheid werd in 1961 voortgezet door nieuwe sluitingen van niet rendabele mijnen met een totaal produktievermogen van 2 miljoen ton. In drie jaar werd de delvingscapaciteit met 7 miljoen ton verminderd. De produktie ligt thans ongeveer 25 pct. beneden het peil van de jaren vóór 1958.

Het aantal ingeschreven arbeiders viel van 102.000 eenheden einde 1960 tot 88.250 eenheden einde 1961. De gedeeltelijke werkloosheid die bij het begin van het jaar nog aanzienlijk was, is evenwel in het vierde kwartaal vrijwel verdwenen. Van het ene jaar tot het andere steeg het gemiddelde aantal gewerkte dagen van 20,5 tot 21,3 per maand. Bovendien vermeerderde het rendement per dag aanwezigheid van de onder- en bovengrondse arbeiders van 1.019 kg in 1960 tot 1.092 kg in 1961.

De vooruitgang in de sanering van de steenkolennijverheid liet nog niet toe een einde te maken aan de gedeeltelijke afzondering van de Belgische steenkolenmarkt in de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. De maatregelen die op het einde van 1959, in gemeenschappelijk overleg door de Belgische Regering, de Bijzondere Raad van Ministers en de Hoge Autoriteit waren getroffen, werden, mits enige versoepeling, voor één jaar, tot einde 1962 verlengd. De invoercontingenten werden, in verhouding tot de effectieve invoer van 1961, verruimd met 3,3 pct. voor de steenkolen herkomstig uit derde landen en met 4 pct. voor die geleverd door de lidstaten van de Gemeenschap. Het quotum van de uitvoer naar de aangrenzende landen van de

Gemeenschap werd op het peil van 1961 gehandhaafd. Bovendien besloot de Belgische Regering, in 1962, de jaarlijkse toelage aan de steenkolenmijnen die, mits een rationalisatie van hun produktie, binnen de Gemeenschap kunnen concurreren, van F 400 miljoen tot F 250 miljoen te verminderen.

Bij een wet van 16 november 1961 werd een « Steenkolendirectorium » opgericht; dit is een openbaar bestuurslichaam voor de gezamenlijke steenkolennijverheid, dat evenwel inzake het beheer der ondernemingen geen verantwoordelijkheid draagt. Het Directorium beschikt over uitgebreide machten om de prijspolitiek te bepalen, om actief in te grijpen in de organisatie van de produktie en van de verkoop, om de investeringsinspanningen, de financiering ervan evenals die van de produktie te coördineren, om de middelen ter valorisatie van de steenkolen en hun bijprodukten op te sporen en toe te passen, en, ten slotte, om een sociale politiek ten gunste van de arbeiders te voeren. Het Directorium zal zijn taak vervullen in het raam van het door de Regering bepaalde energiebeleid en voor zover ze verenigbaar is met het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Cokesfabrieken

De produktie van de cokesfabrieken was iets kleiner dan die van het voorgaande jaar : voor de eerste tien maanden bedroeg zij 6 miljoen ton tegenover 6,4 miljoen in 1960. De stakingen in het begin van het jaar en de daling van het specifieke cokesverbruik in de ijzer- en staalnijverheid brachten een inkrimping van de binnenlandse vraag teweeg. De uitvoer is eveneens verminderd, inzonderheid naar Italië, de Scandinavische landen en Egypte. Alleen Frankrijk heeft zijn aankopen verhoogd.

De prijs van de geklasseerde nijverheidscoke werd vanaf april enigszins verlaagd, deze van de grove coke voor hoogovens vanaf juni.

De petroleumraffinaderijen hebben hun produktie met 11 pct. opgevoerd ten gevolge van een sterke toeneming van de vraag op de binnenlandse markt, waar het hoge peil van de economische bedrijvigheid en de vervanging van steenkolen door minerale oliën in de nijverheid en de huisverwarming aanleiding gaven tot een stijging van 20 pct. van het waarneembare verbruik van stookoliën. Na een stagnatie in 1960, stegen de benzineleveringen op de binnenlandse markt eveneens met ongeveer 25 pct., ten gevolge van de toeneming van het autoverkeer.

Petroleumraffinaderijen

Bron : Ministerie van Financiën. Dienst der Accijnzen.

Maandgemiddelden	Verwerking van ruwe petroleum	Produktie		
		Lichte oliën	Stookoliën	
			Fuel-oil	Andere (1)
(miljoenen liters)		(duizenden tonnen)		
1953	308	79	112	66
1957	519	130	173	104
1960	669	157	219	121
1960 3 ^e kwartaal	725	165	234	130
4 ^e »	605	146	195	115
1961 1 ^e kwartaal	712	153	258	121
2 ^e »	769	181	279	130
3 ^e »	836	178	253	158
Oktober	684	162	179	124
November	788	169	216	143

(1) Van 1959 af, werd het aantal liters omgezet in gewicht op basis van 1 l = 840 g.

De stijging van het binnenlandse verbruik heeft de daling van de leveringen van fuel-oil aan Nederland en Zwitserland en van benzine aan laatstgenoemd land en West-Duitsland ruim gecompenseerd. Behalve de concurrentie van de Russische petroleum, dient in dit verband de ontwikkeling van het raffineringsvermogen in die landen vermeld.

De raffinaderijen hebben de prijzen van de benzine en van de stookoliën verlaagd. De daling was voor eerstgenoemd produkt sterker; ten gevolge van de raffineringstechniek neemt het aanbod van benzine inderdaad sneller toe dan dit van stookoliën.

Elektriciteit

Het stroomverbruik steeg met 3,8 pct., vergeleken met het voorgaande jaar, tegenover 8,3 pct. in 1960. Het werd geremd door de stakingen van januari en door de achteruitgang van de bedrijvigheid in de steenkolennijverheid, die veel elektrische energie verbruikt. De voortbrenging ontwikkelde zich in een sneller tempo dan dit van het binnenlandse verbruik, dank zij een stijging van de stroomleveringen aan het buitenland. Hieruit volgde een volledige aanwending van het produktievermogen.

De elektriciteitsnijverheid werd in 1961 door belangrijke hergroeperingen gekenmerkt. Zij hebben tot doel trapsgewijze vier gewestelijke distributiegroepen tot stand te brengen. Bovendien konden, dank zij de inspanningen tot wederuitrusting van de elektrische centrales, de prijzen nog met 5 pct. zowel voor het industriële als voor het huishoudelijke stroomverbruik verlaagd worden.

Kernenergie

In het Studiecentrum van de Kernenergie te Mol werd in juli 1961 de hoge fluxreactor B. R. 2 in gebruik genomen. Deze proefreactor is een van de sterkste in Europa en zal een merkwaardig werktuig voor de studie van de splijtbare materialen worden. Hij is het voorwerp van een overeenkomst met de Europese Gemeenschap voor Kernenergie voor de gemeenschappelijke exploitatie van de reactoren en bijbehorende installaties. Bovendien zal het prototype van een energiereactor B. R. 3, die bestemd is tot de vorming van het personeel van de toekomstige kerncentrales, weldra in werking treden.

De bouw van krachtreactoren is op goede weg. De « Société Franco-Belge d'Énergie Nucléaire des Ardennes » besloot te Chooz, nabij de Belgische grens, een kerncentrale op te richten uitgerust met een drukwaterreactor. Deze centrale bekwam het statuut van gemeenschappelijk bedrijf van de Europese Gemeenschap voor Kernenergie.

Op het gebied van de radio-isotopen sloot het Studiecentrum van de Kernenergie te Mol een overeenkomst met het « Commissariat français à l'Énergie Atomique » voor de gemeenschappelijke produktie van radio-elementen. Deze overeenkomst streeft naar een beter gecoördineerde en doelmatiger aanwending van de produktiemiddelen en van de onderzoekcentra.

De bedrijvigheid van de ijzer- en staalnijverheid bleef levendig, doch het volume van de binnengekomen orders nam geleidelijk af. Sedert de maand november wordt het produktievermogen niet meer volledig aangewend : in gemeenschappelijk overleg met de producenten van de andere landen van de Europese Economische Gemeenschap, gingen de staalfabrieken over tot een vrijwillige produktiebeperking.

Over het geheel der eerste elf maanden ligt het totaal der bestellingen 11,4 pct. lager dan de overeenstemmende cijfers van 1960. De verzwakking van de markt duurde evenwel niet onafgebroken voort. In oktober en november vertoonde de vraag zelfs een krachtige stijging, daar de traditionele herleving binnen de Gemeenschap vóór het winterseizoen versterkt werd door een stroom bestellingen uit derde landen en meer bepaald uit het dollargebied.

De teruggang van de vraag en de aanzienlijke uitbreiding van het produktievermogen hebben de concurrentie op de staalmarkten verscherpt. In oktober brachten Belgische bedrijven hun prijstarieven geldend binnen de Gemeenschap op het peil van de tarieven der Franse staalbedrijven. Deze maatregel was slechts de bekrachtiging

IJzer- en staal-
nijverheid

Produktie van ruwstaal en afgewerkt staal
(Duizenden tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Ruwstaal	Afgewerkt staal
1953	369	280
1957	523	371
1960	599	407
1960 3 ^e kwartaal	620	403
4 ^e »	560	382
1961 1 ^e kwartaal	480	339
2 ^e »	649	440
3 ^e »	614	403
Oktober	634	455
November	575 ¹	
December	573 ¹	

(1) Raming.

van een feitelijke toestand. Voor de uitvoer naar derde landen, daalden de minimanoteringen die door de Brusselse « Entente » voor het handelsstaal werden vastgesteld, van F 5.050 per ton op 24 januari tot F 4.750 in november. De daling bedroeg 7 à 12 pct. voor het warm gewalste dunne plaatijzer en 10 à 15 pct. voor het koud gewalste dunne plaatijzer.

De uitvoer van Belgisch-Luxemburgse ijzer- en staalprodukten verminderde gedurende de eerste tien maanden t.o.v. dezelfde periode van 1960, met 7,6 pct. naar hoeveelheid en met 8,9 pct. naar waarde.

Uitvoer van ijzer- en staalprodukten

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Berekeningen van het Departement Studiën en Documentatie.

Maandgemiddelden	Duizenden tonnen	Miljarden franken
1953	344	1,90
1957	472	3,14
1960 (1)	599	3,52
1960 3 ^e kwartaal	580	3,39
4 ^e »	602	3,49
1961 (1) 1 ^e kwartaal .	487	2,78
2 ^e » .	590	3,37
3 ^e » .	561	3,16
Oktober	591	3,32

(1) Nieuwe reeks.

Voor de eerste negen maanden van 1961 daalden de verkopen aan de landen van de Gemeenschap alleen met 5,9 pct. naar hoeveelheid en met 2,4 pct. naar waarde. West-Duitsland, de voornaamste afnemer van de Belgisch-Luxemburgse ijzer- en

staalnijverheid, verminderde zijn aankopen met 14,5 pct. naar waarde. Daarentegen stegen de verzendingen naar Frankrijk en Italië respectievelijk met 5,5 en 16,6 pct. naar waarde. Het aandeel van de Gemeenschap in de uitvoer nam van 42,7 tot 45,8 pct. toe.

Onder de derde landen verminderden Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en Kongo hun invoer respectievelijk met 57,9, 6,2 en 43,7 pct.; Argentinië verhoogde daarentegen zijn aankopen met 12,7 pct.

**Metaalverwerkende
nijverheid**

De metaalverwerkende nijverheid levert een geheel van zeer uiteenlopende produkten die evenwel in vier categorieën kunnen gegroepeerd worden : de uitrustingsgoederen, de duurzame verbruiks-

goederen, de produkten van eerste verwerking en de wapens. De eerste twee categorieën haalden het meeste voordeel uit het gunstig conjunctuurklimaat in 1961. De investeringsboom duurde in West-Europa inderdaad voort, terwijl de verspreiding van de inkomens uit de hoogconjunctuur de vraag naar duurzame verbruiksgoederen meer dan evenredig begunstigd heeft. Voor de eerste negen maanden van het jaar is het produktie-indexcijfer van de metaalverwerkende nijverheid dan ook met 4,7 pct. gestegen.

Gelijklopend met de toeneming van de bedrijvigheid, nam het aantal tewerkgestelde arbeiders toe van 191.620 eenheden in oktober 1960 tot 206.490 één jaar later, ondanks een aanzienlijke daling van de werkgelegenheid in de scheepsbouw. Het merendeel van de andere bedrijfstakken heeft personeel aangeworven.

Voor de eerste tien maanden van het jaar overschreed het totaal van de genoteerde bestellingen met 26 pct. het overeenkomstige peil van 1960; het feit dat deze bestellingen 13 pct. hoger liggen dan de waarde van de leveringen tijdens dezelfde periode, is kenschetsend voor een opgaande conjunctuur. De buitenlandse vraag steeg met 27 pct., die van de binnenlandse markt met 25 pct.

Over het geheel beschouwd, had de vraag naar uitrustingsgoederen hoofdzakelijk betrekking op de werktuigmachines, de specifieke uitrustingen en de volledige nijverheidsinstallaties, de perslucht- en de hydraulische machines. Inzake elektrische uitrusting gaf het hoge peil van de opgenomen bestellingen aanleiding tot een aanmerkelijke verlenging van de leveringstermijnen. De binnengekomen orders in de industrie van het vervoermaterieel wijzen op een herleving in de scheepsbouw en in de sector van het spoorwagematerieel. De bestellingen van bedrijfsvoertuigen nemen verder toe.

Metaalverwerkende nijverheid
Produktie

Bron : Institut de Recherches Economiques,
Sociales et Politiques.

Periode	Indexcijfers (basis 1953 = 100)
1957	134,6
1960	140,0
1960 3 ^e kwartaal ...	130,8
4 ^e » ...	141,1
1961 1 ^e kwartaal ...	139,6
2 ^e » ...	161,4
3 ^e » ...	140,5

De sector van de duurzame verbruiksgoederen boekte nieuwe vooruitgang ten gevolge van de hoge bedrijvigheid in de bouw- nijverheid en van een grote vraag naar elektrische huishoudapparaten, radio- en televisietoestellen, zowel op de binnenlandse markt als voor de uitvoer. Tijdens het eerste halfjaar, vóór de verhoging van de overdrachtaks, was de vraag naar autovoertuigen bijzonder levendig; tijdens het tweede halfjaar nam men evenwel een verzwakking waar.

In de wapenindustrie heerste een goede bedrijvigheid; de geno- teerde bestellingen bleven vrijwel op hetzelfde peil.

Na meer dan twee jaar teruggang, heeft de sector van de vlieg- tuigbouw belangrijke militaire bestellingen kunnen boeken.

De vraag naar produkten van eerste verwerking, die doorgaans de tendentie van de staalmarkt volgt, is slechts weinig toegenomen.

Produkten van de metaalverwerkende nijverheid

(Miljoenen franken)

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek — Fabrimétal.

Maandgemiddelden	Opgenomen bestellingen	Afzet op	
		buiten- landse markten	binnen- landse markt
1953	4.195	1.639	3.048
1957	6.134	2.366	4.267
1960	7.332	2.868	4.388
1960 3 ^e kwartaal	7.105	2.528	4.150
4 ^e »	8.052	2.820	4.762
1961 1 ^e kwartaal ..... (v)	8.234	3.020	4.447
2 ^e » ..... (v)	9.749	3.202	4.986
3 ^e » ..... (v)	7.971	3.241	4.716
Oktober ..... (v)	12.086 ¹	3.560	5.255

(v) Voorlopige cijfers.

(1) Dit bedrag bevat voor ongeveer F 3 miljard bestellingen van vliegtuigen.

Over de eerste tien maanden van het jaar steeg de totale af- zet van de produkten van de metaalverwer- kende nijverheid met 11 pct. in verhouding tot de overeenkomstige periode van 1960. Hoe- wel hij sinds de maand januari voortdurend vermeerderde, bleef hij tijdens gans de be-

schouwde periode beneden de binnengekomen orders. De uitvoer steeg in een iets sneller tempo dan de leveringen op de binnenlandse markt.

Deze laatste namen tijdens de eerste tien maanden van het jaar met 10,6 pct. naar waarde toe. De stijging is vooral toe te schrijven aan de uitbreiding van de verkopen van verbruiksgoederen, van uit-

rustingsgoederen voor de fabrieksnijverheid en van schepen, die de achteruitgang van de leveringen van spoorwagematerieel en van produkten van eerste verwerking ruimschoots compenseerde.

Het aandeel van de Gemeenschap in de uitvoer van produkten van de metaalverwerkende nijverheid steeg van 51 pct. in 1960 tot 54 pct. in 1961. Er dient vooral gewezen op de uitbreiding van de leveringen aan Nederland. De verkopen aan de Verenigde Staten bleven onveranderd, terwijl de afzetgebieden in Zuid-Amerika en in Kongo veel van hun betekenis verloren. De uitvoer naar Kongo vertegenwoordigt nog slechts 54,7 pct. van die van 1960. In de loop van de laatste maanden werd evenwel een herstel merkbaar.

De sterke vraag naar produkten van de metaalverwerkende nijverheid kwam eveneens ten goede aan de industrie der non-ferro metalen die, vergeleken met de overeenkomstige periode van 1960, haar produktie tijdens de eerste tien maanden van het jaar voor de ruwe metalen met 2 pct. en voor de halffabrikaten met 10 pct. uitbreidde. Wat de ruwe metalen betreft, ligt de expansie bijna uitsluitend in de sector van de koperraffinering. De loodproduktie steeg met 3,6 pct., deze van zink veranderde nauwelijks, terwijl deze van tin met 36,9 pct. daalde ten gevolge van de onlusten in Kongo, dat de belangrijkste leverancier van erts is. Wat de halffabrikaten betreft, was de vooruitgang bijzonder aanzienlijk voor de aluminiumproduktie die met 16,5 pct. vermeerderde.

Non-ferro metalen

Ten aanzien van de produktie van zeldzame metalen waarvan de vraag met de technische vooruitgang snel toeneemt, ontbreken nauwkeurige gegevens. De Belgische nijverheid verhoogde haar produktievermogen en zette haar opzoekingen voort op het gebied van de halfgeleidende metalen, selenium, germanium, silicium, en van de andere basismaterialen van de elektronische nijverheid. Het tot stand brengen van de nieuwe tantalium- en niobiumfabricages werd eveneens krachtig gestimuleerd.

Van januari tot mei steeg de prijs van het elektrolytisch koper op de markt van Londen. Niet alleen nam het verbruik aanmerkelijk toe, doch vooral het aanbod vertoonde een neiging tot inkrimping, zowel onder de invloed van de stakingen in de Amerikaanse affineringscentra

Productie van non-ferro metalen

(Duizenden tonnen)

Bron : Union des Industries de Métaux non ferreux.

Maandgemiddelden	Ruwe produkten				Half-fabri-katen
	Koper	Zink	Lood	Tin	
1953	12,5	16,1	6,4	0,82	12,8
1957	12,7	19,6	8,3	0,79	16,2
1960	17,6	20,6	7,7	0,72	20,8
1960 3 ^e kwartaal ...	17,8	20,7	6,3	0,80	19,7
4 ^e » ...	20,2	20,6	8,5	0,64	22,4
1961 1 ^e kwartaal ...	20,7	19,6	7,7	0,45	21,6
2 ^e » ...	18,2	21,9	6,8	0,49	24,4
3 ^e » ...	15,7	20,8	8,5	0,52	20,6
Oktober (1) .	16,0	20,2	9,5	0,46	26,0

(1) Beweeglijke kwartaalgemiddelden voor de ruwe produkten.

als door de vrijwillige produktiebeperkingen. In juni kwam er een ommekeer. Voor het jaar in zijn geheel, ligt de gemiddelde notering 6,9 pct. lager dan die van 1960.

De wereldmarkten van lood en zink bleven lusteloos, ondanks de maatregelen waartoe door de producenten in het raam van de Inter-

nationale Studiegroep voor Lood en Zink besloten werd. De loodnotering viel op het laagste peil sedert vijftien jaar.

Onder de invloed van de politieke en economische moeilijkheden in verscheidene producerende landen, werd de tinnotering daarentegen vaster; zij steeg van een gemiddelde prijs van £ 784 per long ton in januari tot £ 964 in november; tegen het einde van het jaar nam zij enigszins af.

De afbrokkeling van de noteringen van de belangrijkste non-ferro metalen had een ongunstige invloed op de uitvoerwaarde, die voor de eerste negen maanden van het jaar slechts met 3 pct. steeg, terwijl de uitgevoerde hoeveelheden met 11 pct. toenamen. Voor de koperafzet in het buitenland bedragen de overeenstemmende percentages 4,2 en 11,6 pct. Naar waarde overschrijdt de uitvoer van aluminium en lood met 19,8 en met 17 pct. deze van het voorgaande jaar, terwijl de tinleveringen met 41,4 pct. achteruitgingen.

De toegenomen afzet heeft vooral betrekking op de landen van de Gemeenschap; hij vertegenwoordigt 62,7 pct. van het geheel tegenover 59,5 pct. in 1960. Zwitserland kocht aanzienlijk meer koper aan. De uitvoer naar de Verenigde Staten en het Verenigd-Koninkrijk bleef daarentegen onveranderd.

In de bouwnijverheid werd de uitrusting het ganse jaar door volledig aangewend voor zover de beschikbare werkkrachten zulks toelieten.

Bouwnijverheid

De voor de woningbouw verleende vergunningen liggen voor de eerste tien maanden 6,7 pct. boven die van de overeenstemmende periode van 1960.

Ofschoon vanaf december 1960 de toekenning aan strengere criteria onderworpen werd, verminderde het aantal regeringspremies voor de bouw van woningen bijna niet.

De vraag is blijkbaar ten minste even snel gestegen voor de bedrijfsgebouwen : 6.511 bouwvergunningen werden verleend tegenover 5.812 in 1960.

Productie van bouwmaterialen

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Gewone baksteen (miljoenen stuks)	Cement (duizenden tonnen)	Vlakglas (indexcijfers : basis 1953 = 100)
1953	172	386	100,0
1957	187	392	130,2
1960	172	366	212,5
1960 3 ^e kwartaal	210	400	212,6
4 ^e »	175	339	200,1
1961 1 ^e kwartaal	109	295	176,9
2 ^e »	198	460	169,1
3 ^e »	215	459	178,5
Oktober	(v)215	428	(v)198,6
November		386	

(v) Voorlopige cijfers.

Inzake openbare werken overtroffen de nieuwe aanbestedingen per 1 november het overeenstemmende cijfer van het voorgaande jaar met 8 pct.; zij lagen evenwel beneden het peil van 1959, dat nog de invloed van de anti-recessiepolitiek onderging. De betalingen aan de bedrijven daalden daarentegen, in hun geheel, met 21 pct.

De expansie van de bouwnijverheid had een weerslag op de bedrijvigheid van de producenten van bouwmaterialen.

In de kleinijverheid is de vraag naar bakstenen voor de binnenlandse markt sterk toegenomen. Aangezien de uitvoer, vooral naar Nederland en West-Duitsland, eveneens steeg, werden al de beschikbare voorraden gemakkelijk afgezet.

De cementfabrieken verhoogden hun gezamenlijke leveringen met 8,3 pct. t.o.v. 1960. Voor de uitvoer alleen was het stijgingspercentage 7 pct. dank zij een grote vraag vanwege Nederland en het Verenigd-Koninkrijk, die de achteruitgang van de leveringen aan de Verenigde Staten en aan de jonge landen van Azië en van Latijns-Amerika ruimschoots compenseerde. Deze laatste ontwikkelen hun eigen produktievermogen.

De inkrimping van de buitenlandse vraag is oorzaak van de teruggang van de produktie van de glas- en spiegelglasnijverheid. Vanaf het derde kwartaal vertoonde de produktie van vlakglas evenwel een verbetering, alhoewel ze afgetekend beneden het gemiddelde peil van 1960 bleef. De uitvoer van de eerste tien maanden daalde met 7,6 pct. tegenover het overeenstemmende peil van het voorgaande jaar. De leveringen aan de landen van de Gemeenschap ondergingen vrijwel geen wijziging; deze stabiliteit berust evenwel op uiteenlopende tendenties : in de eerste negen maanden van het jaar stegen de aankopen van West-Duitsland en van Nederland respectievelijk met 13,8 en 10 pct., die van Frankrijk en van Italië daalden met 15,3 en 21,2 pct. De vermindering van de uitvoer naar de overzeese markten slaat vooral op het Verenigd-Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Chemische bedrijven

Het algemene produktie-indexcijfer van de chemische bedrijven steeg met 5,6 pct. over de eerste negen maanden van het jaar. Daarentegen nam de prijsdaling enigszins in omvang toe.

De nijverheid van de minerale scheikunde vertoont een fundamentele expansie : in verschillende bedrijfstakken is het produktievermogen volledig aangewend. In de nijverheid van de organische scheikunde was de evolutie minder gunstig; voor sommige produkten ontstond er een overschot en de prijzen brokkelden sterk af. De markt voor de meststoffen onderging een nieuwe verslechtering die de bedrijvigheid van de fabrikanten nadelig beïnvloedde.

Een vastere tendens kenmerkte de nijverheid van de synthetische en kunstmatige vezels. In sommige sectoren bleef de vraag stijgen en de produktiemiddelen werden volledig gebruikt. Wegens de scherpere buitenlandse concurrentie bleven de prijzen evenwel zwak.

In de farmaceutische nijverheid had de daling van de uitvoer naar Kongo een teruggang van de bedrijvigheid tot gevolg.

De industrie der fotogevoelige produkten wordt nog steeds door een uitbreiding van haar afzetgebieden begunstigd; om aan de stijging van de vraag te voldoen, werden de bedrijfsinrichtingen opnieuw vergroot.

Over de eerste negen maanden is de uitvoerwaarde van chemische produkten ongeveer gelijk aan die van het voorgaande jaar. De ontwikkeling was evenwel verschillend volgens de goederensoorten. De leveringen van organisch-chemische en van fotogevoelige produkten stegen respectievelijk met 32,7 en 22,7 pct. Daarentegen daalde de uitvoer van produkten van de minerale scheikunde, meststoffen en farmaceutische produkten respectievelijk met 21, 9 en 2 pct.

Chemische bedrijven

Produktie

Bron : Institut de Recherches Economiques, Sociales et Politiques.

Periode	Indexcijfers (basis 1958 = 100)
1957	136
1960	180
1960 3 ^e kwartaal	184
4 ^e »	180
1961 1 ^e kwartaal	177
2 ^e »	202
3 ^e »	191

Het aandeel van de landen van de Gemeenschap in de uitvoer steeg van 34 pct. in 1960 tot 37,7 pct. in 1961.

Textielbedrijven

De bedrijvigheid van de textielindustrie werd door de stijging van de binnenlandse zowel als van de buitenlandse vraag gunstig beïnvloed. Tijdens de eerste negen maanden overschreed de gezamenlijke produktie met 8 pct. het overeenstemmende peil van het voorgaande jaar. Alle sectoren namen aan de expansie deel, behalve de jutenijverheid en de vlasweverijen. Sinds het derde kwartaal verzwakte de vraag, voornamelijk in de katoen- en de breigoednijverheid; zij vertoonde evenwel een herleving in de jutenijverheid en de vlasweverijen.

Buitenlandse handel in textielgoederen

(Maandgemiddelden - miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Berekeningen van het Departement Studiën en Documentatie.

Periode	Invoer		Uitvoer	
	Grondstoffen en halffabrikaten	Fabrikaten	Grondstoffen en halffabrikaten	Fabrikaten
1953	1.236	385	1.020	789
1957	1.427	553	1.096	1.108
1960 ⁽¹⁾	1.270	557	1.065	1.284
1960 3 ^e kwartaal	1.126	550	977	1.223
4 ^e »	1.302	574	1.102	1.436
1961 ⁽¹⁾ 1 ^e kwartaal	1.644	683	1.092	1.409
2 ^e »	1.433	575	1.173	1.363
3 ^e »	1.283	601	1.040	1.384

(1) Nieuwe reeks.

Het algemene indexcijfer van de groothandelsprijzen steeg tijdens de eerste maanden van het jaar om in maart het hoogste peil sedert 1957 te bereiken. Vanaf mei kwam een ommekeer in de tendens, onder de invloed van de prijsvermindering van de ruwe jute; de prijschommelingen van de overige textielprodukten waren weinig belangrijk.

Over de eerste tien maanden van het jaar nam de waarde van de uitvoer met 8,3 pct. toe dank zij grotere verzendingen van weefsels,

breigoed- en confectieartikelen en andere afgewerkte produkten. De verkopen van spinsels aan het buitenland stegen niet in vergelijking met het voorgaande jaar. Gedurende de eerste drie kwartalen ging de uitvoer ten belope van 62 pct. naar de landen van de Gemeenschap, tegenover 57 pct. in 1960. Ten gevolge van de nieuwe vrijmakingsmaatregelen die door Frankrijk werden getroffen, namen de leveringen aan dit land met 38,8 pct. toe. De verkopen aan Nederland en aan West-Duitsland stegen respectievelijk met 24 en 5,8 pct. Het Amerikaanse afzetgebied werd daarentegen kleiner, hoofdzakelijk wegens de afgenomen vraag naar wollen tapijten en linnen goederen.

Productie der wolwasserijen en -kammerijen
(Tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Wasserijen en carbonisatie-bedrijven	Kamwollint
1953	1.671	1.632
1957	2.001	1.965
1960	2.033	2.055
1960 3 ^e kwartaal	1.813	1.863
4 ^e »	1.772	2.098
1961 1 ^e kwartaal	2.183	2.242
2 ^e »	2.438	2.298
3 ^e »	1.985	1.935

Tijdens dezelfde periode nam de invoer met 14,4 pct. naar waarde toe. De stijging vloeit grotendeels voort uit een herbevoorrading in grondstoffen. De buitenlandse mededinging deed zich op de Belgische markt eveneens sterker gevoelen voor de afgewerkte produkten, inzonderheid vanwege de Franse en de Nederlandse bedrijven.

Productie der wolspinnerijen en -weverijen

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid
(Basis 1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Spinnerijen		Weverijen
	Kaardwol	Kamwol	
1957	125	127	124
1960	112	153	121
1960 3 ^e kwartaal	108	133	114
4 ^e »	117	167	131
1961 1 ^e kwartaal	122	168	129
2 ^e »	121	164	136
3 ^e »	112	139	129

In haar geheel overschreed de wolproductie met 10 pct. het peil van de eerste negen maanden van 1960. In de eerste fabricagestadia was de bedrijvigheid zeer intens : de vraag naar kaard- en kamwol nam toe, niet alleen ten gevolge van de ontwikkeling van de productie in de spinnerijen, de weverijen en de breigoed-industrie, doch ook wegens de houding van de verbruikers die,

rekening houdend met de aanhoudende vastheid van de wereldnoteringen, hun voorraden vermeerderd hebben. Op het einde van het jaar waren de vooruitzichten voor de bedrijvigheid nog gunstig.

Dank zij de levendige vraag naar wollen spinsels, kon het produktievermogen bijna volledig aangewend worden. De spinnerijen van kaart- en kamwol verhoogden hun voortbrenging respectievelijk met 7,4 en 6,3 pct.

Na een stagnatieperiode in 1960, nam de bedrijvigheid van de wolweverijen vanaf het tweede kwartaal van 1961 opnieuw toe. Zij evolueerde evenwel op een verschillende wijze naargelang de sectoren. De dreiging van een aanzienlijke verhoging van de invoerrechten op wollen tapijten in de Verenigde Staten, die het voornaamste afzetgebied zijn, en de grotere mededinging van Japan waren er oorzaak van dat de fabricatie van deze produkten niet meer zo omvangrijk

was als in 1960. Voor de kleding- en meubelstoffen daarentegen was de vraag groter dan vorig jaar.

Het gemiddelde indexcijfer van de gezamenlijke katoenproduktie steeg met 4 pct. tijdens de eerste negen maanden van het jaar.

De produktie van katoenspinsels bleef tijdens de eerste

maanden van het jaar op een zeer hoog peil. Nadien is de toestand enigszins verslechterd. Op de binnenlandse markt nam de vraag af en de buitenlandse concurrentie verscherpte. De orderboekjes bleven evenwel over het geheel goed gevuld.

De bedrijvigheid van de katoenweverijen viel na het eerste kwartaal terug op het peil van de overeenstemmende maanden van 1960. Deze ontwikkeling is het gevolg van een daling van de binnenlandse vraag.

Katoenproduktie

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid
(Basis 1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Spinnerijen van fijn katoen	Weverijen
1957	115	127
1960	111	127
1960 3 ^e kwartaal	101	118
4 ^e »	120	138
1961 1 ^e kwartaal	115	127
2 ^e »	112	123
3 ^e »	103	113

In de vlasnijverheid nam men eveneens uiteenlopende tendenties waar. De produktie van spinsels bleef zich, dank zij een grotere buitenlandse vraag, snel ontwikkelen.

Vlas-, jute- en rayonproduktie

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid
(Basis 1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Spinnerijen (vlas en hennep)	Vlas- weverijen	Rayon- spinnerijen	Rayon- en rayonvezel- weverijen	Jute- spinnerijen	Jute- weverijen
1957	115	102	127	150	96	80
1960	124	109	113	165	109	85
1960 3 ^e kwartaal	119	99	107	146	101	83
4 ^e »	131	103	122	182	105	82
1961 1 ^e kwartaal	145	101	113	187	97	68
2 ^e »	147	108	123	178	86	61
3 ^e »	130	100	121	169	76	57

In tegenstelling met de spinnerijen, moesten de weverijen hun bedrijvigheid verminderen ten gevolge van de moeilijkheden op de Amerikaanse markt, veroorzaakt door de mededinging van Polen, waaraan sedert begin 1961 eveneens het voordeel van de meestbegunstigingsclausule toegekend wordt. Een stijging van de binnenlandse vraag en een actieve prospectie van de markten van de Gemeenschap hebben, vanaf het derde kwartaal, een lichte verbetering van de toestand mogelijk gemaakt.

In de jutenijverheid was de bedrijvigheid onregelmatig. Tijdens het eerste halfjaar werd de produktie sterk verminderd, daar de prijsstijging van de ruwe jute oversloeg op de afgewerkte produkten en een gevoelige daling van de vraag veroorzaakt had. Vanaf de maand augustus trad een ommekeer in : de overvloedige nieuwe oogst in Pakistan deed de prijzen dalen waarop een matige herleving van de vraag naar spinsels en weefsels volgde. De prijs van de grondstoffen ligt evenwel nog afgetekend boven het peil van vóór twee jaar. De weverijen hebben bovendien met een scherpe mededinging vanwege de produkten uit Pakistan af te rekenen.

In de spinnerijen en weverijen van rayon en fibraan steeg de produktie tijdens de eerste negen maanden van het jaar respectievelijk met 7,6 en 11,9 pct.

De produktie van synthetische garens en weefsels zette haar structurele expansie voort.

Breigoed en confectie

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid
(Basis 1953 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Breigoed	Confectie
1957	134	104
1960	153	104
1960 3 ^e kwartaal	148	95
4 ^e »	169	105
1961 1 ^e kwartaal	168	108
2 ^e »	158	112
3 ^e »	159	<i>v</i> 97
Oktober ..... (<i>v</i>)	191	112

(*v*) Voorlopige cijfers.

De stijging van de binnenlandse vraag en van de uitvoer, inzonderheid naar Nederland, stelde de breigoednijverheid in staat haar produktie tijdens de eerste tien maanden van het jaar met 9 pct. te verhogen.

In de confectienijverheid steeg de produktie met 2 pct.; de toegenomen uitvoer naar West-Duitsland, Nederland en

sommige andere Europese landen compenseerde ruimschoots het verlies van de afzetgebieden in Kongo.

Voedingsbedrijven

Sedert verscheidene jaren neemt de gezamenlijke produktie van de voedingsbedrijven langzaam doch regelmatig toe en zulks zonder enig verband met de conjunctuurcyclus. In 1961, jaar van hoogconjunctuur, bedroeg het stijgingspercentage 4 pct. Over het geheel neemt men een uitbreiding waar van de nieuwe produktietakken die zich aan de evolutie van de verbruiksgewoonten aanpassen.

De toestand in de maalterijen wordt zoals voorheen gekenmerkt door een overtollige produktiecapaciteit in verhouding tot de behoeften van het land. De verwezenlijking van het saneringsplan, waarmee in 1959 werd begonnen, wordt voortgezet : ongeveer 50 pct. van het overtollige maalvermogen werd uitgeschakeld. Bovendien

werd de Minister van Economische Zaken gemachtigd een produktieverdeling op te leggen, ten einde elke nieuwe verscherping van de concurrentie te voorkomen.

De produktie van raffinaderijsuiker daalde in vergelijking met de uitzonderlijk hoge voortbrenging van het voorgaande jaar. De uitvoer nam toe, inzonderheid naar het Verenigd-Koninkrijk.

Daarentegen steeg de produktie van melkerijboter, alhoewel zij de afzetmogelijkheden op de binnenlandse markt overtreft. De Handelsdienst voor Ravitaillering moest optreden om de overtollige produktie weg te werken. Hij spande zich in om de uitvoer te bevorderen : de verkopen in West-Europa hebben evenwel met toenemende moeilijkheden af te rekenen.

Het binnenlandse verbruik van vetstoffen kende tijdens de laatste jaren een dalende tendentie en de bedrijvigheid van de margarine-industrie vertoonde slechts een lichte vooruitgang vergeleken met de cijfers van 1960.

De brouwerijen konden hun produktie met 4 pct. verhogen dank zij een stijging van de uitvoer, vooral naar Frankrijk, dat de voornaamste buitenlandse afnemer werd. Het binnenlandse verbruik blijft ongewijzigd.

In de industrie van de bereide voedingswaren stijgt de bedrijvigheid ten gevolge van een verruiming van de afzetgebieden in de aangrenzende landen. De confituurfabrieken verkochten meer aan Nederland en aan het Verenigd-Koninkrijk en haalden tevens voordeel uit een geleidelijke stijging van het binnenlandse verbruik. Hun produktie nam met ongeveer 20 pct. toe. De groenteconservenfabrieken voerden meer uit naar West-Duitsland en Nederland. Zij konden hun produktie met ongeveer 13 pct. opvoeren, niettegenstaande een

Voedingsbedrijven

Produktie

Bron : Institut de Recherches Economiques, Sociales et Politiques.

Periode	Indexcijfers (basis 1953 = 100)
1957	113
1960	122
1960 3 ^e kwartaal ...	129
4 ^e » ...	124
1961 1 ^e kwartaal ...	115
2 ^e » (v)	128
3 ^e » (v)	132

(v) Voorlopige cijfers.

verscherping van de concurrentie, die tot belangrijke binnenlandse prijsdalingen aanleiding gaf. Van hun kant, konden de vleesconservenfabrieken, in weerwil van een grotere invoer, hun bedrijvigheid op het vroegere peil handhaven.

De uitvoer van voedingsmiddelen lag tijdens de eerste negen maanden van 1961 37 pct. hoger dan het overeenstemmende peil van 1960. Hij ging hoofdzakelijk naar de landen van de Gemeenschap, waarvan het aandeel in het totaal van 65 tot 69 pct. steeg.

**Diverse
bedrijfstakken**

De diamantnijverheid haalde voordeel uit de conjuncturele expansie : de uitvoer nam merkkelijk toe. De vraag naar nijverheidsdiamanten was gunstig georiënteerd; voor sierdiamant was een bevredigende tendentie eveneens overwegend. De mededinging van de Israëlische produkten wordt evenwel hoe langer hoe meer een handicap voor de verkopen van de zogenaamde « mêlés ».

De produktie van de papiernijverheid bleef stijgen, doch in een gematigder tempo dan in 1960 : tijdens het tweede halfjaar nam zij af. De invoer nam sterker toe dan de uitvoer. De prijzen toonden zich stabiel; deze van het dagbladpapier werden evenwel in het begin van 1962 verhoogd.

De toestand van de lederindustrie verbeterde in de loop van het jaar. Het toenemende gebruik van het leder in de kleding, ten gevolge van een verandering in de mode, heeft de produktie van licht leder gunstig beïnvloed. Zelfs de sector van het zware leder kende een betere bedrijvigheid. De schoennijverheid verhoogde haar produktie in weerwil van een kalm zomerseizoen; de uitvoer, hoofdzakelijk naar Nederland en West-Duitsland, overtrof naar waarde met 25 pct. het peil van de eerste tien maanden van 1960.

De stijging van de binnenlandse en buitenlandse vraag heeft de bedrijvigheid van de houtnijverheid beïnvloed. De hoge prijs van de ingevoerde houtsoorten had geen weerslag op de binnenlandse verkoopprijzen.

De tabaksnijverheid bleef voordeel halen uit een sterke structurele toeneming van de vraag naar kwaliteitsartikelen. De produktie van ruwe tabak ging achteruit. De prijzen bleven stabiel.

De weersomstandigheden hadden in 1961 over het algemeen geen doorslaggevende invloed op de landbouwproduktie. De tarweoogst was van betere kwaliteit, doch lag naar hoeveelheid beneden die van het voorgaande jaar. Hij overschrijdt slechts in geringe mate het contingent van 700.000 ton dat tegen steunprijzen op de binnenlandse markt mag geleverd worden. Het gemiddelde rendement per hectare daalde inderdaad van 3.800 kg in 1960 tot 3.520 kg in 1961. De herfstregens van 1960 belemmerden het zaaien van wintergraan ten voordele van het lentegraan, wat tot

Landbouw

Landbouwproduktie

(Duizenden tonnen)

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek — Ministerie van Landbouw.

Aanduiding	1958	1959	1960	1961 (v)
<i>Plantaardige produkten :</i>				
Tarwe	560	793	773	722
Andere granen	997	1.046	1.034	956
Suikerbieten	2.389	1.485	3.063	
Vlas (zaden en stro)	193	125	214	196
Cichorei	34	44	55	
Aardappelen	1.919	1.466	1.894	
<i>Dierlijke produkten :</i>				
Melkleveringen aan de melkerijen (miljoenen liters)	1.091	1.303	1.420	1.605 ¹
Geslacht vee (nettogewicht van het vlees)	370	424	441	

(v) Voorlopige cijfers.

(1) Ramingen op basis der cijfers van de eerste tien maanden.

een lichte uitbreiding van het areaal aanleiding gaf. Het regeringsbeleid werd voor het landbouwjaar 1961-1962 niet gewijzigd : de gemiddelde richtprijs werd op F 470 per 100 kg en het inmengingspercentage van inheemse tarwe op 70 pct. gehandhaafd.

De suikerbieten oogst was zeer goed, alhoewel hij niet zo uitzonderlijk groot was als in 1960. Het rendement per hectare wordt geraamd op 45 ton tegenover 49 ton in 1960. Het gezamenlijke suikercontingent werd voor de nieuwe campagne van 350.000 tot 318.000 ton teruggebracht. De overeenstemmende hoeveelheid suikerbieten wordt aan de landbouwers tegen een door de overheid vastgestelde prijs betaald. Het overschot moet tegen sterk verminderde

prijzen verkocht worden, wegens de daling van de suikerprijzen op de wereldmarkten.

De opbrengst van de voedergewassen was uitstekend. Er dienden heffingen op de invoer gedaan, ten einde het verschil tussen de invoerprijs en de prijs van het inheemse produkt te vergoeden en aldus de producenten van secundaire graansoorten te beschermen. De stijging van het verbruik had vooral betrekking op de uitheemse graangewassen, zoals zwarte gierst, gierstgras en kanariegras.

Voor de vlasteelt werden de vooruitzichten beter. In februari 1961 besloten elf Europese landen het verbruik van vlasvezels, herkomstig uit landen buiten West-Europa, tot 20 pct. van hun behoeften te beperken. Daarentegen stonden België, Frankrijk en Nederland in voor de levering van de overblijvende 80 pct. Deze overeenkomst, geldig voor één jaar, ging in op 1 oktober.

De dierlijke produktie nam in 1961 nog uitbreiding en vertoont meer en meer de neiging om het binnenlandse verbruik, niettegen-

Veestapel
(Duizenden stuks)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Veestapel	15 mei 1953	15 mei 1959 (1)	15 mei 1960	15 mei 1961 (v)
Landbouwpaarden	219	168	159	147
Runderen	2.291	2.589	2.690	2.700
waarvan : koeien	931	989	1.021	1.030
Varkens	1.156	1.338	1.726	1.760

(v) Voorlopige cijfers.

(1) Vanaf 1959, bedrijven van ten minste 1 hectare, terwijl de cijfers voor 1953 betrekking hebben op die van 1 are en meer.

staande de stijging hiervan, voorbij te streven. De melkproduktie overtreft de binnenlandse behoeften, inzonderheid ten gevolge van de sluikinvoer van boter. De overheid beijvert zich om de fabricage van zuivelprodukten aan te moedigen en de buitenlandse afzet ervan te verruimen. De uitvoer blijkt evenwel praktisch onmogelijk.

De uitbreiding van de pluimveeteelt deed de eierproduktie sterk toenemen niettegenstaande een scherpere mededinging van de overzeese landen op de Duitse markt, die de voornaamste afnemer is.

Tijdens het laatste kwartaal zijn de verkoopmogelijkheden beter geworden.

De vleesproductie heeft een neiging om het binnenlandse verbruik voorbij te streven. Ten einde de overvoering van de markt te vermijden, zoeken de producenten afzetgebieden in de buurlanden. In de loop van het jaar werd de bevoorrading in varkensvlees bemoeilijkt ten gevolge van een veeziekte. Vanaf september trad een ommekeer in, inzonderheid ten gevolge van de vroegere stopzetting van de uitvoer naar Frankrijk.

De prijzen van de landbouwprodukten kenden een uiteenlopende ontwikkeling. Over de eerste elf maanden vertonen de indexcijfers, opgemaakt door het Ministerie van Landbouw, een stijging van 8,6 pct. voor de veehouderijprodukten en een daling van 17 pct. voor de plantaardige produkten. Voor dezelfde periode steeg het algemene indexcijfer van 92 in 1960 tot 93 in 1961.

Inzake landbouwpolitiek dient de oprichting vermeld van een Landbouwinvesteringsfonds op 15 februari 1961, dat toelagen mag verlenen aan de instellingen voor landbouwkrediet om deze in staat te stellen leningen tegen verminderde rentevoet toe te staan. Het Fonds zal eveneens, ten belope van 75 pct., zijn waarborg hechten aan de terugbetaling in hoofdsom en interesten van de kredieten toegestaan door openbare of particuliere instellingen voor landbouwkrediet. Ten slotte, zal het Fonds zelf leningen toestaan wanneer het gaat om een bijzondere verrichting die buiten de normale bedrijvigheid van de bestaande kredietinstellingen valt.

De ontwikkeling van de produktie en van het handelsverkeer bracht in de vervoersector een intense bedrijvigheid teweeg. De per spoor en te water vervoerde tonnage lag tijdens het eerste halfjaar van 1961 op het peil van de overeenstemmende periode van 1960, alhoewel de stakingen van januari het verkeer sterk hadden doen afnemen. Doch in het tweede kwartaal overtrof het vervoerde gewicht met 9,7 pct. het overeenkomstige cijfer van het voorgaande jaar.

Vervoerwezen

Het vervoer per spoor werd het meest door de staking getroffen; het daalde met 1,6 pct. Het binnenlandse verkeer ging met 4,1 pct. achteruit, terwijl het internationale verkeer, incl. de doorvoer, zich op

het peil van het voorgaande jaar handhaafde.

Spoorwegvervoer van zware goederen

Bron : Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.

Maandgemiddelden	Duizenden vervoerde tonnen	Miljoenen ton-kilometers
1953	5.150	477
1957	5.558	548
1960	5.070	525
1960 3 ^e kwartaal	4.972	516
4 ^e »	5.065	518
1961 1 ^e kwartaal	4.415	468
2 ^e »	5.360	557
3 ^e »	5.153	543
Oktober	5.668	588

De per binnenschip vervoerde tonnage steeg daarentegen tijdens de eerste acht maanden met 5,6 pct. vergeleken met dezelfde periode van 1960. De stijging heeft uitsluitend betrekking op het internationale vervoer, incl. de doorvoer; het binnenlandse verkeer bleef ongewijzigd.

Internationale zeescheepvaart in de haven van Antwerpen

(Duizenden metrieke tonnen)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	Aangevoerde goederen	Afgevoerde goederen
1953	1.201	1.147
1957	1.828	1.227
1960	1.816	1.288
1960 3 ^e kwartaal	1.856	1.187
4 ^e »	1.718	1.232
1961 1 ^e kwartaal	1.674	1.160
2 ^e »	1.960	1.275
3 ^e »	2.019	1.295

De internationale zeescheepvaart in de haven van Antwerpen werd zowel voor de ladingen als voor de lossingen door een daling van de doorvoer gekenmerkt. Zij onderging bovendien de weerslag van de stakingen van januari en van de daarmee gepaard gaande achter-

uitgang van de uitvoer. Over de eerste negen maanden daalden de goederenverzendingen dan ook met 5,5 pct. tegenover 1960. De lossingen namen daarentegen met 1,9 pct. toe in vergelijking met vorig jaar.

De verzwakking van de banden tussen België en Kongo heeft het vervoer op de zeevaartlijnen tussen beide landen ongunstig beïnvloed.

Het luchtvervoer ontwikkelde zich verder ondanks een zekere overuitrusting die op het internationale vlak merkbaar wordt. Vergelijken met de overeenstemmende periode van 1960, heeft de Sabena tijdens de eerste zeven maanden haar personenvervoer met 1,6 pct. en haar goederenvervoer met 13,4 pct. verhoogd. Zij zet de uitbreiding en de modernisering van de luchtvloot voort.

In 1961 werden grote werken aan de verkeerswegen voltooid of begonnen. In de haven van Antwerpen zal de bouw van het zesde dok weldra beëindigd zijn, terwijl die van een zeesluis, toegankelijk voor de grootste schepen, op 28 juni aangevat werd. In de haven van Zeebrugge worden eveneens belangrijke werken uitgevoerd waardoor, vanaf 1963, schepen van 50.000 ton zullen kunnen aanleggen. De uitrusting van de haven zal worden aangevuld door een verdere uitbreiding van het opslagvermogen voor de minerale oliën.

Aan het kanaal van Terneuzen, dat toegang verleent tot de haven van Gent, worden verbredings- en verdiepingswerken uitgevoerd. De voorbereidende werken voor de bouw van een nieuwe zeesluis te Terneuzen werden toegewezen.

De waterbouwkundige werken hebben niet alleen betrekking op de toegang tot de havens, doch eveneens op de binnenlandse waterwegen. In dit opzicht moet dit jaar speciaal worden gewezen op de verbreding van de sluis te Ternaaien, waardoor de schepen van 2.000 ton thans van de Belgische naar de Nederlandse Maas kunnen varen en zo de Rijn langs een kortere weg kunnen bereiken. Terzelfder tijd werden de werken aan het kanaal Brussel-Charleroi voortgezet, ten einde het op gans zijn lengte voor schepen van 1.350 ton toegankelijk te maken.

Voor de bouw van de Boudewijn-autoweg, die Antwerpen met de Duitse grens zal verbinden, werden belangrijke infrastructuurwerken uitgevoerd.

Ten einde snelle verbindingen met de landen van de Gemeenschap te verzekeren, zette de Nationale Maatschappij van Belgische

Spoorwegen de elektrificering van het net voort, inzonderheid de lijn Brussel-Parijs en die welke langs de valleien van Samber en Maas de Franse grens met de Duitse verbindt.

**Werkloosheid
en werkgelegenheid**

In de loop van het jaar slonk de werkloosheid tot het peil van de vorige welvaartsperiode, d.i. ongeveer 90.000 eenheden. Bij dit aantal komt sedert november dat van de seizoenwerkloosheid.

Daggemiddelden der gecontroleerde werklozen

(Duizenden eenheden)

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Daggemiddelden	Totaal			Volledig werklozen			Gedeeltelijk werklozen		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1953	158	88	246	117	67	184	41	21	62
1957	83	34	117	56	22	78	27	12	39
1960	119	39	158	82	28	110	37	11	48
1961	93	33	126	65	23	88	28	10	38
1960 3 ^e kwartaal	90	33	123	68	24	92	22	9	31
4 ^e »	100	37	137	77	27	104	23	10	33
1961 1 ^e kwartaal	135	42	177	89	30	119	46	12	58
2 ^e »	79	32	111	62	23	85	17	9	26
3 ^e »	64	26	90	52	18	70	12	8	20
4 ^e »	91	33	124	55	21	76	36	12	48

Het dient onderlijnd dat de werkloosheidsstatistieken geen juist beeld geven van het aantal werkelijk beschikbare arbeidskrachten. Onder de 69.210 volledig werklozen die in oktober gemiddeld als werkzoekenden waren ingeschreven, waren slechts 23.058 werklozen normaal bekwaam om een beroepsbezigheid uit te oefenen, terwijl de anderen wegens hun leeftijd of lichaamsgebreken min of meer gehandicapt waren. De Nationale Dienst voor Arbeidsvoorziening tracht die minder valide werklozen te werk te stellen en verleent hiertoe inzonderheid tegemoetkomingen in hun bezoldiging, bij toepassing van het koninklijk besluit van 25 februari 1961.

Het nagenoeg volledig verdwijnen van de conjuncturele werkloosheid is des te meer opvallend daar buitengewone factoren de arbeidsmarkt beïnvloedden : men diende de mijnwerkers die door de sluiting van de marginale mijnen werden afgedankt, opnieuw werk te verschaffen en ongeveer 25.000 oud-kolonialen in de Belgische economie in te schakelen.

Sinds het derde kwartaal werden de spanningen steeds sterker : in de plaatsingskantoren overtrof het aantal werkaanbiedingen de -aanvragen van de arbeiders die normaal tot werken in staat zijn; het gebrek aan evenwicht was in werkelijkheid nog groter, daar de werkgevers niet verplicht zijn een beroep te doen op de kantoren, waar zij doorgaans van afzien wanneer in een bepaalde categorie arbeiders een duidelijk tekort bestaat.

Het aantal in de nijverheid en in het vervoerwezen tewerkgestelde arbeiders nam evenwel slechts weinig toe; het indexcijfer berekend op basis van 1953 steeg van 101,3 in augustus 1960 tot 102 in augustus 1961. De vermindering van de werkgelegenheid in de steenkolen nijverheid en in het vervoerwezen werd ruimschoots gecompenseerd door de verruiming van de werkverschaffing in de zware metaalnijverheid, de metaalverwerkende, chemische en textielnijverheid.

Sedert 1 september 1961 werden de eerste maatregelen van kracht voor de verwezenlijking van het vrije verkeer van de arbeiders binnen de Gemeenschap. Tijdens de eerste fase die niet langer dan twee jaar moet duren, mogen de arbeiders van de lidstaten nochtans slechts een betrekking in een andere lidstaat aanvaarden voor zover geen enkele ingezetene van dit laatste land hiervoor beschikbaar is.

Niettegenstaande de economische welvaart deed er zich in de ontwikkeling van de groothandelsprijzen geen enkele spanning voor : het gemiddelde peil van de eerste elf maanden ligt iets lager dan dit van de overeenstemmende periode van 1960.

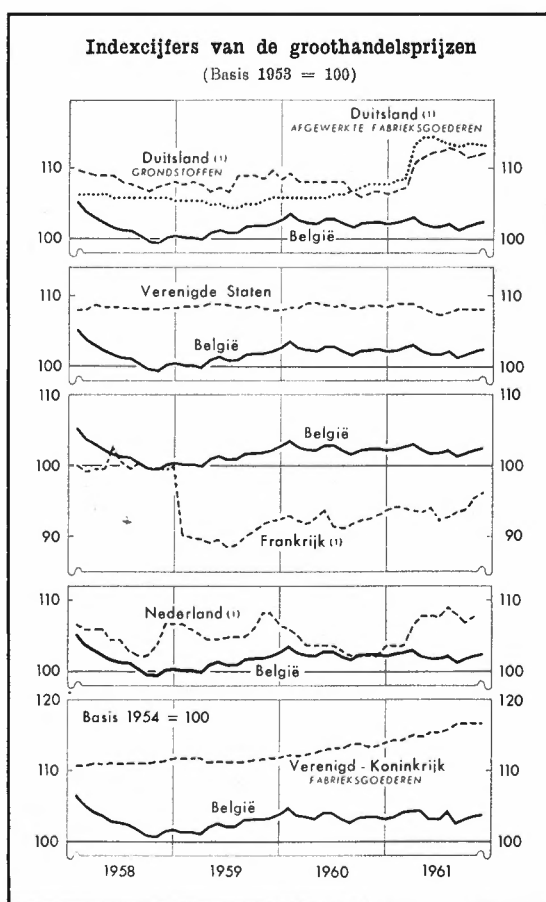
Prijzen

Indexcijfers van de groothandelsprijzen

(Basis 1953 = 100)

Bron : Ministerie van Economische Zaken.

Periode	Algemeen indexcijfer	Landbouw- produkten	Industriële produkten	Totaal der industriële produkten - Prijs in drie stadia van de fabricage		
				Ruwe grondstoffen	Halffabrikaten	Fabrikaten
1957	106,1	98,7	108,3	105,6	109,2	109,2
1960	102,5	92,2	105,4	101,4	104,0	108,9
1960 3 ^e kwartaal	102,0	92,8	104,6	99,5	103,7	108,5
4 ^e »	102,4	93,0	105,0	100,4	103,3	109,2
1961 1 ^e kwartaal	102,8	93,2	105,4	101,4	103,3	109,6
2 ^e »	102,0	91,4	105,0	101,0	103,2	108,8
3 ^e »	101,8	94,3	103,9	99,1	102,8	107,8
Oktober	102,2	97,2	103,7	98,4	102,6	107,9
November	102,4	98,5	103,6	98,0	102,7	107,9

(1) Indexcijfers aangepast voor schommelingen in de wisselkoersen.

Bronnen : België : Ministerie van Economische Zaken.
 Duitsland : Statistisches Bundesamt.
 Verenigde Staten : U.S. Department of Labor.
 Frankrijk : Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques.
 Nederland : Centraal Bureau voor de Statistiek.
 Verenigd-Koninkrijk : Board of Trade.

De stijging die in september 1960 begon, ging in een gematigd tempo tot maart 1961 verder; de lichte daling van de volgende maanden werd vanaf oktober door een nieuwe opwaartse tendens onderbroken. De bewegingen van de prijzen van de industriële en van de landbouwprodukten liepen uiteen : terwijl de eerstgenoemde veeleer neerwaarts gericht waren, zijn de laatstgenoemde daarentegen, na een daling tot april, opnieuw gestegen; het gaat hier ten dele om seizoenbewegingen.

De groothandelsprijzen van de industriële produkten daalden hoofdzakelijk ten ge-

volge van de verzwakking van de prijzen van de grondstoffen, waaronder vooral jute, katoen, schroot, sommige non-ferro metalen, de halfvette steenkolen en de fijne cokeskolen. Het vlas en de plantaardige oliën vertoonden daarentegen een zeer duidelijke stijging.

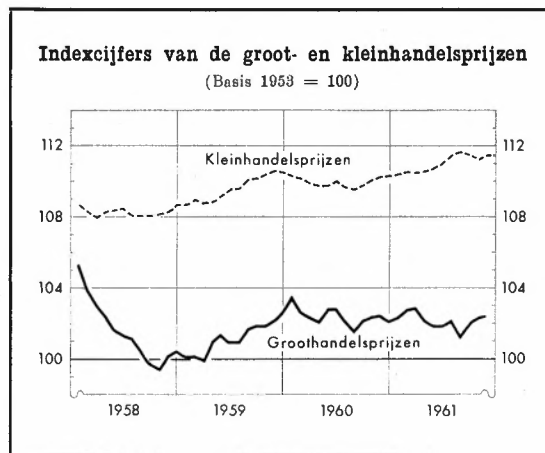
Nadat de juteprijs van oktober 1960 tot mei 1961 op een hoog peil gebleven was, begon hij vanaf juni 1961 af te brokkelen. De hausse van de ruwe katoen, die in november 1960 een aanvang nam, duurde voort tijdens de eerste maanden van 1961. In mei kwam er een ommekeer, doch de daling duurde slechts drie maanden : vanaf augustus overheerste een wisselende beweging.

Na een periode van vaste stemming ging de prijs van het schroot sedert het midden van het tweede kwartaal neerwaarts; hij vertoonde aldus een nauwe overeenstemming met de wereldprijzen. Hetzelfde geldt, globaal gezien, voor de non-ferro metalen.

De prijzen van de magere en halfvette steenkolen gingen, na een seizoendaling, vanaf juni langzaam omhoog. Terwijl het prijspeil van de magere steenkolen iets hoger lag dan dit van vorig jaar, blijft het prijspeil van de fijne cokeskolen en de halfvette steenkolen lager wegens de overproductie in die soorten steenkool.

Het prijsindexcijfer van de halffabrikaten daalde minder dan dit van de grondstoffen. Bij de halffabrikaten verminderden de prijzen van cokes, katoenspinsels en bijtende soda.

De gematigde haussebeweging van het indexcijfer van de afgewerkte produkten, die tijdens het tweede halfjaar van 1960 een aan-

vang nam, zette zich voort tijdens het eerste kwartaal van 1961. Nadien ging het indexcijfer tot in augustus geleidelijk terug en bleef het vervolgens vrijwel stabiel.

Het indexcijfer van de landbouwprodukten weerspiegelt op- en neergaande bewegingen, maar over het geheel ligt het op een hoger

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen

(Basis 1953 = 100)

Bron : Ministerie van Economische Zaken.

Periode	Algemeen indexcijfer	Levensmiddelen	Niet-levensmiddelen	Diensten
1957	106,93	107,0	104,5	111,7
1960	109,97	109,3	107,0	122,6
1961	111,06	110,5	107,4	125,7
1960 3 ^e kwartaal ...	109,66	108,7	107,0	222,6
4 ^e » ...	110,27	109,5	107,2	124,0
1961 1 ^e kwartaal ...	110,48	109,7	107,2	125,0
2 ^e » ...	110,81	110,0	107,2	125,5
3 ^e » ...	111,54	111,4	107,3	125,8
4 ^e » ...	111,42	110,9	107,7	126,5

peil dan vorig jaar. Tot in mei heeft de achteruitgang van de prijzen der plantaardige produkten een daling van het gezamenlijke indexcijfer tot gevolg gehad. Twee haussebewegingen van deze produkten, de eerste in juni en de tweede in september-november, brachten het index-

cijfer vervolgens op een hoger peil dan in het begin van het jaar. De prijzen van de dierlijke produkten vertoonden onregelmatige bewegingen, maar zij stegen in vergelijking met vorig jaar.

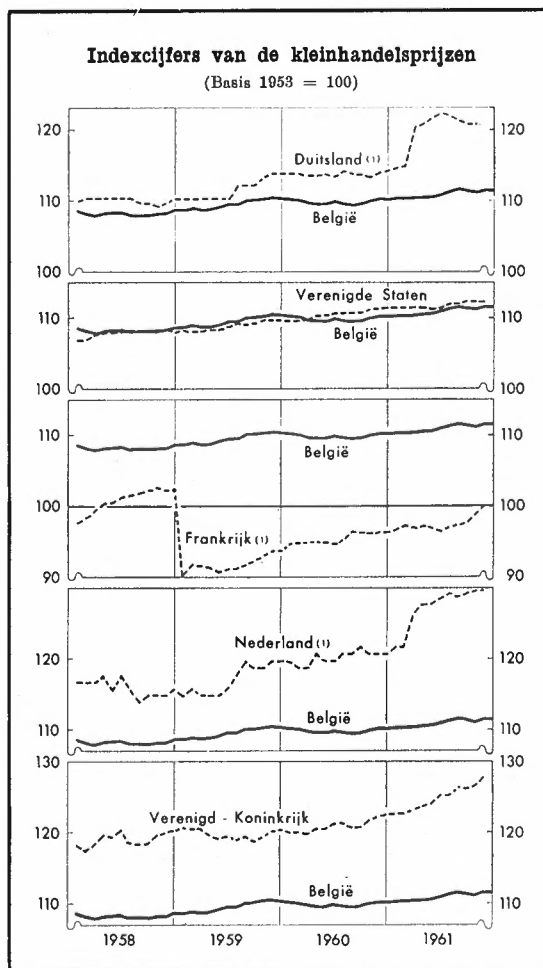
De gematigde haussebeweging van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen, die gedurende het tweede halfjaar van 1960 een aanvang nam, zette zich tijdens de eerste acht maanden van het jaar voort. De levensmiddelen, de niet-levensmiddelen en de diensten hebben samen bijgedragen tot deze stijging die blijkbaar de invloed onderging van de verhoging van de overdrachtaks van 5 tot 6 pct. in mei. Vanaf de maand september tekende zich evenwel een lichte achteruitgang af, die door de daling van de voedingsmiddelen uitgelokt werd. Tijdens het vierde kwartaal stabiliseerde het indexcijfer zich iets beneden het peil van het derde kwartaal.

De prijsontwikkeling van de voedingsmiddelen werd in ruime mate beïnvloed door de vleesprijzen die tot in augustus stegen en na-

dien, ten gevolge van de invoer waartoe de Regering besloot, opnieuw daalden. Prijsverminderingen, inzonderheid van de aardappelen, de ingemaakte erwten en de eieren, kwamen vanaf september de neerwaartse tendens versterken.

De evolutie van de niet-levensmiddelen werd vooral beïnvloed door de prijsstijging van de textielwaren en door deze van de steenkolen vanaf de maand juni.

De internationale vergelijking van de indexcijfers van de groot- en kleinhandelsprijzen, berekend op basis van het jaar 1953, wijst op een evolutie van de dispariteiten in het voordeel van België. Deze dispariteiten vertonen zelfs in 1961 een tendentie tot verbetering tegenover het Verenigd-Koninkrijk, West-Duitsland en Nederland. Voor de laatstgenoemde twee landen dient rekening gehouden met de invloed die uitging van de herwaardering van hun geldeenheid.

(1) Indexcijfers aangepast voor schommelingen in de wisselkoersen.

Bronnen : België : Ministerie van Economische Zaken.
 Duitsland : Statistisches Bundesamt.
 Verenigde Staten : U.S. Department of Labor.
 Frankrijk : Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques.
 Nederland : Centraal Bureau voor de Statistiek.
 Verenigd-Koninkrijk : Ministry of Labour.

Daar het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen slechts matig steeg, bracht het geen enkele algemene verhoging van de bezoldigingen door de toepassing van de glijdende loonschaal teweeg, aangezien het

Bezoldigingen

volgende kritische peil van het indexcijfer 112,22 bedraagt. Het indexcijfer van de gemiddelde bruto-uurverdienste, opgemaakt door de Bank, ging evenwel enigszins vooruit : in september lag het 4,3 pct. boven het overeenstemmende peil van 1960. Verschillende indirecte sociale voordelen toegestaan in het raam van het akkoord voor sociale programmering van 11 mei 1960, droegen bij tot de verhoging van de gezamenlijke bezoldigingen. Volgens de beschikbare statistische gegevens, die met het nodige voorbehoud dienen beschouwd, zou de produktiviteit in haar geheel toegenomen zijn in een tempo dat iets hoger ligt dan dit van de lonen.

De dispariteiten tussen de Belgische en buitenlandse loon-indexcijfers wijzigden zich verder in het voordeel van België. De sterkste verbetering komt tot uiting tegenover West-Duitsland en Nederland, wegens de herwaardering van de valuta's van deze twee landen.

Buitenlandse handel

De groei van de buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, die sedert 1959 valt waar te nemen, bleef aanhouden, zij het in een trager tempo dan tijdens de vorige twee jaar. In de eerste elf maanden samen, bereikte de invoer F 191,7 miljard tegenover F 180,9 miljard voor de overeenstemmende periode van 1960, d.i. een stijging van 6 pct. De toeneming van de uitvoer was minder snel; zij bedroeg 4,3 pct. voor dezelfde periode; de absolute waarde ervan steeg van F 172,6 tot F 180 miljard. De dekkingsverhouding van de handelsbalans daalde van 95,4 pct. tot 93,9 pct. ten gevolge van een aanzienlijk tekort op de handelsbalans tijdens het eerste kwartaal wegens de stakingen van december en januari. De uitvoer verbeterde tijdens het tweede en het derde kwartaal waarin hij 7,7 pct. hoger lag dan een jaar tevoren; het overeenstemmende percentage voor de invoer bedraagt 5,4 pct. Tijdens de maanden oktober en november was er geen tendenswijziging.

De evolutie van de totale invoer- en uitvoerwaarden weerspiegelt terzelfder tijd veranderingen van de volumes en van de

waarden per eenheid. In het eerste kwartaal van het jaar werd de ruilvoet minder gunstig. Inderdaad steeg het indexcijfer van de gemiddelde waarden per eenheid van de invoer, daar de prijsverhoging van de voedingsmiddelen en van de afgewerkte nijverheids-

**Indexcijfers van het volume, van de gemiddelde waarden per eenheid
en van de ruilvoet**

(Basis 1953 = 100)

Bron : Institut de Recherches Economiques, Sociales et Politiques.

Periode	Volume-indexcijfers		Indexcijfers van de gemiddelde waarden per eenheid		Ruilvoet
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	
1957	136,7	131,8	102,1	104,8	102,6
1960	160,6	166,1	95,8	97,1	101,3
1960 3 ^e kwartaal	154,8	156,8	94,9	96,1	101,2
4 ^e »	167,6	169,4	95,0	96,9	102,0
1961 ⁽¹⁾ 1 ^e kwartaal . (v)	171,1	159,8	97,2	97,1	99,9
2 ^e » . (v)	169,5	174,6	97,4	96,6	99,2
3 ^e » . (v)	160,6	168,6	97,1	97,4	100,3

(v) Voorlopige cijfers.

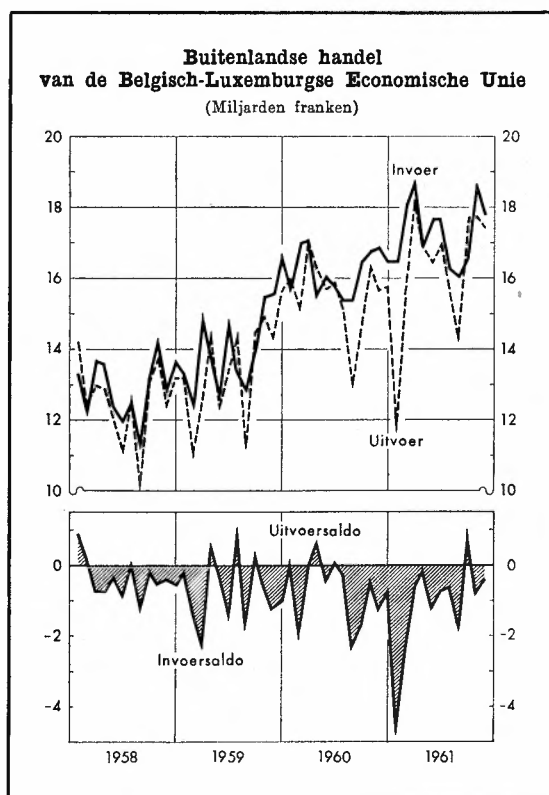
(1) Nieuwe reeks.

produkten de prijsdaling van de grondstoffen en van de industriële halffabrikaten ruimschoots compenseerde. Het indexcijfer van de gemiddelde waarden per eenheid van de uitvoer liep daarentegen tijdens het tweede kwartaal een weinig terug onder de invloed van een afbrokkeling van de prijzen der industriële halffabrikaten, o.m. van de ijzer- en staalprodukten; deze achteruitgang was sterker dan de hausse van de industriële fabrieken; in het derde kwartaal hebben de haussefactoren opnieuw de tendens van het algemene indexcijfer bepaald.

Voor de gezamenlijke uitvoer overtrof het volume-indexcijfer, tijdens het tweede en het derde kwartaal van 1961, met 5,4 pct. het reeds zeer hoge peil van de overeenstemmende kwartalen van 1960, terwijl het gezamenlijke invoervolume een iets sterkere vooruitgang, nl. 6,6 pct., vertoonde.

In vergelijking met dezelfde periode van 1960, steeg de invoer tijdens de eerste negen maanden van het jaar naar waarde met

2,5 pct. voor de grondstoffen en de brandstoffen, met 10,9 pct. voor de produkten van de fabrieksnijverheid, en daalde hij met 5,3 pct.

voor de voedingsmiddelen. De toegenomen aankopen van grondstoffen hadden grotendeels betrekking op wol (+10,2 pct.), terwijl de aankopen van non-ferro metaal-ertsen, inzonderheid die van tin, sterk terugliepen. De invoer van steenkolen steeg met 4 pct., ten gevolge van de versoepeling van het stelsel van afzondering van de Belgische markt. De stijging van de invoer van produkten van de fabrieksnijverheid heeft hoofdzakelijk betrekking op de textielartikelen (+19,3 pct.) en op de elektrische machines en apparaten (+25,2 pct.).

De investeringsboom komt in dit laatste percentage duidelijk tot

Buitenlandse handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
(Miljarden franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maandgemiddelden	C.i.f.-invoer	F.o.b.-uitvoer	Saldo	Uitvoer in pct. van de invoer
1953	10,1	9,4	- 0,7	93
1957	14,3	13,3	- 1,0	93
1960	16,5	15,7	- 0,8	95
1960 3 ^e kwartaal	16,3	14,5	- 1,8	89
4 ^e »	17,1	16,4	- 0,7	96
1961 1 ^e kwartaal	17,8	15,3	- 2,5	86
2 ^e »	17,5	16,8	- 0,7	96
3 ^e »	16,5	16,0	- 0,5	97
Oktober	(v) 18,6	18,4	- 0,2	99
November	17,8	17,4	- 0,4	98

(v) Voorlopige cijfers.

uiting. De vermindering van de aankopen van voedingsmiddelen in het buitenland is toe te schrijven aan de overvloedige landbouwproductie in 1960.

De stijging van de uitvoerwaarde bedroeg over de eerste tien maanden 11,4 pct. voor de produkten der metaalverwerking ⁽¹⁾ en 8,3 pct. voor de textielprodukten.

Samenstelling van de invoer der Belgisch-Luxemburgse Economische Unie volgens de hoofdsecties van de model-indeling van de internationale handel

(Maandgemiddelden - miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Goederengroep	1958	1957	1960	1961 (eerste 9 maanden)
Ruwe grondstoffen en brandstoffen (secties 2 + 3)	3.366	5.001	4.900	5.053
waarvan : wol	667	741	591	679
katoen	320	349	285	264
ijzerertsen	292	385	435	437
non-ferro metaalertsen	269	321	434	351
vaste brandstoffen	340	717	654	674
minerale oliën (ruwe petroleum) ..	308	643	595	625
Voedingsmiddelen (secties 0 + 1)	1.812	1.998	2.111	1.992
Fabrikaten (secties 5 + 6 + 7 + 8)	4.717	7.135	9.301	10.066
waarvan : onedele metalen	820	1.156	1.614	1.657
machines, elektrische apparaten ...	1.076	1.550	1.907	2.278
vervoermaterieel	546	879	1.434	1.593
textiel (halfabrikaten en afge- werkte produkten)	470	684	817	953
scheikundige produkten	502	837	1.065	1.066
Diversen (secties 4 + 9)	199	168	176	156
Totaal ...	10.094	14.302	16.488	17.267

Andere produkten zoals diamanten, voedingsmiddelen en landbouwprodukten, cementmaterialen, papier en boeken, huiden en leder, rubber, produkten van de steengroeven, hout en meubelen, keramiek en bakstenen, alsmede tabak, hebben eveneens grote vorderingen gemaakt. De leveringen van steenkolen stegen met 4,6 pct., ten gevolge van de verruiming van de contingenten en de verkopen aan derde landen. De verzendingen van de ijzer- en staalnijverheid werden daarentegen tijdens het eerste kwartaal geremd door de stakingen en

(1) Volgens de cijfers van Fabrimétal; deze van het Nationaal Instituut voor de Statistiek kunnen voor de laatste twee jaar niet vergeleken worden.

vanaf het tweede kwartaal door een verzwakking van de buitenlandse vraag die zowel in de hoeveelheid als in de prijs tot uiting kwam. Vergeleken met de overeenstemmende periode van het jaar 1960, dat evenwel buitengewoon gunstig was, verminderden zij met 12 pct. De verkopen van glas en spiegelglas ondergingen de invloed van de conjunctuurteruggang in Noord-Amerika en daalden met 8 pct.

Samenstelling van de uitvoer der Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
(Maandgemiddelden - miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Berekeningen van het Departement Studiën en Documentatie.

Voornaamste produkten	1958	1957	1960 (nieuwe reeks)	1961 (eerste 10 maanden)
IJzer- en staalprodukten	1.902	3.142	3.517	3.121
Produkten der metaalverwerking	1.720	2.455	3.326	3.776
Non-ferro metalen	900	954	1.327	1.331
Textiel en kleding	1.810	2.203	2.349	2.526
Scheikundige produkten	741	1.009	1.188	1.234
Vaste brandstoffen	347	492	215	218
Diamanten	290	515	695	770
Voedingsmiddelen	275	256	307	350
Minerale oliën	251	443	461	433
Landbouwprodukten	192	284	449	478
Glas en spiegelglas	184	294	473	443
Papier en boeken	106	207	284	302
Huiden en leder	100	105	148	190
Cement	95	91	66	71
Produkten der steengroeven	55	81	93	102
Rubber	52	78	86	95
Hout en meubelen	44	93	143	177
Keramiek	22	30	41	55
Cement- en gipsmaterialen ⁽¹⁾	—	—	81	87
Tabak	9	21	36	46
Diversen	319	522	446	458
Eindtotaal ...	9.414	13.275	15.731	16.263

(1) Nieuwe rubriek van 1960 af.

Tijdens de eerste elf maanden van het jaar steeg het totale tekort op het goederenverkeer van F 8,3 miljard in 1960 tot F 11,8 miljard in 1961. De verslechtering van de handelsbalans heeft echter uitsluitend betrekking op het eerste kwartaal. Het handelsverkeer met de landen van de Gemeenschap liet over de eerste negen maanden een tekort van F 2,4 miljard; in 1960 was het in evenwicht geweest. In verhouding tot de totale invoer, bedroeg het aandeel van de invoer uit deze landen tijdens dezelfde periode 51 pct. tegenover 47,4 pct. in 1960; voor de uitvoer was dit aandeel 53,3 pct. tegen 49,7 pct. in 1960. Het ontstaan van een tekort t.o.v. de landen van de Gemeenschap is vooral te wijten

aan het handelsverkeer met West-Duitsland. De invoer uit dit land steeg met F 3,2 miljard en had hoofdzakelijk betrekking op de produkten van de ijzer- en staalnijverheid, de autovoertuigen en de machines; de uitvoer bleef op hetzelfde peil, daar de daling van de leveringen van wapens en produkten van de ijzer- en staalnijverheid gecompenseerd werd door een stijging van de verzendingen van auto's en machines. Het tekort tegenover West-Duitsland steeg dan ook van F 2,6 tot F 5,7 miljard voor de eerste negen maanden van het jaar.

**Geografische spreiding
van de buitenlandse handel der Belgisch-Luxemburgse Economische Unie**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Berekeningen van het Departement Studiën en Documentatie.

Gebied	C.i.f.-invoer			F.o.b.-uitvoer		
	1953	1960	1961 (eerste 9 maanden)	1953	1960	1961 (eerste 10 maanden)
A. Waarde : (maandgemiddelden - miljoenen franken)						
Europese Econom. Gemeenschap .	3.895	7.891	8.814	3.617	7.949	8.644
waarvan : Nederland	1.385	2.449	2.651	1.677	3.346	3.840
West-Duitsland (1) .	1.239	2.808	3.096	876	2.484	2.475
Frankrijk (1)	1.117	2.241	2.593	755	1.635	1.825
Sterlinggebied	1.912	2.169	2.190	1.293	1.704	1.686
waarvan : Verenigd-Koninkrijk .	913	1.215	1.270	732	873	865
Verenigde Staten en Canada	1.279	1.829	1.708	1.090	1.664	1.676
Latijns-Amerika (2)	773	742	718	371	657	601
Kongolese Republiek en Rwanda- Burundi	755	1.106	977	551	257	191
Oost-Europa	244	502	515	378	574	542
Andere landen	1.236	2.249	2.345	2.114	2.926	2.923
Totaal ...	10.094	16.488	17.267	9.414	15.731	16.263
B. In pct. van de totale waarde :						
Europese Econom. Gemeenschap .	38,6	47,9	51,0	38,4	50,5	53,2
waarvan : Nederland	13,7	14,9	15,4	17,8	21,3	23,6
West-Duitsland (1) .	12,3	17,0	17,9	9,3	15,8	15,2
Frankrijk (1)	11,1	13,6	15,0	8,0	10,4	11,2
Sterlinggebied	18,9	13,2	12,7	13,7	10,8	10,4
waarvan : Verenigd-Koninkrijk .	9,0	7,4	7,4	7,8	5,5	5,3
Verenigde Staten en Canada	12,7	11,1	9,9	11,6	10,6	10,3
Latijns-Amerika (2)	7,7	4,5	4,2	3,9	4,2	3,7
Kongolese Republiek en Rwanda- Burundi	7,5	6,7	5,7	5,9	1,6	1,2
Oost-Europa	2,4	3,0	3,0	4,0	3,7	3,3
Andere landen	12,2	13,6	13,5	22,5	18,6	17,9
Totaal ..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Vanaf begin juli 1960, is het Saarland bij Duitsland begrepen; vroeger maakte het deel uit van Frankrijk.

(2) Excl. de overzeese gebieden welke deel uitmaken van het sterlinggebied.

Men neemt eveneens een lichte verslechtering waar van de handelsbalans met Frankrijk, daar het tekort van F 5,8 miljard in 1960 tot F 7,1 miljard in 1961 toenam. De uitvoer steeg met 15,8 pct. en de invoer met 17,9 pct.; deze laatste werd beïnvloed door de aankoop van vliegtuigen voor een bedrag van F 1,2 miljard.

Daarentegen groeide het overschot tegenover Nederland van F 7,7 tot F 10,3 miljard. Steeg de invoer met 11 pct., dan nam de uitvoer van zijn kant met 17,1 pct. toe en zulks hoofdzakelijk onder de invloed van de verkoop van textielwaren, machines en vervoermaterieel.

De handelsbalans met de Verenigde Staten vertoonde een verbetering. Het tekort van de eerste negen maanden viel van F 755 miljoen in 1960 terug op F 450 miljoen in 1961. De uitvoering trager achteruit dan de invoer die in 1960 sterk beïnvloed was door de aankopen van vliegtuigen. Sedert het tweede kwartaal is de tendens van de uitvoer verbeterd.

De handelsbalans met het Verenigd-Koninkrijk liet een tekort van F 3,9 miljard, tegen F 3,3 miljard in 1960, voornamelijk onder de invloed van een sterke daling van de uitvoer van ijzer- en staalprodukten en een stijging van de invoer van diamanten en van elektrische apparaten. Het handelstekort tegenover de rest van het sterlinggebied werd enigszins kleiner.

Het overschot van de handelsbalans met de landen van het Oosteuropese blok liep enigszins terug; het tekort vertoonde een lichte stijging tegenover de landen van Latijns-Amerika.

De uitvoer naar Kongo was tijdens het tweede halfjaar van 1960 op een zeer laag peil gevallen, terwijl de invoer stabiel gebleven was. In 1961 herstelde de uitvoer zich enigszins; de invoer daarentegen, inzonderheid deze van erts en non-ferro metalen, ging achteruit. Het saldo van de handelsbalans verbeterde dan ook, vergeleken met het tweede semester van 1960, doch in vergelijking met de eerste negen maanden van 1960, bleef het tekort ongewijzigd.

Het jaar werd gekenmerkt door belangrijke gebeurtenissen op het gebied van de betrekkingen tussen de Europese Economische Gemeenschap en sommige derde landen. Op 9 juli ondertekenden de lidstaten de associatieovereenkomst tussen Griekenland en de Gemeenschap. Bovendien begonnen zij onderhandelingen met Turkije om tot een gelijkaardig akkoord te komen. Het Verenigd-Koninkrijk en Denemarken verzochten respectievelijk op 9 en 10 augustus 1961 om hun toetreding tot de Gemeenschap. Tussen deze twee Staten en die van de Gemeenschap werden besprekingen aangevat.

De Raad van Ministers nam tijdens zijn zittingen van 24 en 25 juli twee belangrijke beslissingen nopens de toe te passen procedure om op het gebied van de buitenlandse handel een gemeenschappelijk beleid te voeren. De eerste heeft betrekking op een procedure van overleg bij de onderhandelingen over de akkoorden aangaande de handelsbetrekkingen der lidstaten met de derde landen en op de wijzigingen aan de vrijmakingsregimes t.o.v. laatstgenoemde landen. De tweede beslissing betreft het eenmaken van de duur van de handelsakkoorden met de derde landen. Gedurende dezelfde vergadering heeft de Raad van Ministers het tot stand komen van een gemeenschappelijk vervoerbeleid voorbereid.

Tijdens de zittingen van 23, 24 en 25 oktober heeft hij de algemene programma's vastgelegd voor de opheffing van de beperkingen op de vestigingsvrijheid en op de vrije dienstenprestatie van vennootschappen en onderdanen — anderen dan arbeiders in loondienst — van een lidstaat op het grondgebied van een andere lidstaat.

Gedurende de zittijd die op 18 december 1961 begon en tot januari 1962 voortduurde, trof hij een reeks maatregelen die toegelaten hebben de voornaamste doelstellingen te bereiken, die tijdens de eerste fase van de verwezenlijking van de Gemeenschappelijke Markt door het Verdrag van Rome werden vooropgesteld. De Raad van Ministers nam een gemeenschappelijk reglement aan betreffende de afspraken en de kartels onder de bedrijven. Einde december 1964 werd vastgesteld als datum waarop de gelijkheid van de bezoldigingen onder de

mannelijke en vrouwelijke arbeiders voor een zelfde werk in al de lidstaten moet ingaan; op einde juni 1962 mogen de verschillen tussen deze bezoldigingen geen 15 pct. meer overschrijden en zij zullen op einde juni 1963 tot 10 pct. moeten verminderd zijn. Bovendien hebben de leden een akkoord bereikt over de principes van een gemeenschappelijke landbouwpolitiek.

Na vastgesteld te hebben dat voldoende vorderingen gemaakt werden op het gebied van de gemeenschappelijke politiek, hebben de Ministers dan ook besloten, bij toepassing van artikel 8 van het Verdrag, over te gaan tot de tweede fase van de verwezenlijking van de Gemeenschappelijke Markt vanaf 1 januari 1962.

Overeenkomstig het Verdrag, werden op 1 januari 1962 de invoerrechten op het handelsverkeer binnen de Gemeenschap voor de gezamenlijke produkten met 10 pct. verlaagd. Sedert 1 januari 1957, die als referentiedatum dient voor de afbraak van de tolmuren, daalden zij met 40 pct. voor de industriële produkten, met 35 pct. voor de niet vrijgemaakte en met 30 pct. voor de vrijgemaakte landbouwprodukten.

Evenzo werden op einde 1961 de hoeveelhedsbeperkingen onder de lidstaten volledig afgeschaft voor de industriële produkten, terwijl in de loop van hetzelfde jaar de lidstaten de globale contingenten voor de landbouwprodukten verhoogden.

Met betrekking tot het gemeenschappelijke buitentarief werd de eerste fase van de toenadering tussen dit tarief en de nationale tarieven voor de landbouwprodukten op 1 januari 1962 doorgevoerd.

BEHEER

De Bank werd zwaar getroffen door het overlijden, op 19 december 1961, van de heer regent Léon-A. Bekaert, voorzitter van het Verbond der Belgische Nijverheid.

Wegens het bereiken van de grensleeftijd, had de heer Bekaert de Bank verlaten na de gewone algemene vergadering van 27 februari 1961 die hem, bij eenparigheid van stemmen, de eretitel van zijn functie had verleend.

De heer Bekaert was een eminente personaliteit die in het economische en maatschappelijke leven een uitzonderlijke rol vervulde en op alle gebieden blijk gaf van een bijzonder ruim doorzicht, een aangeboren zin voor het algemeen belang en een diepe menselijkheid.

Gedurende meer dan drieëntwintig jaar heeft de heer Bekaert deelgenomen aan de werkzaamheden van de Regentenraad en van de Algemene raad. Zijn adviezen droegen de stempel van zijn grote bekwaamheid, van zijn zin voor het maatschappelijk welzijn, van zijn gehechtheid aan de Bank en aan het Land.

Het was voor de Bank een voorrecht hem onder haar regenten te mogen rekenen.

*
* *

De Bank wordt eveneens beproefd door het afsterven van de heer censor Nicolas Boost.

De Regentenraad sluit zich met ontroering aan bij de hulde die door het College der censoren aan zijn gedachtenis werd gebracht.

*
**

De Bank betreurt het vertrek van de heer Alfons Conix, die in de Regentenraad de landbouw vertegenwoordigde tot op 27 februari 1961, datum waarop hij de leeftijdsgrens had bereikt.

Zij zal de kostbare medewerking van de heer Conix, die haar terzijde heeft gestaan met zijn kennis en zijn ondervinding, niet vergeten. Door zijn natuurlijke goedheid, zijn wijze raadgevingen en zijn onbaatzuchtigheid had hij de achting van al zijn collega's verworven.

Krachtens een eenstemmige beslissing van de algemene vergadering voert de heer Conix de titel van ereregent.

*
**

De algemene vergadering van 27 februari 1961 heeft de mandaten van regent en van censor begeven welke op die datum een einde namen of waren opengevallen.

De mandaten van de heren regenten Hector Martin en August Cool, respectievelijk gekozen onder de kandidaten voorgesteld door de Minister van Financiën en door het Algemeen Christelijk Vakverbond, alsmede die van de heren censoren Victor Devillers, Jean de Cooman d'Herlinckhove en Fritz Meyvaert, werden hernieuwd.

De heer Roger De Staercke, een der twee kandidaten voorgedragen door het Verbond der Belgische Nijverheid, werd tot regent verkozen in vervanging van de heer Léon-A. Bekaert. Om de heer

Alfons Conix op te volgen heeft de vergadering de heer Constant Boon aangesteld, wiens naam voorkwam op de dubbele lijst van de Hoge Landbouwwraad.

De heer Isidore Smets werd gekozen onder de kandidaten van het Algemeen Belgisch Vakverbond om het mandaat van regent te voleinden dat vacant was ingevolge het ontslag van de heer André Renard.

Met uitzondering van het mandaat van de heer Smets, dat verstrijkt na de gewone algemene vergadering van februari 1962, eindigen alle toegekende mandaten na de gewone algemene vergadering van februari 1964.

*
* *

De vijftiengste verjaring van de Bijbank der Bank te Luxemburg werd aldaar op 30 oktober 1961, in aanwezigheid van Z.K.H. de Erfgrootheertog, gevierd.

PERSONEEL

De Bank heeft met spijt afscheid genomen van verschillende ambtenaren die na een lange en vruchtbare medewerking de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

Werden op rust gesteld : de heer Jacques Lemaître, agent te Dinant, en de heer Georges Matagne, agent te Mechelen.

Na een loopbaan die zich over een groot aantal jaren heeft uitgestrekt, werden eveneens gepensioneerd : de heer René Mayolez, afdelingshoofd bij het hoofdbestuur, HH. Edmond Dupont, Célestin Malpas en Marcel Paridaens, afdelingshoofden resp. bij het agentschap Brugge, bij de bijbank Luik en bij het agentschap La Louvière, Mevr. Julia Baele-Beeils, HH. Jean Balis, Arthur Carlier, Pierre Coenen, Julien Decafmeyer, Guillaume De Leeuw, Mevr. Irène Donders-Lehoucq, Constance Droinet-Nossent, H. Edgard Dugaillez, Mevr. Charlotte Gorgon-Cokelbergh, HH. François Gysens, Remy Hars, Pierre Husdens, Eugène Kerremans, Auguste Levis, Paul Mistler, Mevr. Rachel Muret-Philippet, HH. Léon Pierart, Théophile Placlet, Jean Schockaert, Louis Springael, Mej. Alice Thunis, HH. René Van Adorp, Léon Vander Borcht, Georges Vander Meulen, Mevr. Catherine Van Muysen-Hubin en H. Pierre Wets, van het hoofdbestuur, HH. Alfons Celen, Léopold Cosaert, Joseph Courtois, Maurice David, Raphaël De Clercq, Nestor Dehon, Edgard Dejonghe, Jean-Pierre Hoffmann, Frans Janssens, Alfons Lambrecht, Achille Motte, Jan Pauwels, Joseph Steynen en Guillaume Vermeiren, van de bijbanken en agentschappen in de provincie.

*
* *

De Bank verloor vroegtijdig enkele van haar trouwe medewerkers.

Zij stelt er prijs op hulde te brengen aan de nagedachtenis van Mevr. Jeanne Aptekers-Deron, HH. Félix Berghmans, François Derijcke, François De Tiège, Henri Goolaerts, François Heselmans en Jan Van Ransbeeck, van het hoofdbestuur, die in de loop van het boekjaar zijn overleden.

*
* *

Het onderzoek der problemen inzake bezoldiging, die de Afvaardiging van het Personeel in 1960 aan de Directie had voorgelegd, werd in 1961 voltooid. Verschillende maatregelen werden getroffen naar aanleiding van de gemeenschappelijke verklaring betreffende de produktiviteit en het nationaal akkoord inzake sociale programmatie en werden op 1 januari van kracht. Andere beslissingen werden in de loop van het jaar genomen.

Op 1 januari 1962 heeft de Bank bevorderingen toegekend alsmede wedde- en loonsverhogingen gesteund op de verdienstcijfers.

Het Beheer wenst de nieuw bevorderden nogmaals geluk en betuigt aan alle leden van het personeel zijn voldoening voor de ijver en de toewijding waarvan zij steeds blijk geven bij het uitvoeren van hun taak.

**ONTLEDING VAN DE BALANS
EN VAN DE WINST- EN VERLIESREKENING
OVER HET BOEKJAAR 1961**

ACTIVA

De waarde van de goudvoorraad wordt berekend tegen de prijs van F 56.263,7994 per kg fijn, die overeenstemt met de wettelijke pariteit van de frank. Hij vertegenwoordigt per 31 december 1961 . . . . . F 62.424.171.251 **Goudvoorraad**

waarvan,

goud in het buitenland	F	62.085.421.795
goud in België	F	338.749.456
	F	62.424.171.251

Op 31 december van vorig jaar bedroeg de goudvoorraad F 58.524.922.734.

De tegoeden van de Bank in vreemde valuta's, omzetbaar in goud of in dollars, zijn geboekt op rekeningen geopend bij haar correspondenten in het buitenland. Hun tegenwaarde beloopt, per 31 december 1961, F 20.432.253.356. **Vreemde valuta's**

Per 31 december 1960 vertegenwoordigden diezelfde tegoeden F 12.605.328.665.

Het bedrag van F 6.856.148.989 dat op de balans van dit jaar in de rubriek « Te ontvangen vreemde valuta's en goud » te boek staat, heeft zijn tegenpost op de passiefzijde onder het hoofd « Te **Te ontvangen
vreemde valuta's
en goud**

leveren vreemde valuta's en goud » ⁽¹⁾. Het stemt overeen met de tegenwaarde van verschillende valuta's door de Bank op termijn gekocht tegen andere valuta's.

Op de balans per 31 december 1960 stond deze rubriek ingeschreven voor F 6.774.429.798.

Internationale
akkoorden
(Wetten van
28 juli 1948 en van
19 juni 1959)

De vorderingen op het buitenland in het kader van internationale akkoorden zijn als volgt onderverdeeld :

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
a) Europese Betalings- unie . . . . . F	3.509.081.739	413.476.851
b) Europees Monetair Akkoord . . . . . F	—	—
c) Internationaal Munt- fonds . . . . . F	4.387.706.338	7.988.661.609
d) Andere akkoorden . F	—	—

Hierna de essentiële kenmerken van deze onderverdelingen :

a) *Europese Betalingsunie.*

Na de beëindiging op 29 december 1958 van het Akkoord inzake de oprichting van een Europese Betalingsunie, werd het saldo van de vordering van België op de Unie, zegge F 6.992.092.800, overeenkomstig de bepalingen van het Akkoord ⁽²⁾ geventileerd.

De Bank verzekert de uitvoering van de consolidatie- en amortisatieakkoorden, volgens haar overeenkomst van 16 april 1959 met de Belgische Staat ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Zie blz. 125 van dit verslag.

⁽²⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 105.

⁽³⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 106.

In de loop van het jaar 1961 heeft zij van het buitenland aflossingen ontvangen voor een totaal bedrag van F 3.095.604.488 die geboekt werden op het credit van de rekening « Schatkist, speciale rekening vereffening E.B.U. » en onderverdeeld zijn als volgt :

	Gewone aflossingen	Vervroegde aflossingen	Totaal
Frankrijk	—	1.690.975.000	1.690.975.000
Verenigd Koninkrijk .	1.225.116.500	—	1.225.116.500
Noorwegen	120.650.000	—	120.650.000
Turkije	32.123.388	—	32.123.388
Griekenland	17.520.000	—	17.520.000
IJsland	9.220.000	—	9.220.000
	<u>1.404.629.888</u>	<u>1.690.975.000</u>	<u>3.095.604.888</u>

Het bedrag van F 3.095.604.888 werd gecrediteerd op de rekening « Europese Betalingsunie » op de actiefzijde. Derhalve vermindert het saldo van deze rekening van F 3.509.081.739 tot op F 413.476.851.

De contractuele aflossingen te ontvangen in 1962 bedragen F 162.213.388, te weten :

	Saldi per 31 december 1961	Aflossingen verschuldigd in 1962
Noorwegen	184.000.000	106.000.000
Turkije	131.170.501	32.123.388
Griekenland	71.134.450	17.520.000
IJsland	27.171.900	6.570.000
	<u>413.476.851</u>	<u>162.213.388</u>

De Staat stort elk jaar aan de Bank een rente gelijk aan het verschil tussen de rente door België ontvangen en deze door ons land betaald overeenkomstig de bilaterale consolidatieakkoorden. De schuld jegens de Bondsrepubliek Duitsland werd volledig vereffend, en derhalve moet België uit dien hoofde geen rente meer betalen.

b) *Europees Monetair Akkoord.*

In de rubriek « Internationale akkoorden : b) Europees Monetair Akkoord », op de actiefzijde van de balans, worden de voorschotten

in Belgische franken geboekt die de Bank gebeurlijk verleent aan centrale banken van E.M.A.-landen, overeenkomstig de bepalingen van het Akkoord en volgens de beschikkingen van haar hierboven vermelde overeenkomst van 16 april 1959 met de Staat ⁽¹⁾.

De voorgeschoten bedragen zijn, einde elke maand, terugbetaalbaar. Evenals per 31 december 1960, komt uit dien hoofde geen bedrag op de balans voor.

De rente betaalbaar door de debiteurlanden wordt door de Raad van Bestuur van het Europees Monetair Akkoord vastgesteld. In 1961 bedroeg zij 3 pct.

De interest op de verleende voorschotten komt de Bank toe.

c) *Internationaal Muntfonds.*

De rekening « Internationale akkoorden : c) Internationaal Muntfonds » wordt beheerst door de overeenkomsten die op 1 augustus 1959 en op 14 oktober 1959 tussen de Staat en de Bank werden gesloten met het oog op het regelen der bijzondere modaliteiten van de tussenkomst der Bank in de financiering der verplichtingen die door de Staat jegens het Internationaal Muntfonds werden aangegaan ⁽²⁾.

Van het ene jaar tot het andere, steeg het saldo van deze rekening van F 4.387.706.338 tot op F 7.988.661.609, als gevolg van de betaling door de Bank, ter ontlasting van de Staat, van

---

⁽¹⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 108 en 109.

⁽²⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 109 en 110.

F 3.600.955.271 aan Belgische schatkistcertificaten die door het Internationaal Muntfonds werden geïncasseerd voor volgende doeleinden :

Cessies van Belgische franken :

— aan het Verenigd Koninkrijk . . . . F	3.000.000.000
— aan de Republiek Argentinië . . . . F	600.000.000
Eigen uitgaven in Belgische franken . . . F	955.271
	<hr/>
F	3.600.955.271

De Staat betaalt aan de Bank, op de Belgische franken die te zijner ontlasting aan het Fonds worden geleverd, een vergoeding van 0,50 pct. 's jaars.

Het verschil tussen de totale deelneming van België, zegge \$ 337.500.000 of FB 16.875.000.000, en het bedrag opgenomen in de rubriek « Internationale akkoorden : c) Internationaal Muntfonds » wordt vertegenwoordigd door schatkistbons die in het dossier van het Fonds ⁽¹⁾ zijn gedeponereerd.

d) *Andere akkoorden.*

In de rubriek « Internationale akkoorden : d) andere akkoorden » worden uitsluitend geboekt de eventuele vorderingen in vreemde valuta's of in Belgische franken, op landen die geen deel uitmaken van het Europees Monetair Akkoord en waarmede België betalingsakkoorden heeft gesloten.

Op de voorschotten die moeten verleend worden krachtens die akkoorden zijn de overeenkomsten van 25 februari 1947, tussen de Staat en de Bank, en van 1 juli 1959, tussen de Staat, de Bank en de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, van toepassing ⁽²⁾.

(1) Zie orderekeningen blz. 131 van dit verslag.

(2) Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 111 en 112.

De rente betaalbaar aan de Bank wordt afgerekend tegen de discontovoet voor het geaccepteerd in een bank gedomicilieerd papier.

Per 31 december 1961 was er geen enkel uitstaand voorschot.

Debiteuren wegens
termijnverkopen
van vreemde
valuta's en goud

De verbintenissen tegenover de Bank van kopers van vreemde valuta's of van goud, op termijn te leveren tegen betaling in Belgische franken, komen voor onder het hoofd « Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud » (1).

Deze verbintenissen staan op de balans per 31 december 1961 te boek voor . . . . . F 18.493.702.779

Per 31 december 1960 bedroegen ze . . . F 11.821.228.987

Handelspapier

De portefeuille handelspapier omvat, benevens het gediscoteerd papier betaalbaar in België, het geëskompteerd papier in Belgische franken betaalbaar in het buitenland.

Hierna volgt de vergelijking tussen de cijfers per 31 december 1960 en per 31 december 1961 :

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
Papier op België . . . F	6.772.593.123	5.072.643.599
Papier in Belgische franken op het buitenland . . . F	255.059	13.637.913
Totaal . . . F	6.772.848.182	5.086.281.512

Voorschotten op
onderpand

De voorschotten op onderpand, gedaan overeenkomstig de bepalingen van artikel 17, 5° en 8° der statuten, bedragen per 31 december 1961 . . . . . F 73.987.850
tegen, per 31 december 1960 . . . . . F 50.847.643

(1) Zie blz. 125 van dit verslag.

De portefeuille overheidseffecten bestaat uit de waarden door de Bank verworven krachtens de in marge vermelde overeenkomsten die door haar werden gesloten, enerzijds met de Belgische Staat, anderzijds met de Luxemburgse Staat, in toepassing van artikel 20 van haar statuten. Hij mag niet hoger gaan dan resp. tien miljard en 333 miljoen frank.

Overheidseffecten
(art. 20 der statuten.
Overeenkomsten van
14 september 1948
en van 15 april 1952)

Per 31 december 1961 bezit de Bank F 6.515.000.000 aan Belgische schatkistcertificaten, tegen, op 31 december 1960, F 6.040.000.000. Geen enkele verrichting werd tijdens het boekjaar 1961 gedaan, noch op papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn of op andere Belgische overheidseffecten, noch op bons van de Luxemburgse Schatkist.

De voorschotten toegestaan door de Bank krachtens de genoemde overeenkomsten, worden afgerekend tegen haar discontovoet voor het geaccepteerd in een bank gedomicilieerd papier, behalve een som van F 2.465.000.000, gedeelte van de schuld van de Belgische Staat tegenover de Bank dat, per 13 september 1948, boven het geconsolideerd bedrag van 35 miljard frank uitkwam.

De rente opgebracht door de portefeuille overheidseffecten is begrepen in de resultaten geboekt op de creditzijde van de Winst- en Verliesrekening, onder de rubriek « Disconto, wissel, intresten en provisies ».

Overeenkomstig artikel 37 van de statuten, gewijzigd door beslissing van de algemene vergadering van 29 juli 1959, wordt de winst, die voor de Bank voortspruit uit het verschil tussen de rente van 3 pct. en de rentevoet van haar verrichtingen van disconto, voorschot en belening, aan de Staat toegekend langs het debet van de Winst- en Verliesrekening. Deze bepaling is zowel van toepassing op de verrichtingen op overheidseffecten als op de verrichtingen geboekt in de rekeningen « Handelspapier », « Voorschotten op onderpand » en « Internationale akkoorden : d) andere akkoorden ».

Deel- en pasmunt

De deel- en pasmunt is onderverdeeld als volgt :

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
a) Deelmunt :		
Biljetten der Thesau- rie . . . . . F	114.797.435	107.713.385
Zilvermunt . . . . F	472.547.560	350.642.130
b) Pasmunt . . . . . F	29.613.859	31.461.694
	<hr/>	<hr/>
F	616.958.854	489.817.209

De hoogtegrens van de kasvoorraad der Bank in muntstukken en in biljetten in omloop voor rekening van de Schatkist die, krachtens de bestaande overeenkomsten tussen de Minister van Financiën en de Bank, op 700 miljoen frank werd gesteld, is sedert 14 oktober 1955 aan volgende modaliteiten onderworpen :

1) ingeval de hoogtegrens overschreden wordt op de data van alle weekstaten van een bepaalde maand, wordt de Schatkist door de Bank verzocht, op de datum van de laatste staat van diezelfde maand, het gemiddeld overschot van bedoelde maand terug te betalen;

2) telkens, niettegenstaande de aldus gedane terugbetaling, de kasvoorraad van de Bank in deelmunt tijdens de volgende maand boven de contractuele grens blijft, wordt de Schatkist door de Bank verzocht, op datum van de laatste weekstaat van die maand, de totale som die, op bedoelde datum, 700 miljoen frank overtreft, terug te betalen.

Deze bepalingen dienden in 1961 niet te worden toegepast.

Tegoed
bij het Bestuur
der Postchecks

Het tegoed van de Bank bij het Bestuur der Postchecks beloopt :		
per 31 december 1961 . . . . . F		1.645.495
per 31 december 1960 . . . . . F		1.424.144

De geconsolideerde vordering van de Bank op de Staat, die aanvankelijk 35 miljard frank bedroeg, staat op de balans per 31 december 1961 te boek voor . . . . . F 34.000.000.000

Geconsolideerde vordering op de Staat
(art. 3, § b, van de wet van 28 juli 1948 en art. 3 van de wet van 19 juni 1959)

Ze werd op dit cijfer vastgelegd in uitvoering van artikel 3 der wet van 19 juni 1959, waarbij de terugbetalingen voorzien bij artikel 3, lid b, van de wet van 28 juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Bank, van vijf miljard tot op één miljard werden verminderd.

De overheidsfondsen en andere krachtens artikelen 18 en 21 der statuten verworven effecten, beliepen :
per 31 december 1961 . . . . . F 2.568.446.110
tegen, per 31 december 1960 . . . . . F 2.519.428.863

Overheidsfondsen
(art. 18 en 21 der statuten)

De « Te innen waarden » staan op de balans per 31 december 1961 te boek voor . . . . . F 356.233.447
tegen, per 31 december 1960 . . . . . F 524.154.389

Te innen waarden

Ze bestaan uit te incasseren cheques, coupons en aflosbare stukken, uit bedragen van derden te ontvangen ten gevolge van verrichtingen op effecten of op vreemde valuta's en van aanmaak van biljetten en drukwerken, alsmede uit post- of fiscale zegels.

In deze rubriek is eveneens geboekt, per 31 december 1961, het bedrag der ontheffingen van mobiliënbelasting en van nationale crisisbelasting op het dividend voor het boekjaar 1959, waarvan de Bank op 5 december 1961 kennis heeft gekregen.

De waarde van de terreinen en gebouwen staat in de balans per 31 december 1961 te boek voor . . . . . F 1.538.660.073
tegen, per 31 december 1960 . . . . . F 1.519.047.361

Gebouwen, materieel en meubelen

De verhoging met F 19.612.712 stemt overeen met de uitgaven in 1961 gedaan voor de aankoop van een gebouw in de provincie en voor nieuwe constructies die thans worden uitgevoerd te Brussel en in de provincie, na aftrek van de opbrengst van de verkoop van een terrein te Brussel.

Het materieel en de meubelen, volledig afgeschreven, komen in de rubriek enkel pro memorie voor.

Waarden van de
Pensioenkas van
het Personeel

De rekening « Waarden van de Pensioenkas van het Personeel » waarvan de tegenpost op de passiefzijde voorkomt onder het hoofd « Pensioenkas van het Personeel », staat op de balans per 31 december 1961 ingeschreven voor . . . . . F 1.167.443.097 tegen, per 31 december 1960 . . . . . F 1.074.994.576

De verhoging met F 92.448.521 volgt uit de toelagen gestort door de Bank, de loten en premiën tijdens het jaar geïncasseerd en de afhoudingen gedaan op de bezoldigingen van het personeel, vermindert met de uitbetalingen waartoe de Kas is overgegaan.

De tussenkomst van de Bank in de betaling der renten bedroeg in 1961 F 17.522.063, tegen F 12.532.277 in 1960.

Het cijfer van deze tussenkomst wordt beïnvloed door de aanwending van reserves vrijgemaakt ingevolge de bepalingen die, in 1959, in overleg met de aangeslotenen, werden aangenomen om in de toekomst het cumuleren der wettelijke renten en der renten uitgekeerd door de Pensioenkas van het Personeel te vermijden; in 1960 betrof de vrijmaking van de reserves verschillende jaren ⁽¹⁾.

Afgeschreven en
te verzilveren
waarden

Onder de rubriek « Afgeschreven en te verzilveren waarden » is pro memorie het tegoed opgenomen dat, wegens de onzekerheid

(1) Het wettelijk regime van toepassing op :
1° de arbeiders;
2° de bedienden;
maakt het voorwerp uit, resp. der wetten van 21 mei 1955 (*Belgisch Staatsblad* van 19 juni 1955) en van 12 juli 1957 (*Belgisch Staatsblad* van 21 juli 1957.)

omtrent de datum en de mogelijkheid van zijn verzilvering, geen tegenwaarde van de verbintenissen op zicht van de Bank mag vormen.

Per 31 december 1961 zijn de overgangsrekeningen van de actiefzijde als volgt samengesteld :

Overgangsrekeningen
van de actiefzijde

a) Interestenprorata te ontvangen op de vorderingen volgend uit internationale akkoorden . . . . . F	6.627.171
b) Interestenprorata te ontvangen op beleggingen in het buitenland . . . . . F	65.574.970
c) Interestenprorata op overheidsfondsen verworven krachtens de statuten . . . . . F	60.370.928
d) Prorata van moratoire rente op ontheffingen van mobiliënbelasting en van nationale crisisbelasting ⁽¹⁾ . . . . . F	13.500.000
e) Voorraden voor aanmaak van biljetten en drukwerken, voor de refter van het personeel en het departement Immobiliën . . . F	36.553.154
f) Ministerie van Landsverdediging : terugvordering van tijdens de bezetting door geheime formaties weggenomen kasgelden . . . . F	2.113.711
Ingevolge de uitvoering van het vonnis geveld einde 1958 door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Hoi, heeft de Bank, tot nog toe, F 129.689 gerecupereerd op deze vordering, die oorspronkelijk F 2.243.400 beliep.	

Te transporteren : F 184.739.934

⁽¹⁾ Zie blz. 137 van dit verslag.

	Transport : F	184.739.934
g)	Waarden van het Fonds van de Honderdste Verjaring. De inkomsten van dit fonds, gevormd bij gelegenheid van de honderdste verjaring der Bank, moeten toelaten prijzen en beloningen toe te kennen aan bijzonder verdienstelijke leden van het administratief en het technisch personeel . . . . . F	2.792.995
h)	Buitenlandse correspondenten, valuta's geblokkeerd ingevolge buitenlandse valutawetgevingen . . . . . F	123.181
	(De rekeningen sub <i>f/</i> , <i>g/</i> en <i>h/</i> hebben hun tegenwaarde in de overgangsrekeningen op de passiefzijde.)	
	Totaal . . F	<hr/> 187.656.110

PASSIVA

Het bedrag aan biljetten van de Bank in omloop beliep per		Bankbiljetten in omloop
31 december 1961	F	129.078.300.500
tegen, per 31 december 1960	F	124.090.392.400

Deze bedragen zijn, per coupure, als volgt onderverdeeld :

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
F 1.000	F 108.414.714.000	113.054.331.000
F 500	8.344.313.500	8.452.442.000
F 100	7.331.364.900	7.571.527.500
Totaal	F 124.090.392.400	129.078.300.500

De saldi van de « rekeningen-courant en diversen » vertonen
volgende onderverdeling :

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
Schatkist, gewone rekening	F 24.281.720	701.713
Schatkist, buitengewone conjunctuurtaks (Wet van 12-3-1957)	F 184.899.460	24.941.874
Schatkist, speciale rekening vereffening E.B.U.	—	—
Banken in het buitenland, gewone rekeningen	F 308.369.930	445.073.220
Te transporteren : F	517.551.110	470.716.807

Transport : F	517.551.110	470.716.807
Instellingen door een bijzondere wet beheerd en openbare besturen . F	549.898.935	3.513.465.813
Banken in België . . . F	1.026.783.069	4.030.627.217
Partikulieren . . . . F	300.881.690	346.893.760
Te betalen waarden . . F	728.520.460	446.951.846
F	3.123.635.264	8.808.655.443

Onder de vermelding « Te betalen waarden » staan volgende verbintenissen : bankassignaties, verplaatste cheques, betaalmandaten, dividenden, tegenwaarde van valuta verschuldigd aan derden, te betalen taksen, betalingen te doen aan leveranciers en aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, aanhangige creditberichten, lopende verrichtingen die later zullen moeten betaald worden, of op het credit der rekeningen-courant moeten worden gebracht.

Internationale Akkoorden
(Wetten van 28 juli 1948 en van 19 juni 1959)

Hierna de vergelijking, van het ene jaar tot het andere, der saldi van de verbintenissen tegenover het buitenland in het kader van internationale akkoorden :

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
Europees Monetair		
Akkoord- . . . . F	249.129.358	199.741.972
Andere akkoorden . . F	263.368.377	365.679.696
F	512.497.735	565.421.668

Totaal der verbintenissen op zicht

De onmiddellijk opvraagbare verbintenissen zijn samengesteld uit het totaal der bankbiljetten in omloop, de rekeningen-courant en diversen, alsmede de verbintenissen tegenover het buitenland in het kader van internationale akkoorden.

Per 31 december 1961 belopen zij F 138.452.377.611, tegen F 127.726.525.399 per 31 december 1960.

Evenals op 31 december 1960, bestaan de verbintenissen geboekt per 31 december 1961 onder het hoofd « Te leveren vreemde valuta's en goud » uitsluitend uit verrichtingen gesloten in vreemde valuta's.

Te leveren
vreemde valuta's
en goud

Hun tegenwaarde bereikt	F	25.376.184.130
tegen, een jaar geleden	F	18.643.720.641

Met uitzondering van een klein bedrag contant te leveren vreemde valuta's, bestaan deze verbintenissen uit vreemde valuta's te leveren op termijn :

a) tegen andere vreemde valuta's, ten belope van het bedrag dat op de actiefzijde voorkomt onder « Te ontvangen vreemde valuta's en goud », zegge	F	6.885.707.010
b) tegen betaling in Belgische franken, ten belope van het bedrag dat op de actiefzijde voorkomt onder « Debiteuren wegens termijnverkoop van vreemde valuta's en goud », zegge	F	18.485.757.442

Per 31 december 1961, bezit de Bank een tegoed van F 20.432.253.356 in vreemde valuta's.

Zij kan, zonder wisselrisico te lopen, de op termijn verkochte vreemde valuta's waarvan de rekening « Debiteuren wegens termijnverkoop van vreemde valuta's en goud » ad F 18.493.702.779 de tegenpost vormt, tot op de vervaldagen aanhouden. Om ze lonend te maken moet zij nochtans, in sommige gevallen, tot arbitrages overgaan. Ten belope hiervan, zegge F 6.856.148.989, tegenwaarde van de vreemde valuta's te ontvangen op termijn, blijven de leveringen van op termijn verkochte vreemde valuta's zonder invloed op de activa van de Bank.

De toeneming, van het ene jaar tot het andere, van de verkopen op termijn geboekt onder « Debiteuren wegens termijnverkoop van

vreemde valuta's en goud » betekent niet dat de kortlopende schuld van de Schatkist in vreemde valuta's is gestegen. Deze schuld vermindert, integendeel, met 3.581 miljoen (1).

Nochtans, gezien de gunstige wisselkoersen, heeft de Schatkist de terugbetaling gedekt van schulden op langere termijn die nog slechts een looptijd van enkele maanden hebben.

De cessies op termijn aan de Schatkist worden afgerekend tegen de dagkoers, zonder kosten.

De nettopositie van de Bank in vreemde valuta's is als volgt per 31 december 1961 :

Activa

Vreemde valuta's	F	20.432.253.356
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	F	6.856.148.989
		<hr/>
Totaal	F	27.288.402.345

Passiva

Te leveren vreemde valuta's en goud	F	25.376.184.130
		<hr/>
Nettoactief	F	1.912.218.215

Per 31 december 1961 beïnvloeden de termijnverbintenissen dus de goudvoorraad niet.

Pensioenkas van het Personeel

De rekening « Pensioenkas van het Personeel » heeft als tegenpost op de actiefzijde de waarden van de Pensioenkas van het Personeel.

Zij bedraagt, per 31 december 1961	F	1.167.443.097
tegen, per 31 december 1960	F	1.074.994.576

(1) Zie blz. 47 van dit verslag.

Per 31 december 1961 waren de overgangsrekeningen van de passiefzijde de volgende :

Overgangsrekeningen
van de passiefzijde

a) Herdisconto van de portefeuille wissels en schatkistcertificaten . . . . . F	34.097.895
b) Voorschotten gestort door derden . . . . F	63.840
c) Kasmiddelen gedurende de bezetting weggenomen door geheime formaties, en te recupereren . . . . . F	2.113.711
d) Fonds van de Honderdste Verjaring . . . . F	2.792.995
e) Crediteuren wegens geblokkeerde deviezen F	123.181
De rekeningen sub c/, d/ en e/ hebben hun tegenwaarde in de overgangsrekeningen van de actiefzijde.	
f) Provisie voor onkosten van aankoop, verkoop en verzending van goud . . . . . F	30.000.000
g) Fiscale voorziening . . . . . F	100.760.025
h) Provisie voor gebouwen en materieel . . . F	193.424.955
i) Maatschappelijke provisie voor diverse risico's . . . . . F	260.000.000
Totaal . . . F	623.376.602

Het kapitaal F 400.000.000 is verdeeld in 400.000 aandelen, op naam of aan toonder, van F 1.000 elk, waarvan 200.000, nominatief en onoverdraagbaar, ingeschreven op naam van de Staat.

Kapitaal

Het Reservefonds, voorzien bij artikel 14 der statuten van de Bank, bestaat uit volgende rubrieken :

Reservefonds

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
Statutaire reserve . . . . F	497.505.363	533.469.290
Buitengewone reserve . . F	260.416.520	260.478.392
Te transporteren : F	757.921.883	793.948.182

Transport : F	757.921.883	793.948.182
Rekening der afschrijvingen op gebouwen, materieel en meubelen . . . . F	1.375.073.096	1.397.127.428
Totaal . . . . F	<u>2.132.994.979</u>	<u>2.191.075.610</u>

Het fonds vermeerderde door het aandeel in de verdeling der winst per 31 december 1960, dat aan de statutaire reserve toekwam, alsmede door de afschrijving per 31 december 1961, ten belope van F 22.054.332, der uitgaven van het boekjaar betreffende de constructie van gebouwen.

Het verschil tussen het bedrag van de rubriek « Gebouwen, materieel en meubelen » op de actiefzijde en dit van de rubriek « Rekening der afschrijvingen op gebouwen, materieel en meubelen » op de passiefzijde, zegge F 141.532.645, vertegenwoordigt de niet afgeschreven waarde der terreinen.

Bovendien werd de buitengewone reserve, langs het debet van de Winst- en Verliesrekening, vermeerderd met F 62.372, d.i. het bedrag van het vrijgesteld gedeelte der winsten in 1961 verwezenlijkt op de verkoop en de incassering van effecten uit de portefeuille overheidsfondsen van de Bank.

Artikel 8 van het wet van 8 maart 1951, houdende wijziging der wetten en besluiten betreffende de inkomstenbelastingen, voorziet, onder zekere voorwaarden, de vrijstelling van alle of een gedeelte van deze winsten. Het vrijgesteld gedeelte moet, luidens artikel 27, par. 2bis van deze samengeordende wetten, onbeschikbaar blijven. Per 31 december 1961 bedraagt het, in totaal, F 14.517.767.

Te verdelen
nettowinst

Het batig saldo van de Winst- en Verliesrekening, t.w. de nettowinst, te verdelen overeenkomstig de bepalingen van art. 38 der statuten, beloopt F 383.128.688 tegen F 382.775.131 per 31 december 1960.

ORDEREKENINGEN

De orderekening « Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur : Tegoed voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15) » wordt op de weekstaat van de Bank, onderaan het totaal van de passiva, gepubliceerd.

**Minister van
Nationale Opvoeding
en Cultuur : Tegoed
voor zijn rekening
bij het Bestuur der
Postchecks (School-
pakt, wet van
29 mei 1959,
artikel 15)**

Haar tegenpost, « Bestuur der Postchecks : Tegoed voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15) » komt voor op de weekstaat, onderaan het totaal van de activa . F

2.169.791.007

De waarden — handelspapier, vreemde valuta's, enz. — door rekening-couranthouders of buitenlandse correspondenten ter incassering afgegeven bedragen, per 31 december 1961 . F

**Te inkasseren
waarden**

23.032.510

Zijn onder de rubriek « Geopende documentaire kredieten » geboekt, de importkredieten door de Bank geopend aan financiële instellingen van de overheidssector en aan Belgische ondernemingen, cliënten van haar discountkantoren,

**Geopende
documentaire
kredieten**

alsmede de exportkredieten geopend door bemid-
deling van buitenlandse circulatiebanken . . F 4.623.693

Visum
van accepten
betreffende de
in- en uitvoer

De bankaccepten of handelsaccepten in
omloop op 31 december 1961, voorzien van het
visum van de Bank krachtens hetwelk deze zich
verbindt ze te disconteren wanneer ze nog slechts
120 dagen te lopen hebben, voor zover de bij
het viseren gestelde voorwaarden nagekomen
werden, bedragen . . . . . F 8.305.540.680

Verbintenis
tegenover een
internationale
instelling

De Bank heeft tegenover een internationale
instelling de verbintenis aangegaan daags voor
hun vervaldag Kongolese schatkistbons terug te
kopen die op 19 mei 1960, met een looptijd van
zes maanden, voor een totaal bedrag van 20 mil-
joen U.S.A.-dollars werden uitgegeven, onder
de waarborg van de Belgische Staat, en tot
16 februari 1962 werden verlengd.

Deze verbintenis werd aangegaan op verzoek
van de Minister van Financiën die zich, van zijn
kant, tegenover de Bank verbonden heeft het
nodige te doen opdat, in het kader der bestaande
overeenkomsten, daags voor de vervaldag op zijn
rekening een voldoende dekking zal aanwezig
zijn . . . . . F 1.000.000.000

Diverse
bewaarnemingen

De diverse bewaarnemingen zijn samen-
gesteld uit :

Internationaal Muntfonds F	8.886.338.391	
Andere bewaarnemingen F	72.062.152.939	
	<hr/>	
	Totaal . . F	80.948.491.330

De som die voorkomt onder de rubriek « Internationaal Muntfonds » vertegenwoordigt het bedrag der Belgische schatkistbons die in het dossier van deze instelling zijn gedeponereerd, te weten (1) :

Bons door de Belgische Staat aan het Fonds afgegeven in vertegenwoordiging, voor het verschuldigd bedrag, van het quotum van België, betaalbaar op zicht en renteloos . . . . . F	12.487.293.662
Bons geïncasseerd door het Fonds en betaald door de Bank ter ontlasting van de Staat, naar luid van de overeenkomst van 1 augustus 1959 en van de bijkomende overeenkomst van 14 oktober 1959, gesloten tussen de Staat en de Bank . . F	3.600.955.271
Portefeuille per 31 december 1961 . . . . . F	8.886.338.391

De waarborgen van derden ontvangen omvatten volgende posten :

Onderpand van de voorschotrekningen . . F	21.246.442.196
Waarborgen verleend door de discontocedenten F	7.814.650
Diverse borgtochten . . . . . F	232.168.725
Te transporteren . . F	21.486.425.571

Waarborgen
van derden
ontvangen

(1) Zie blz. 115 van dit verslag.

Transport . . . F	21.486.425.571
Waarborgen in effecten en in handelspapier gesteld door de ontleners van call money . F	3.358.255.325
Totaal . . . F	<u>24.844.680.896</u>

Waarborg-
certificaten
van de Schatkist
ontvangen

De waarborgcertificaten ontvangen van de Schatkist dekken de voorschotten door de Bank verleend voor de uitvoering van internationale akkoorden, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 28 juli 1948 houdende wijziging van de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944, betreffende de voorwaarden inzake aan- en verkoop van goud en buitenlandse munt . . . . . F

1.020.000.000

Borgtochten
verleend
ten gunste
van het Personeel

De borgtochten door de Bank verleend aan sommige discountkantoren, uit hoofde van leningen door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas aan leden van het personeel van de Bank toegestaan om hun huis te bouwen of te kopen, bedragen . F

198.803.056

Verbintenis
tegenover de
Nationale Stichting
voor de Financiering
van het
Wetenschappelijk
Onderzoek

De Bank heeft in 1959 de verbintenis aangegaan voor een bedrag van F 600 miljoen in te tekenen op de lening van F 3 miljard, te emitteren door de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek. Op deze intekening werd in 1960 en 1961 in totaal F 120 miljoen gestort . . . . . F

480.000.000

Schatkist

De orderekeningen opgenomen onder het hoofd « Schatkist » vergen geen commentaar.

<i>Portefeuille en allerlei tegoed . . . . .</i>	F	1.020.000.000	
<i>Diverse waarden toebehorend aan de Staat :</i>			
Preferente aandelen			
N.M.B.S.	F	5.000.000.000	
Gewone aandelen			
N.M.B.S.	F	1.000.000.000	
Deelhebbende obligaties			
N.M.B.S.	F	638.305.187	
Schatkistbons van de Rege- ring van het Groothertogdom Luxemburg (Bel- gisch-Luxemburgs Akkoord)			
	F	1.406.719.713	
Obligaties van de Regering der Bondsrepubliek			
Duitsland (overeenkom- sten van Londen dd. 27-2-1953)			
	F	231.905.400	
4 1/2 pct. certificaten N.M. voor de Huisvesting	F	3.896.454.000	
4 1/2 pct. certificaten van de N.M. voor de Kleine Landeigendom	F	586.711.000	
Diverse waarden	F	880.027.207	
			F
			13.640.122.507
<i>Diverse waarden door de Staat in bewaring genomen :</i>			
Waarden door derden gede- poneerd			
	F	6.399.246.909	
Dienst van de ingeschreven schuld			
	F	15.060.050.200	
Te transporteren	F	21.459.297.109	14.660.122.507

Transport . . F	21.459.297.109	14.660.122.507
Deposito- en Consignatiekas F	65.697.928.052	
Als borgstelling gedeponeerde waarden . . F	2.743.043.655	
	F	89.900.268.816
<i>Waarden afgegeven ingevolge het Besluit van de Regent dd. 17 januari 1949 betreffende het van onwaarde maken van de niet aangegeven Belgische effecten aan toonder . . . . F</i>		
		8.349.146
Af te leveren waarden . . . . . F		5.175.893.562
Ingetrokken effecten . . . . . F		4.380
<i>Muntfonds :</i>		
Overheidsfondsen . . . . . F		5.263.968.970
	Totaal . . F	115.008.607.381

**Rentenfonds,
gedeponeerde
effecten**

De waarden die toebehoren aan het Rentenfonds opgericht krachtens de besluitwet van 18 mei 1945, in bewaring gegeven bij de Bank, bedragen . . . . . F	7.983.738.406
--	---------------

**Algemene Spaar-
en Lijfrentekas**

De neerleggingen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas zijn onderverdeeld als volgt :

a) <i>Voorlopige beleggingen</i> . . . . . F	26.882.572.271
b) <i>Beleende fondsen</i> . . . . . F	19.840.600
c) <i>Neergelegde waarborgen</i> . . . . . F	229.391.000
	Totaal . . F
	27.131.803.871

WINST- EN VERLIESREKENING

CREDIT

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	Disconto, wissel, intresten en provisies
F	912.650.690	931.051.073	

De verbetering, van het ene jaar tot het andere, beloopt F 18.400.383. Tegenover deze verbetering komt een last van F 155.007.309, in plaats van F 137.636.957, wegens de toekenning aan de Staat van het provenu boven 3 pct. van het disconto en van de voorschotverrichtingen op onderpand.

Hoewel aard en omvang der verrichtingen wijzigingen hebben ondergaan, is de netto-ontvangst vrijwel dezelfde als die van verleden jaar.

De vordering uit hoofde van de vereffening van de Europese Betaalingsunie is geleidelijk verminderd; de beleggingen in vreemde valuta's waren groter in 1961 dan in 1960; het gemiddeld bedrag van de portefeuille handelspapier, van de voorschotten en van de portefeuille overheidseffecten was, integendeel, kleiner.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	Provenu der overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten
F	130.692.925	125.883.460	

De portefeuille overheidsfondsen en andere krachtens de statuten verworven effecten steeg, van het ene jaar tot het andere, van 2.519 miljoen tot op 2.568 miljoen. Niettemin tonen de inkomsten van deze portefeuille een vermindering.

Deze volgt hoofdzakelijk uit de liquidatie van de Centrale Bank van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi. Het laatste dividend werd in 1960 betaald; de tegenwaarde der aandelen die aan de Bank toebehoorden vond slechts wederbelegging vanaf 28 augustus 1961, datum waarop die effecten werden terugbetaald.

Aan de andere kant is de toeneming van de portefeuille minder productief dan vroeger. De Bank heeft, in 1960, een eerste tranche en, in 1961, een tweede tranche van 60 miljoen frank gestort van haar intekening op de lening van de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek die tegen een rente van 2 pct. wordt geëmitteerd.

Winst op verkoop en incassering van effecten		Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
	F	9.660.964	18.197.386

De winst op de verkoop en de incassering van effecten is groter in 1961 dan in 1960.

De Bank bezat 30.000 aandelen van de Centrale Bank van Belgisch Congo en Ruanda-Urundi. Deze aandelen, met een nominale waarde van 1.000 frank, werden terugbetaald tegen F 1.550 per effect.

Van de winst geboekt in 1961 werd een bedrag van F 62.372, vrijgesteld van belastingen, op de buitengewone reserve gestort langs het debet van de Winst- en Verliesrekening.

Rechten op bewaarnemingen, courtages en huur der brandkasten		Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
	F	23.173.120	22.741.350

De vermindering betreft de rechten op bewaarnemingen.

De diverse bewaarnemingen (andere bewaarnemingen) zijn opgenomen in de orderekeningen voor 72,1 miljard tegen 74,4 miljard per 31 december 1960.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden
F	24.000	30.400	

Deze bedragen vertegenwoordigen de opbrengst der incassering van noodlijdende vorderingen.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	Terugbetaling van te veel geïnde belastingen
F	128.570.598	128.571.430	

In toepassing van artikel 52 der samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen, werden te veel geïnde belastingen voor het boekjaar 1959 aan de Bank terugbetaald.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	Geldelijke vergoeding van de Staat
F	2.265.978	2.491.378	

Volgens de overeenkomst van 18 maart 1946, stort de Schatkist aan de Bank een vergoeding van 0,10 pct. 's jaars op het bedrag der kleine coupures van 20 F en van 50 F die voor rekening van de Staat worden uitgegeven. Deze vergoeding moet de kosten van controle, behandeling en vernietiging van bedoelde coupures dekken.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	Overschrijving van de overgangsrekening « Provisie voor gebouwen en materieel »
F	15.915.144	22.054.332	

Het bedrag dat per 31 december 1961 werd opgenomen van de rekening « Provisie voor gebouwen en materieel », moet toelaten de uitgaven te dekken die voor investering in nieuwe gebouwen in de loop van het boekjaar gedaan werden.

DEBET

Algemene onkosten

Per 31 december 1960

Per 31 december 1961

F	406.955.732	411.440.654
---	-------------	-------------

Het peil der algemene onkosten hangt essentieel af van het verloop der uitgaven in verband met de bezoldiging van het personeel en met de sociale lasten, die samen circa 90 pct. van het totaal vertegenwoordigen, alsmede van de omvang, die veranderlijk is, van de aankopen van papier en van benodigdheden voor de aanmaak der biljetten.

In 1961 bleef het aantal bedienden en arbeiders stabiel. De uitgaven voor de bezoldiging van het personeel waren nochtans hoger, uit hoofde van de schikkingen die door de Bank werden genomen, per 1 januari 1961, in het kader der overeenkomsten getroffen op het nationaal vlak.

Onkosten
op aankoop,
verkoop
en verzending
van goud

Per 31 december 1960

Per 31 december 1961

F	1.322.220	270.253
---	-----------	---------

De kosten van aankoop, verkoop en verzending van goud hangen af van de omvang en van de aard der verrichtingen, alsmede van de condities in de markt.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	
F	38.350.000	39.600.000	Gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel
F	—	37.100.000	Buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel

De gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel staat in verhouding tot het totaal bedrag der wedden en lonen. Een buitengewone toelage werd toegekend om de wiskundige reserves der niet lopende renten te verstevigen.

	Per 31 december 1960	Per 31 december 1961	
F	25.211.095	13.057.201	Afschrijvingen op oude gebouwen, materieel en meubelen
F	2.419.008	22.054.332	Afschrijvingen op nieuwe gebouwen

In de boeken zijn de uitgaven voor investering in oude en nieuwe gebouwen (met uitzondering van de waarde der terreinen), in materieel en in meubelen, volledig afgeschreven.

De uitgaven voor het boekjaar 1961 zijn geventileerd als volgt :

Modernisering van oude gebouwen te Brussel en in de provincie . . . . F	2.397.106
Aankoop van materieel voor de Drukkerij, de technische diensten en de bureaus . . . . . F	8.564.250
Te transportereren . . . F	10.961.356

Transport . . . F	10.961.356	
Aankoop van meubelen voor de bureaus te Brus- sel en in de provincie . F	2.095.845	
	F	13.057.201

Uitgaven hoofdzakelijk in verband met de constructie der bijgebouwen van de Bank te Brussel en, op bijkomende wijze, met werken in de provincie . . . . . F 22.054.332

Geldelijke verplichting tegenover de Staat		Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
	F	137.636.957	155.007.309

Het provenu boven 3 pct. van het disconto en van de voorschotten op onderpand, dat overeenkomstig artikel 37 der statuten aan de Staat wordt toegekend, is groter in 1961 dan in 1960.

Het gemiddelde der verrichtingen was kleiner in 1961; de gemiddelde rentevoet, daarentegen, was hoger dan die van 1960.

Overschrijving naar de buitengewone reserve		Per 31 december 1960	Per 31 december 1961
	F	6.183.276	62.372

Het bedrag van F 62.372 vertegenwoordigt het gedeelte van de winst, in 1961 verwezenlijkt op de verkoop en de incassering van effecten uit de portefeuille der Bank, dat vrijgesteld wordt van belasting, op voorwaarde dat het onbeschikbaar blijft.

Bestemming van het winstsaldo Na aftrek van de overschrijving naar de buitengewone reserve, beloopt het batig saldo van de Winst- en Verliesrekening F 572.428.688.

Het werd als volgt verdeeld :

Overschrijvingen naar de overgangsrekeningen van de passiefzijde :

a) Fiscale voorziening . . . . . F	84.800.000
b) Provisie voor gebouwen en materieel F	74.500.000
c) Maatschappelijke provisie voor diverse risico's . . . . . F	30.000.000
	<hr/>
F	189.300.000
 <i>Te verdelen nettowinst . . . . . F</i>	 383.128.688
	<hr/>
Totaal . . . F	572.428.688

Hierna de stand van deze drie overgangsrekeningen :

Per 31 december 1960 . . . . . F	96.018.691	Fiscale voorziening
Betalen in 1961 gedaan voor belastingen, in hoofdzaak de nationale crisisbelasting op het divi- dend betaalbaar gesteld per 1 maart 1961, de buitengewone belastingen voorzien bij art. 122 en 123 van de wet van 14 februari 1961, de grondbelasting en de diverse taksen . . . . F	80.058.666	
	<hr/>	
F	15.960.025	
 Overdracht langs het debet van de Winst- en Verliesrekening met het oog op de vereffening der belastingen op de bedrijfsinkomsten, alsmede de grondbelasting en de diverse taksen, waarvan de Bank, in 1962, de betaling voorziet . . . . F	84.800.000	
	<hr/>	
Saldo per 31 december 1961 . . . . . F	100.760.025	

Tot in 1960 waren de grondbelasting en de diverse taksen betaald door de Bank, in de algemene onkosten begrepen.

Sedert 1961 worden alle belastingen, van om 't even welke aard, die ten laste vallen van de Bank, opgenomen in de fiscale voorziening en hun betaling wordt hierop aangerekend.

Provisie voor gebouwen en materieel	Per 31 december 1960	F	140.979.287
	Opnemingen in 1961, hierboven besproken ⁽¹⁾	F	22.054.332
		F	<u>118.924.955</u>
	Overschrijving langs het debet van de Winst- en Verliesrekening	F	74.500.000
	F	<u>193.424.955</u>	
Saldo per 31 december 1961	F		

De uitgaven waarin deze provisie moet voorzien, hebben betrekking op de modernisering van de bijbanken en de agentschappen in de provincie en op de voortzetting van de constructie der bijgebouwen van de Bank te Brussel.

Maatschappelijke provisie voor diverse risico's	Per 31 december 1960	F	230.000.000
	Overschrijving langs het debet van de Winst- en Verliesrekening	F	30.000.000
		F	<u>260.000.000</u>

De maatschappelijke provisie voor diverse risico's werd einde 1957 aangelegd, gelet op de risico's verbonden aan de activiteit van de Bank en op de schommelingen waaraan haar resultaten onderhevig zijn.

⁽¹⁾ Zie blz. 140 van dit verslag.

De verdeling van de nettowinst werd als volgt gedaan, overeenkomstig artikel 38 der statuten :

Verdeling
van de nettowinst

VERDELING VAN DE NETTOWINST VAN HET BOEKJAAR 1961

1. Aan de aandeelhouders : een eerste dividend van 6 % van het nominaal kapitaal	24.000.000
2. Van het overschot, zegge F 359.128.688	
a) 10 % aan de reserve	35.912.869
b) 8 % aan het personeel	28.730.295
3. Van het overschot, zegge F 294.485.524	
a) Aan het Rijk 1/5 ^e	58.897.105
b) Aan de aandeelhouders, een tweede dividend	235.270.072
c) Het saldo aan de reserve	318.347
Totaal van de te verdelen nettowinst	383.128.688

DIVIDEND TOEGEKEND VOOR HET BOEKJAAR 1961

Eerste globaal brutodividend . . . . . F	24.000.000
Tweede globaal brutodividend . . . . . F	235.270.072
in totaal : F	<u>259.270.072</u>

Ingehouden belastingen :

Mobiliënbelasting, 30 % . F	77.781.021
Buitengewone belasting, 5 pct. van de mobiliën- belasting . . . . . F	<u>3.889.051</u>
	F <u>81.670.072</u>
Globaal nettodividend . . . . . F	177.600.000

voor 400.000 aandelen, t.w. een nettodividend van F 444 per aandeel.

Het dividend zal op 1 maart 1962 betaalbaar zijn op vertoon van coupon n° 160.

De Regentenraad :

Franz DE VOGHEL, *Vice-gouverneur*,
Marcel LEFEBVRE, *Directeur*,
Jean BRAT, *Directeur*,
Cecil de STRYCKER, *Directeur*,
Yvan FEYERICK, *Regent*,
August COOL, *Regent*,
Robert VANDEPUTTE, *Regent*,
Hector MARTIN, *Regent*,
Victor VAN ROSSEM, *Regent*,
Max DRECHSEL, *Regent*,
Emile MASQUELIER, *Regent*,
Isidore SMETS, *Regent*,
Roger DE STAERCCKE, *Regent*,
Constant BOON, *Regent*.

De Gouverneur,
Hubert ANSIAUX.

Balans

Winst- en Verliesrekening

Orderekeningen

ACTIVA

BALANS PER 31 1

Goudvoorraad	62.424.171.251
Vreemde valuta's	20.432.253.356
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	6.856.148.989
Internationale akkoorden (Wetten van 28 juli 1948 en van 19 juni 1959) :	
a) Europese Betalingsunie	413.476.851
b) Europees Monetair Akkoord	—
c) Internationaal Muntfonds	7.988.661.609
d) andere akkoorden	—
Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud	18.493.702.779
Handelspapier	5.086.281.512
Voorschotten op onderpand	73.987.850
Overheidseffecten (art. 20 der statuten. Overeenkomsten van 14 september 1948 en 15 april 1952) :	
a) Schatkistcertificaten	6.515.000.000
b) Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	—
c) Andere Belgische overheidseffecten	—
Deel- en pasmunt	489.817.209
Tegood bij het Bestuur der Postchecks	1.645.495
Geconsolideerde vordering op de Staat (art. 3, § b, van de wet van 28 juli 1948 en artikel 3 van de wet van 19 juni 1959)	34.000.000.000
Overheidsfondsen (art. 18 en 21 der statuten)	2.568.446.110
Te innen waarden	356.233.447
Gebouwen, materieel en meubelen	1.538.660.073
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	1.167.443.097
Afgeschreven en te verzilveren waarden	p.m.
Overgangsrekeningen	187.656.110
Totaal van de activa	168.593.585.738

Bankbiljetten in omloop		129.078.300.500
Rekeningen-courant en diversen :		
Schatkist	{ gewone rekening	701.713
	{ buitengewone conjunctuurtaks (wet van 12-3-1957)	24.941.874
	{ speciale rekening vereffening E.B.U.	—
Banken in het buitenland : gewone rekeningen	445.073.220	
Instellingen door een bijzondere wet beheerd en openbare besturen	3.513.465.813	
Banken in België	4.030.627.217	
Partikulieren	346.893.760	
Te betalen waarden	446.951.846	8.808.655.443
Internationale akkoorden (Wetten van 28 juli 1948 en van 19 juni 1959) :		
a) Europees Monetair Akkoord	199.741.972	
b) Andere akkoorden	365.679.696	565.421.668
Totaal der verbintenissen op zicht		138.452.377.611
Te leveren vreemde valuta's en goud		25.376.184.130
Pensioenkas van het Personeel		1.167.443.097
Overgangsrekeningen		623.376.602
Kapitaal		400.000.000
Reservefonds :		
a) Statutaire reserve		533.469.290
b) Buitengewone reserve		260.478.892
c) Rekening der afschrijvingen op gebouwen, materieel en meubelen		1.397.127.428
Te verdelen nettowinst		383.128.688
Totaal van de passiva		168.593.585.738

Algemene onkosten	411.440.654
Onkosten op aankoop, verkoop en verzending van goud	270.253
Gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	39.600.000
Buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	37.100.000
Afschrijvingen op oude gebouwen, materieel en meubelen	13.057.201
Afschrijvingen op nieuwe gebouwen	22.054.332
Geldelijke verplichting tegenover de Staat :	
Provenu boven 3 % der disconto- en der voorschotverrichtingen op onderpand	155.007.309
Overschrijving naar de buitengewone reserve :	
Winst op verkoop en incassering van effecten	62.372
Overschrijvingen naar de overgangsrekeningen van het passief :	
a) fiscale voorziening	84.800.000
b) provisie voor gebouwen en materieel	74.500.000
c) maatschappelijke provisie voor diverse risico's	30.000.000
Te verdelen nettowinst	383.128.688
	1.251.020.809

ORDEREKENINGEN PER

Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur : Tegoed voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15) . . . . .

Te inkasseren waarden . . . . .

Geopende documentaire kredieten . . . . .

Visum van accepten betreffende de in- en uitvoer . . . . .

Verbintenis tegenover een internationale instelling . . . . .

Diverse bewaarnemingen :

Internationaal Muntfonds . . . . .

Andere bewaarnemingen . . . . .

Waarborgen van derden ontvangen :

Onderpand van de voorschotrekeningen . . . . .

Waarborgen verleend door de discontocedenten . . . . .

Diverse borgtochten . . . . .

Waarborgen gesteld door ontleners van call money . . . . .

Waarborgcertificaten van de Schatkist ontvangen . . . . .

Borgtochten verleend ten gunste van het personeel . . . . .

Verbintenis tegenover de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek . . . . .

Schatkist :

Portefeuille en allerlei tegoed . . . . .

Diverse waarden toebehorend aan de Staat :

Preferente aandelen N.M.B.S. . . . .

Gewone aandelen N.M.B.S. . . . .

Deelhebbende obligaties N.M.B.S. . . . .

Schatkistbons van de Luxemb. Regering (Belg.-Lux.akk.) . . . . .

Obligaties van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland (overeenkomsten van Londen dd. 27-2-1953) . . . . .

4 ½ % Certif. N.M. voor de Huisvesting . . . . .

4 ½ % Certif. N.M. voor de Kleine Landeigendom . . . . .

Diverse waarden . . . . .

Diverse waarden door de Staat in bewaring genomen :

Waarden door derden gedeponneerd . . . . .

Dienst der ingeschreven Schuld . . . . .

Deposito- en Consignatiekas . . . . .

Als borgstelling gedeponneerde waarden . . . . .

Waarden afgegeven ingevolge het Besluit van de Regent dd. 17 januari 1949 betreffende het van onwaarde maken van de niet aangegeven Belgische effecten aan toonder . . . . .

Af te leveren waarden . . . . .

Ingetrokken effecten . . . . .

Muntfonds :

Overheidsfondsen . . . . .

Rentenfonds, gedeponneerde effecten . . . . .

Algemene Spaar- en Lijfrentekas :

Voorlopige beleggingen . . . . .

Beleende fondsen . . . . .

Neergelegde waarborgen . . . . .

Disconto, wissel, intresten en provisies	931.051.073
Provenu dr overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten	125.883.460
Winst op verkoop en incassering van effecten	18.197.386
Rechten op bewaarnemingen, courtages en huur der brandkasten	22.741.350
Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden	30.400
Terugbetaling van te veel geïnde belastingen	128.571.430
Geldelijke vergoeding van de Staat :	
Vergoeding van 0,10 % 's jaars op het bedrag der kleine coupures uitge- geven voor rekening van de Schatkist (Overeenkomst van 18 maart 1946)	2.491.378
Overschrijving van de overgangsrekening van het passief « Provisie voor gebou- wen en materieel »	22.054.332
	<hr/>
	1.251.020.809

31 DECEMBER 1961

		2.169.791.007
		23.032.510
		4.623.693
		8.305.540.680
		1.000.000.000
	8.886.338.391	
	72.062.152.939	
	<hr/>	80.948.491.330
	21.246.442.196	
	7.814.650	
	232.168.725	
	3.358.255.325	
	<hr/>	24.844.680.896
		1.020.000.000
		198.803.056
		480.000.000
	1.020.000.000	
5.000.000.000		
1.000.000.000		
638.305.187		
1.406.719.713		
231.905.400		
3.896.454.000		
586.711.000		
880.027.207		
	13.640.122.507	
6.399.246.909		
15.060.050.200		
65.697.928.052		
2.743.043.655		
	89.900.268.816	
	8.349.146	
	5.175.893.562	
	4.380	
	5.263.968.970	
	<hr/>	115.008.607.381
		7.983.738.406
	26.882.572.271	
	19.840.600	
	229.391.000	
	<hr/>	27.131.803.871

Verslag van het College der Censoren

Mijne Heren,

Het College der censoren betreurt het onverwacht afsterven, op 22 juni jl., van de heer Nicolas Boost.

De heer Boost, bekend Antwerps nijveraer, werd tot censor verkozen uit hoofde van zijn bevoegdheid inzake controle. Hij maakte sedert 29 november 1948 deel uit van het College der censoren en van de Algemene raad.

De heer Boost heeft zijn functie met bewonderenswaardige toewijding vervuld.

Zijn collega's zullen zijn medewerking, die de stempel droeg van een verfijnde hoffelijkheid, trouw gedenken.

*
* *

De leden van het College der censoren hechten eraan zich aan te sluiten bij de hulde die door de Regentenraad wordt gebracht aan de nagedachtenis van de heer Léon-A. Bekaert, ereregent.

*
* *

Mijne Heren,

Het College der censoren heeft de uitoefening van zijn opdracht van controle en nazicht, waarmede het krachtens de organieke wet en de statuten der Bank belast is, voortgezet.

Alvorens de begroting der uitgaven te stemmen heeft het College de bewijsstukken onderzocht die door de diensten werden voorgelegd in verband met de uitvoering van de begroting voor 1961 en van de begrotingsvoorstellen voor het boekjaar 1962. Ook heeft het de maatschappelijke boekingen gecontroleerd vooraleer de balans en de winsten verliesrekening per 31 december 1961 goed te keuren; er werden steekproeven gedaan in de inventarissen. De voorziene termijnen werden nagekomen.

*
* *

Overeenkomstig artikel 70 der statuten werd de verdeling der winsten door de Algemene raad definitief geregeld.

*
* *

De leden van het College der censoren hebben in de loop van het jaar 1961 deelgenomen aan verschillende inspecties en controles betreffende de kasvoorraden, de werking der diensten en de bouwwerken. Zij hebben kennis genomen van de processen-verbaal van al de inspecties en controles waartoe bij het hoofdbestuur en in de vestigingen in de provincie werd overgegaan.

*
* *

Het College betuigt zijn dank aan de Directie, die zijn opdracht grotelijks heeft vergemakkelijkt door het een omstandige en nauwkeurige documentatie ter hand te stellen.

Het stelt er prijs op met nadruk te wijzen op de grote plichtsbetrachting die het personeel van de Bank kenmerkt.

De leden van het College der censoren,

Auguste JADOUL, *Secretaris*,
Louis DELVAUX,
Edmond KONINGS,
Victor DEVILLERS,
Marcel LECLERCQ,
Jean de COOMAN d'HERLINCKHOVE,
Fritz MEYVAERT,
Antoine HERBOSCH.

De Voorzitter,
Fernand DUCHENE.

Hoofdbank

Bijbanken - Agentschappen

Discontocomité en -kantoren

Groothertogdom Luxemburg

HOOFDBANK

DIRECTIECOMITE, REGENTENRAAD, COLLEGE DER CENSOREN

<i>GOUVERNEUR :</i>	H. Hubert ANSIAUX.
<i>VICE-GOUVERNEUR :</i>	H. Franz DE VOGHEL.
<i>DIRECTEUREN :</i>	HH. Marcel LEFEBVRE, Jean BRAT, Cecil de STRYCKER.
<i>REGENTEN :</i>	HH. Yvan FEYERICK, August COOL, Robert VANDEPUTTE, Hector MARTIN, Victor VAN ROSSEM, Max DRECHSEL, Emile MASQUELIER, Isidore SMETS, Roger DE STAERCKE. Constant BOON.
<i>CENSOREN :</i>	HH. Fernand DUCHENE, <i>Voorzitter</i> , Auguste JADOUL, <i>Secretaris</i> , Louis DELVAUX, Edmond KONINGS, Victor DEVILLERS, Marcel LECLERCQ, Jean de COOMAN d'HERLINCKHOVE. Fritz MEYVAERT, Antoine HERBOSCH.
<i>SECRETARIS :</i>	Mej. Elisabeth MALAISE.
<i>SCHATBEWAARDER :</i>	H. René MAGDONELLE.

REGERINGSKOMMISSARIS

H. Maurice WILLIOT.

DISCONTOCOMITE VAN BRUSSEL

HH. Paul ECTORS,

Jean de COOMAN d'HERLINCKHOVE.

Emile HAYOIT,

Michel WAUCQUEZ.

*
* *

ADVISEURS

ADVISEURS
VAN DE DIRECTIE :

HH. Thomas BASYN, ⁽¹⁾
Pierre KAUCH.

JURIDISCH ADVISEUR :

H. Emmanuel de MIOMANDRE

*
* *

CHEF VAN HET PERSONEEL

H. Maurice JORDENS.

*
* *

⁽¹⁾ Overleden op 16 januari 1962.

DEPARTEMENTEN EN DIENSTEN

Thesaurie en Krediet :

Algemene Thesaurie :	DE SCHATBEWAARDER,
Hoofdkas :	HH. L. WECKESSER, <i>hoofdkassier,</i> <i>onderdirecteur,</i>
Rijkskas :	I. REISGEN, <i>inspecteur-generaal,</i>
Rekeningen-courant :	R. STEVENS, <i>afdelingshoofd.</i>
Disconto en Portefeuille :	R. MAGDONELLE, <i>schatbewaarder,</i>
Disconto :	P. HERMANT, <i>inspecteur-generaal,</i>
Portefeuille :	G. MULLIE, <i>inspecteur-generaal.</i>
Effecten :	T. ROSSAERT, <i>onderdirecteur,</i>
Open Bewaarnemingen :	J. LIEBAERT, <i>inspecteur-generaal,</i>
Overheidsfondsen :	M. HUWAERT, <i>inspecteur-generaal.</i>

Studiën :

Studiedienst :	R. BEAUVOIS, <i>onderdirecteur.</i>
Studie en Statistiek van het Krediet :	Mej. G. VAN POUCKE, <i>onderdirecteur.</i>
Statistiek :	HH. H. GAUTIER, <i>inspecteur-generaal.</i>
Juridische dienst :	E. de MIOMANDRE, <i>juridisch adviseur.</i>

Betrekkingen met het buitenland :

Buitenland :	E. LECRICQUE, <i>onderdirecteur,</i>
Wisseldienst :	J. ART, <i>inspecteur-generaal.</i>
Wisselreglementering :	P. ANDRE, <i>inspecteur-generaal.</i>

Administratie en technische departementen :

Algemene Controle :	HH. R. GALLET, <i>onderdirecteur</i> ,
Inspectie :	A. VRANCKX, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Controle :	J. GRAS, <i>inspecteur-generaal</i> .
Algemene Boekhouding :	G. PREVOST, <i>onderdirecteur</i> .
Algemeen Secretariaat :	M. JORDENS, <i>onderdirecteur</i> .
Secretariaat :	A. BAUDEWIJNS, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Administratieve Organisatie :	T. OTTO, <i>inspecteur-generaal</i> .
Dienst van het Personeel :	E. COENEN, <i>inspecteur-generaal</i> .
Medico-sociale dienst :	Dr. L. HANNAERT.
Immobiëlen :	HH. F. FLAMAND, <i>onderdirecteur</i> .
Gebouwen :	J. LEPOMME, <i>afdelingshoofd architect</i> ,
Economaat :	E. DEMARTIN, <i>afdelingshoofd</i> .
Drukkerij :	CH. AUSSEMS, <i>hoofdingenieur</i> ,
Technische dienst :	—
Administratieve dienst :	J. van WEDDINGEN, <i>inspecteur-generaal</i> .
Biljetten :	C. GROSEMANS, <i>inspecteur-generaal</i> .
	* * *
Gelastigden met speciale opdrachten :	F. ASPESLAGH, <i>onderdirecteur</i> ,
	J. MERTENS de WILMARS, <i>onderdirecteur</i> ,
	R. SIMONIS, <i>inspecteur-generaal</i> .

BIJBANKEN

Antwerpen

Beheerder : H. A. NEVEN.

Discontokantoor : HH. R. GORIS,
F. VERREPT.
G. PLOUVIER,
P. BRACHT.

Luik

Beheerder : H. E. RENARD.

Discontokantoor : HH. E. LAMARCHE,
P. HERMAN,
Baron G. van ZUYLEN,
Ridder M. de LAMINNE de BEX.

Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg)

Beheerder : H. J. VANDERGUCHT.

Discontokantoor : HH. A. GROENEN,
N. BRAUN,
M. BLONDELOT.

AGENTSCHAPPEN

AGENTSCHAPPEN MET EEN DISCONTOKANTOOR

	<i>Agenten</i>	<i>Leden der Discontokantoren</i>
Aalst	HH. L. DEHOUX,	HH. C. VAN DER HAEGEN, P. MICHELS, F.-P. CALLEBAUT.
Aarlen	F. LEFEVER,	HH. V. POSSCHELLE, Ridder D. LAMALLE, G. HANSSENS.
Aat	V. BRANDELAER,	(¹) Discontokantoor te Aat HH. A. DESCAMPS, H. LEMAIRE, M. SIMON, P. BEAUDUIN. (¹) Discontokantoor te Aat en Péruwelz HH. J. BREBART, H. LEMAIRE, M. SIMON, P. BEAUDUIN.
Bergen	P. FABRI d'ENNEILLES,	HH. G. DUCHATEAU, J. SEGARD, H. BOUTTIAU.
Boom	L. VAN DEN WIJNGAERT, a.i.	(²) Discontokantoor te Mechelen en Boom HH. P. CARTUYVELS, J. VIGNERON, F. VERHAEGEN.
Brugge	F. COLLUMBIEN,	HH. R. RAPAERT de GRASS : , I. JANSSENS de BISTHOVEN, J. van der PLANCKE.
Charleroi	J. POTVIN,	HH. A. GILLIEAUX, Graaf C. de BRIEY, A. BINARD, J. CLEMENT.

(¹) Het Kantoor te Aat wordt in liquidatie gesteld van 1 januari 1962 af; de op die plaats gedane verrichtingen worden sedert 30 november 1960 door het kantoor te Aat en Péruwelz behandeld.

(²) Sedert 31 augustus 1961.

	<i>Agenten</i>	<i>Leden der Discontokantoren</i>
Dendermonde	HH. J. VANDEN BOSCH,	HH. J. VAN DAMME, E. VAN DEN BERGHE, R. DE COENE.
Dinant	P. VAN NIEUWENHUYSE,	(¹) Discontokantoor te Dinant en Marche-en-Famenne HH. M. SCHOOFS, Baron R. de VILLENFAGNE de VOGELSANCK, J. de MONTPELLIER d'ANNEVOIE.
Doornik	A. TOURNAY,	HH. E. THORN, V. VANDERBORGHET, A. COUPLÉT.
Eklo	M. WELLEMANS,	HH. C. VAN DAMME, P. van GINDERACHTER, G. VAN DAMME.
Gent	G. THIRIAUX,	HH. Baron BRAUN, Graaf H. de HEMPTINNE, R. HANET.
Geraardsbergen	J. MASSET,	HH. G. FLAMANT, J. RENS, P.-E. WILLOCX.
Hasselt	E. HUYBRECHT,	HH. P. NAVÉAU de MARTEAU, A. JANSSENS, J. SPAAS.
Hoei	A. FRANÇOIS,	HH. H. DELATTRE, Graaf G. de LIEDEKERKE, R. GREINER.
Kortrijk	A. DE VULDER,	HH. J. DUMONT, P. DE WITTE, Baron J. de BETHUNE.
La Louvière	J. HAUTAIN,	HH. L. GRAFE, L. PONCEAU, M. HAUTIER.
Leuven	J. VILENNE,	HH. A. BAUCHAU, G. de LAVELEYE, P. van der VAEREN.

(¹) Het Kantoor is sedert 21 augustus 1961 onder die benaming werkzaam.

*Agenten**Leden der Discontokantoren*

		(¹) Discontokantoor te Dinant en Marche-en-Famenne
Marche-en-Famenne	HH. M. HENNEQUIN,	HH. M. SCHOOPS, Baron R. de VILLENFAGNE de VOGELSANCK, J. de MONTPPELLIER d'ANNEVOIE.
Mechelen	C. SIBILLE,	(²) Discontokantoor te Mechelen en Boom HH. P. CARTUYVELS, J. VIGNERON, F. VERHAEGEN.
Moeskroon	F. LEFLERE,	HH. A. SCARCEZ, G. BLANCKE, J. CASIER.
Namen	Baron de MOREAU d'ANDROY,	HH. O. HICGUET, Baron L. HUART, J. P. le HARDY de BEAULIEU.
Neufchâteau	M. CABY,	HH. L. GOURDET, A. MINETTE, H. ZOUDE.
Nijvel	G. GINION,	HH. E. de STREEL, R. LECHIEN, N. DESCAMPE.
Oostende	L. NEIRYNCK,	HH. E. DE VREESE, F. LOOTENS, D. SERRUYS.
Oudenaarde	P. HERTSCHAP,	HH. R. DE BEER, R. VAN CAUWENBERGHE, C. MAERE.
Péruwelz	G. WALNIER,	(³) Discontokantoor te Aat en Péruwelz HH. J. BREBART, H. LEMAIRE, M. SIMON, P. BEAUDUIN.

(1) Sedert 21 augustus 1961.

(2) Het Kantoor is sedert 31 augustus 1961 onder die benaming werkzaam.

(3) Het Kantoor is sedert 30 november 1960 onder die benaming werkzaam.

	<i>Agenten</i>	<i>Leden der Discontokantoren</i>
Philippeville	HH. J. TIELEMANS.	HH. R. DUCHATEAU, A. PEPIN, P. de WEISSENBRUCH.
Roeselare	K. DEWAELE,	HH. A. DEMEESTER-D'HOORE, J. SOUBRY, F. DE CLERCQ.
Ronse	E. BURLION,	HH. R. VAN BUTSELE, J. TASTE, A. DELACROIX.
Sint-Niklaas	H. ALLAER,	HH. F. BEHAEGEL, F. POPPE, A. DE BAER.
Tienen	F. DE KEYSER,	HH. J. GILAIN, L. HALFLANTS, J. DELACROIX.
Tongeren	H. LIENART van LIDTH de JEUDE,	HH. W. WILSENS, J. BEAUDUIN, Ridder J. de SCHAETZEN van BRIENEN.
Turnhout	F. VANHERP,	HH. L. JANSEN, J. DIERCKX, C. DE RIDDER.
Verviers	P. POTVIN,	HH. Baron A. PELTZER, L. DUESBERG, E. GEERINCKX.
Waver	R. PINSART,	HH. C. HOURDEAU, J. PATRIARCHE, J.-E. VAN DEN HAUTE.
Zinnik	A. D'HAUWE,	HH. L. BASTIN-PONCEAU, H. le MAISTRE d'ANSTAING, F. GILBERT.

AGENTSCHAPPEN ZONDER DISCONTOKANTOOR

Agenten

Ieper	HH. J. VANNESTE.
Malmédy	J. VAN ROMPAY, a.i.
Veurne	L. KERREMANS.

BIJLAGEN

**OVERHEIDSFONDSEN VERWORVEN
KRACHTENS ARTIKEL 18 EN 21 DER STATUTEN**

Staat per 31 december 1961.

- 3 1/2 pct. Belgische Schuld 1937.
- 3 1/2 pct. Belgische Schuld 1943.
- 3 1/2 pct. Muntsaneringslening 10° jaar 1971.
- 3 1/2 pct. Muntsaneringslening 10° jaar 1972.
- 4 pct. Belgische Geünificeerde Schuld, 1° reeks.
- 4 pct. Belgische Geünificeerde Schuld, 2° reeks.
- 4 pct. Bevrijdingslening 1945.
- 4 1/2 pct. Belgische Lening 1952/62.
- 4 1/2 pct. Belgische Lening 1952/64.
- 4 1/2 pct. Belgische Lening 1953/73.
- 4 1/2 pct. Belgische Lening 1953/68.
- 4 1/2 pct. Belgische Lening 1954/72.
- 4 1/4 pct. Belgische Lening 1954/74, I.
- 4 1/4 pct. Belgische Lening 1954/74, II.
- 4 pct. Belgische Lening 1955/75.
- 5 pct. Belgische Lening 1958/68.
- 4 3/4 pct. Belgische Lening 1959/71.
- 4 3/4 pct. Belgische Lening 1959/69/74.
- 5 pct. Belgische Lening 1959/70.
- 5 1/4 pct. Belgische Lening 1960/70.
- 5 - 5 1/4 pct. Belgische Lening 1960/65/70.
- 5 1/4 - 5 1/2 - 5 3/4 pct. Belgische Lening 1961/66/70/73.
- 5 1/2 pct. Schatkistcertificaten 1958/64.
- 4 pct. Belgische Lotenlening 1941.
- 4 pct. Lloyd Royal belge.
- 4 pct. Oorlogsschade 1922.
- 4 pct. Oorlogsschade 1923.
- 4 pct. Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen
1955/75, 2° reeks.
- 5 pct. Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade 1953 - I.
- 4 3/4 pct. Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade 1954/55 - II en III.
- 4 3/4 pct. Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade 1956 - IV.
- 5 1/2 pct. Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade 1957 - V.
- 5 3/4 pct. Nationale Kas voor Beroepskrediet 1958/68.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Weten-
schappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99 1° tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Weten-
schappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99 2° tranche.
- 4 1/4 pct. Regie van Telegraaf en Telefoon 1954/74, I.
- 4 pct. Regie van Telegraaf en Telefoon 1954/74, II.
- Loten Kongo 1888.
- 4 pct. Koloniale Schuld 1936.
- 4 1/4 pct. Koloniale Schuld 1955/67.
- Aandelen Nationale Maatschappij voor Krediet aan de
Nijverheid.
- Aandelen Bank voor Internationale Betalingen - Belgische
tranche.
- Aandelen Bank voor Internationale Betalingen - Dant-
ziger tranche.
- Genotsbewijzen Nationale Maatschappij van Belgische
Spoorwegen.

WEEKSTATEN
IN HET « STAATSBLAD » GEPUBLICEERD IN 1961

WEEKSTATEN IN HET « STAATSBLAD » GEPUBLICEERD IN 1961

(in miljoenen franken)

ACTIVA

DATA	Goud-voorraad	Vreemde valuta's	Te ontvangen vreemde val. en goud	Internationale akkoorden (Wet van 28 juli 1948)				Debiteuren wegens termijn-verkoppen van vreemde val. en goud	Handelspapier	Voorschotten op onderpand	Overheidseffecten (art. 20 der statuten. Overeenkomsten van 14 september 1948 en 15 april 1952)			Deel- en pasmunt	Tegood bij het Bestuur der Postchecks	Geconsolideerde vordering op de Staat (art. 3, § b van de wet van 28 juli 1948)	Overheidsfondsen (art. 18 en 21 der statuten)	Gebouwen, materieel en meubelen
				Europese Betalings-unie	Europees Monetair Akkoord	Internationaal Muntfonds	Andere akkoorden				Schatkist-certificaten	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	Andere Belgische overheids-effecten					
2 jan. 1961	58.525	12.396	6.774	3.509	—	4.388	—	11.821	3.328	42	9.040	—	—	617	1	34.000	2.519	1.508
9 »	58.516	13.032	7.357	3.509	—	4.388	—	12.166	3.361	26	9.890	—	—	591	2	34.000	2.519	1.508
16 »	58.234	13.978	7.469	3.118	15	4.388	—	13.146	3.093	27	7.340	—	—	616	1	34.000	2.519	1.508
23 »	57.847	14.313	7.804	3.118	15	4.388	—	13.342	3.024	32	5.890	—	—	650	2	34.000	2.519	1.519
30 »	57.811	14.075	7.662	3.118	25	4.388	—	13.211	2.938	42	6.990	—	—	657	2	34.000	2.526	1.519
6 februari	57.749	13.965	7.895	3.118	15	4.388	—	13.435	2.906	49	6.815	—	—	653	2	34.000	2.528	1.519
13 »	57.467	13.719	7.596	3.118	15	4.388	—	13.361	2.985	25	8.490	—	—	671	2	34.000	2.529	1.519
20 »	57.294	14.413	7.596	3.100	25	4.388	—	13.790	2.762	24	7.765	—	—	688	—	34.000	2.531	1.519
27 »	56.844	16.208	8.209	3.100	35	4.388	—	15.682	2.708	28	6.940	—	—	694	1	34.000	2.533	1.519
6 maart	56.673	16.076	8.111	3.100	25	4.388	4	15.485	2.521	50	7.465	—	—	683	2	34.000	2.535	1.519
13 »	56.898	15.357	7.168	3.100	45	4.388	33	14.686	2.531	22	9.440	—	—	699	1	34.000	2.547	1.519
20 »	56.898	15.029	6.778	3.081	70	4.388	44	13.585	2.644	44	8.265	—	—	708	2	34.000	2.553	1.519
27 »	56.898	15.069	7.110	3.081	75	4.388	23	14.789	2.617	25	8.340	—	—	720	2	34.000	2.557	1.519
31 »	56.617	15.516	7.006	3.081	—	4.388	23	15.180	3.636	55	8.415	—	—	693	2	34.000	2.560	1.519
10 april	56.582	17.140	5.981	3.081	10	4.388	40	16.934	2.612	84	8.140	—	—	683	2	34.000	2.562	1.519
17 »	55.262	16.176	4.075	2.819	30	4.388	75	15.846	2.456	58	9.890	—	—	694	2	34.000	2.565	1.519
24 »	54.586	16.484	4.454	2.819	30	4.388	85	16.194	2.388	71	8.590	—	—	694	1	34.000	2.568	1.519
28 »	54.304	16.705	4.205	2.819	—	4.388	94	16.330	2.391	86	9.840	—	—	662	2	34.000	2.566	1.519
8 mei	54.183	17.658	4.006	2.819	10	4.388	99	17.249	2.292	105	9.515	—	—	649	2	34.000	2.569	1.519
15 »	54.014	18.008	3.869	2.819	25	4.388	77	17.368	2.218	124	9.665	—	—	646	1	34.000	2.569	1.519
19 »	53.730	18.498	4.288	2.801	40	4.388	97	18.211	2.235	81	7.915	—	—	643	1	34.000	2.569	1.519
29 »	53.451	18.467	4.666	2.801	40	4.388	108	18.141	2.453	95	7.940	—	—	634	2	34.000	2.568	1.519
5 juni	53.337	18.781	4.564	2.801	—	4.388	103	18.436	5.017	101	8.140	—	—	606	1	34.000	2.568	1.519
12 »	53.337	18.968	4.507	2.801	30	4.388	91	18.622	2.542	160	9.340	—	—	609	1	34.000	2.568	1.519
19 »	53.281	19.982	4.060	2.782	30	4.388	69	19.335	3.672	154	6.415	—	—	612	2	34.000	2.565	1.519
26 »	53.507	19.999	4.654	2.782	45	4.388	52	19.608	3.486	182	7.115	—	—	612	1	34.000	2.565	1.519
3 juli	53.224	19.710	4.030	2.413	—	4.388	9	18.952	4.126	207	8.865	—	—	571	2	34.000	2.564	1.519
10 »	53.827	20.673	4.030	2.413	—	4.388	47	20.162	3.631	190	9.715	—	—	561	1	34.000	2.567	1.519
17 »	53.823	21.992	3.965	2.396	10	4.388	41	20.776	3.864	166	7.090	—	—	589	2	34.000	2.568	1.519
24 »	53.998	22.674	4.208	2.396	10	4.388	28	21.617	3.585	143	5.965	—	—	591	2	34.000	2.568	1.519
31 »	54.173	22.894	4.020	2.396	15	4.388	35	21.765	3.017	108	7.965	—	—	586	1	34.000	2.568	1.519
7 augustus	54.175	25.705	4.740	2.396	40	4.388	9	21.370	2.776	155	5.690	—	—	577	2	34.000	2.568	1.519
11 »	57.775	22.440	4.640	2.396	40	7.389	—	21.841	1.944	162	4.840	—	—	585	1	34.000	2.568	1.519
21 »	57.775	19.506	3.882	2.392	50	7.389	—	18.996	1.738	117	6.565	—	—	596	1	34.000	2.568	1.519
28 »	57.550	18.580	3.618	2.392	50	7.388	—	18.159	1.723	90	8.215	—	—	608	1	34.000	2.538	1.519
4 september	57.549	19.334	4.467	701	15	7.388	—	18.157	1.784	117	9.365	—	—	582	1	34.000	2.561	1.519
11 »	57.549	19.733	4.642	701	30	7.388	—	18.721	1.684	165	8.665	—	—	586	1	34.000	2.568	1.519
18 »	58.010	19.775	5.061	697	30	7.388	—	18.718	1.675	113	8.140	—	—	606	1	34.000	2.568	1.519
25 »	58.010	19.939	5.506	697	30	7.388	—	18.426	1.647	91	7.915	—	—	605	1	34.000	2.568	1.519
2 oktober	58.260	19.821	6.565	697	—	7.388	—	18.696	2.857	102	8.990	—	—	573	1	34.000	2.568	1.519
9 »	58.697	20.246	6.802	697	—	7.388	—	18.711	2.398	134	8.090	—	—	567	1	34.000	2.568	1.519
16 »	59.222	20.622	6.570	422	15	7.988	—	18.325	1.603	91	9.315	—	—	587	1	34.000	2.566	1.519
23 »	59.803	20.029	6.571	422	15	7.988	—	18.262	1.667	110	8.240	—	—	582	2	34.000	2.567	1.519
30 »	60.133	20.270	6.466	422	—	7.988	—	18.048	3.349	110	7.615	—	—	566	1	34.000	2.567	1.519
6 november	61.114	20.552	6.670	422	—	7.988	—	18.233	2.317	96	8.190	—	—	562	1	34.000	2.562	1.519
13 »	61.929	20.234	6.720	422	15	7.988	—	18.303	1.720	85	8.265	—	—	567	1	34.000	2.567	1.519
20 »	61.699	19.971	7.240	418	45	7.988	—	17.941	1.699	107	8.340	—	—	573	2	34.000	2.568	1.519
27 »	61.698	20.257	7.341	418	55	7.988	—	18.100	1.712	45	9.015	—	—	577	2	34.000	2.569	1.519
4 december	61.713	20.745	7.166	418	15	7.988	—	18.901	2.070	91	8.840	—	—	537	2	34.000	2.568	1.519
11 »	62.455	22.363	6.941	418	50	7.988	—	20.766	1.734	116	7.915	—	—	543	2	34.000	2.568	1.519
18 »	62.456	22.125	6.810	413	50	7.988	—	19.783	1.733	75	6.390	—	—	548	2	34.000	2.569	1.519
22 »	62.456	20.641	7.056	413	50	7.988	—	18.626	1.788	53	5.290	—	—	522	2	34.000	2.569	1.519
29 »	62.424	20.432	6.856	413	—	7.988	—	18.494	5.087	72	6.840	—	—	489	2	34.000	2.569	1.519

(1) Waarvan het kapitaal : fr. 400 miljoen.

WEEKSTATEN IN HET « STAATSBLED » GEPUBLICEERD IN 1961

(in miljoenen franken)

PASSIVA

Waarden van de Pensioenkass van het Personeel	Diversen	TOTAAL ACTIVA	Orderekening : Bestuur der Postchecks : Tegoed voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15)	Bankbiljetten in omloop	Rekeningen-courant					Internationale akkoorden (Wet van 28 juli 1948)		Totaal der verbintenissen op zicht	Te leveren vreemde val. en goud	Pensioenkass van het Personeel	Diversen	Kapitaal, reserves en afschrijvingsrekeningen (1)	TOTAAL PASSIVA	DATA
					Schatkist			Banken in het buitenland : gewone rekeningen	Diverse rekeningen-courant	Europees Monetair Akkoord	Andere akkoorden							
					Gewone rekening	Spec. rek. vereff. E.B.U.	Buitengewone conjunctuur-taks (Wet van 12-3-1957)											
1.075	1.394	150.937	2.113	124.421	3	—	185	278	1.989	214	233	127.323	18.621	1.075	1.394	2.524	150.937	2 jan. 1961
1.120	1.237	153.222	2.095	124.386	19	—	185	296	3.219	273	233	128.611	19.553	1.120	1.414	2.524	153.222	9 »
1.121	1.063	151.636	2.064	122.742	23	—	163	324	2.175	183	267	125.877	20.646	1.121	1.468	2.524	151.636	16 »
1.121	586	150.170	2.030	121.174	2	—	163	342	2.648	161	221	124.711	21.171	1.121	598	2.569	150.170	23 »
1.121	648	150.733	2.024	120.867	1	—	151	337	3.846	130	207	125.539	20.896	1.121	608	2.569	150.733	30 »
1.119	891	151.047	1.951	122.194	5	—	150	309	2.336	152	214	125.360	21.356	1.119	643	2.569	151.047	6 februari
1.121	673	151.679	1.942	120.739	14	—	150	336	4.724	166	214	126.343	20.988	1.121	658	2.569	151.679	13 »
1.127	769	151.791	1.906	119.799	3	—	150	435	5.319	102	215	126.023	21.411	1.127	661	2.569	151.791	20 »
1.126	562	154.577	1.882	120.772	22	—	150	275	4.772	111	207	126.309	23.902	1.126	671	2.569	154.577	27 »
1.123	604	154.364	1.882	122.597	10	—	149	317	3.050	136	174	126.433	23.607	1.123	632	2.569	154.364	6 maart
1.123	714	154.271	1.842	121.141	13	—	149	353	6.097	142	173	128.068	21.858	1.123	653	2.569	154.271	13 »
1.125	672	151.405	1.829	120.177	12	—	148	411	5.580	177	167	126.672	20.372	1.125	667	2.569	151.405	20 »
1.125	643	152.981	1.829	119.671	14	—	147	412	6.072	254	169	126.739	21.893	1.125	655	2.569	152.981	27 »
1.126	566	154.383	1.809	122.674	3	—	146	294	4.334	228	161	127.840	22.174	1.126	674	2.569	154.383	31 »
1.123	896	155.777	1.753	122.363	12	—	146	327	5.284	223	158	128.513	22.880	1.123	692	2.569	155.777	10 april
1.126	975	151.956	1.732	120.930	16	—	145	484	5.740	199	158	127.672	19.872	1.126	717	2.569	151.956	17 »
1.127	896	150.894	1.691	120.315	20	—	143	381	4.651	204	156	125.870	20.605	1.127	723	2.569	150.894	24 »
1.131	669	151.711	1.685	123.607	19	—	142	279	2.295	281	155	126.778	20.485	1.131	748	2.569	151.711	28 »
1.127	726	152.916	1.662	123.244	19	—	142	281	3.047	302	154	127.189	21.255	1.127	776	2.569	152.916	8 mei
1.128	687	153.125	1.641	122.233	7	16	142	218	4.353	317	158	127.444	21.201	1.128	783	2.569	153.125	15 »
1.128	904	153.048	1.594	121.601	11	—	142	207	3.614	373	158	126.106	22.452	1.128	793	2.569	153.048	19 »
1.129	939	153.341	1.584	121.532	1	—	142	214	3.685	331	156	126.061	22.769	1.129	813	2.569	153.341	29 »
1.129	795	156.286	1.531	124.406	12	—	142	416	3.278	279	157	128.690	23.066	1.129	832	2.569	156.286	5 juni
1.131	818	155.432	1.503	123.243	10	—	142	413	3.541	240	162	127.751	23.135	1.131	846	2.569	155.432	12 »
1.135	700	154.701	1.473	121.801	12	—	142	304	4.161	240	158	126.818	23.321	1.135	858	2.569	154.701	19 »
1.135	928	156.578	1.422	121.638	12	—	142	230	5.324	316	156	127.818	24.176	1.135	880	2.569	156.578	26 »
1.135	859	156.574	1.398	125.110	11	—	142	218	3.270	166	157	129.074	22.882	1.135	914	2.569	156.574	3 juli
1.134	743	159.601	1.378	125.671	20	—	141	320	4.393	173	160	130.878	24.090	1.134	930	2.569	159.601	10 »
1.135	808	159.132	1.330	124.676	8	—	141	286	4.143	275	160	129.689	24.766	1.135	973	2.569	159.132	17 »
1.136	685	159.513	1.330	123.888	7	—	141	312	4.353	232	159	129.092	25.738	1.136	978	2.569	159.513	24 »
1.136	730	161.316	1.297	125.566	21	—	113	351	4.478	225	156	130.910	25.698	1.136	1.003	2.569	161.316	31 »
1.133	774	162.017	1.241	125.291	11	—	113	313	4.823	537	157	131.245	26.031	1.133	1.039	2.569	162.017	7 augustus
1.133	787	164.060	1.241	124.253	24	—	113	1.613	5.989	778	173	132.943	26.400	1.133	1.015	2.569	164.060	11 »
1.133	705	158.932	1.180	122.998	18	—	113	1.044	5.728	1.276	192	131.369	22.827	1.133	1.034	2.569	158.932	21 »
1.133	1.216	158.780	1.118	122.435	23	—	113	493	6.933	1.928	192	132.117	21.893	1.133	1.068	2.569	158.780	28 »
1.129	762	159.431	1.118	125.372	9	—	113	566	5.606	172	201	132.039	22.603	1.129	1.091	2.569	159.431	4 september
1.129	836	159.917	1.074	124.322	14	—	113	654	6.288	131	231	131.753	23.364	1.129	1.102	2.569	159.917	11 »
1.129	751	160.181	1.030	123.034	24	—	113	393	7.677	147	251	131.639	23.732	1.129	1.112	2.569	160.181	18 »
1.131	752	160.225	979	122.748	5	—	25	395	7.812	159	320	131.464	23.911	1.131	1.150	2.569	160.225	25 »
1.132	924	164.093	960	126.326	11	—	25	470	6.706	156	308	134.002	25.214	1.132	1.176	2.569	164.093	2 oktober
1.128	872	163.818	893	125.802	20	—	25	475	6.654	134	358	133.468	25.470	1.128	1.183	2.569	163.818	9 »
1.130	795	164.771	830	124.339	7	—	20	1.235	8.852	179	364	134.996	24.862	1.130	1.214	2.569	164.771	16 »
1.130	1.018	163.925	805	123.560	4	—	14	1.067	8.961	192	377	134.175	24.809	1.130	1.242	2.569	163.925	23 »
1.130	827	165.011	755	125.305	10	—	13	1.026	8.616	165	382	135.517	24.528	1.130	1.267	2.569	165.011	30 »
1.126	779	166.131	738	125.880	6	—	13	1.003	8.702	165	421	136.190	24.957	1.126	1.289	2.569	166.131	6 november
1.125	839	166.299	706	124.692	21	—	11	1.076	9.815	209	477	136.301	25.006	1.125	1.298	2.569	166.299	13 »
1.134	860	166.104	673	123.822	20	—	10	949	10.475	155	464	135.895	25.168	1.134	1.338	2.569	166.104	20 »
1.134	1.046	167.476	1.488	123.293	1	—	10	1.178	11.824	169	509	136.984	25.429	1.134	1.360	2.569	167.476	27 »
1.135	907	168.615	1.467	126.158	7	—	10	963	9.638	162	517	137.455	26.062	1.135	1.394	2.569	168.615	4 december
1.134	921	171.433	1.431	125.128	15	—	10	866	11.974	163	459	138.615	27.707	1.134	1.408	2.569	171.433	11 »
1.134	996	168.591	1.387	124.131	18	—	10	928	11.140	158	474	136.859	26.605	1.134	1.424	2.569	168.591	18 »
1.171	1.115	165.259	1.346	125.960	16	—	10	854	7.026	166	349	134.381	25.701	1.171	1.437	2.569	165.259	22 »
1.167	876	169.228	2.170	129.263	21	—	25	439	8.366	170	365	138.649	25.376	1.167	1.467	2.569	169.228	29 »

TARIEVEN
DER DISCONTO- EN VOORSCHOTVERRICHTINGEN IN 1961

DISCONTO

- Geaccepteerd in een bank gedomicilieerd papier, warrants . . . . .
- Bankaccepten vooraf door de Nationale Bank van België geïviseerd :
     Invoer . . . . .
     Uitvoer . . . . .
- Geaccepteerd niet in een bank gedomicilieerd papier . . . . .
- Niet geaccepteerd in een bank gedomicilieerd papier . . . . .
- Niet geaccepteerd en niet in een bank gedomicilieerd papier,
     promessen . . . . .

Tarief van kracht		
op 31 december 1960	sedert 24 augustus 1961	sedert 28 december 1961
5,—	4,75	4,50
5,—	4,75	4,50
4,—	3,75	3,50
5,50	5,25	5,—
5,75	5,50	5,25
6,25	6,—	5,75
VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT EN BELENINGEN		
— Schatkistcertificaten uitgegeven tegen de rentevoet van 1 15/16 %	95 %	2,25
— Schatkistcertificaten en certificaten van het Renten- fonds, uitgegeven op maximum 130 dagen	95 %	4,50
— Schatkistcertificaten uitgegeven op meer dan 130 dagen en op maximum 366 dagen	95 %	5,25
— Andere overheidsfondsen (1)	80 %	5,75

(1) Alleen de effecten en overheidsfondsen « aan toonder » in Belgische franken luidend, worden in onderpand aanvaard.

OFFICIELE WISSELKOERSEN
vastgesteld door de in Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers
Gemiddelden der dagelijkse noteringen
(Belgische franken)

1961	1 Zwit. frank	1 U.S. dollar	1 nieuwe Franse frank	1 Canad. dollar		1 Pond Sterling	100 Escudo	1 Nederl. gulden	1 Deutsche Mark	1 Zweedse kroon	1 Deense kroon	1 Noorse kroon	100 Ital. Lires	100 Oostenr. schill.
				kabel	post									
Januari														
Hoogste . . .	11,58	49,85	10,17	50,44	50,44	139,91	174,28	13,22	11,95	9,65	7,23	6,98	8,03	191,80
Laagste . . .	11,55	49,72	10,15	49,90	49,93	139,56	173,90	13,18	11,92	9,62	7,21	6,97	8,01	191,15
Gemiddelde . .	11,56	49,80	10,16	50,13	50,13	139,75	174,11	13,20	11,94	9,63	7,22	6,97	8,02	191,37
Februari														
Hoogste . . .	11,58	50,01	10,21	50,75	50,75	139,92	174,28	13,20	11,99	9,67	7,24	6,99	8,03	191,95
Laagste . . .	11,53	49,84	10,17	50,26	50,26	139,72	173,72	13,16	11,94	9,65	7,22	6,98	8,02	191,40
Gemiddelde . .	11,56	49,93	10,19	50,45	50,45	139,81	174,05	13,18	11,97	9,66	7,23	6,98	8,03	191,64
Maart														
Hoogste . . .	11,61	50,—	10,21	50,80	50,80	139,78	174,68	13,90 ²	12,59 ²	9,69	7,24	6,99	8,12	193,50
Laagste . . .	11,52	49,78	10,16	50,31	50,32	139,22	173,50	13,76 ²	12,54 ²	9,63	7,20	6,96	8,—	191,05
Gemiddelde . .	11,55	49,89	10,18	50,53	50,53	139,54	174,19	13,86 ²	12,56 ²	9,66	7,22	6,98	8,02	191,59
April														
Hoogste . . .	11,59	50,16	10,23	50,78	50,79	140,28	175,—	13,96	12,63	9,72	7,25	7,01	8,08	192,45
Laagste . . .	11,55	49,93	10,19	50,44	50,44	139,73	174,50	13,90	12,58	9,66	7,23	6,99	8,03	191,58
Gemiddelde . .	11,57	50,03	10,21	50,60	50,60	140,—	174,66	13,92	12,60	9,68	7,24	7,—	8,06	191,95
Mei														
Hoogste . . .	11,59	50,17	10,24	50,84	50,84	140,27	174,93	13,96	12,64	9,72	7,25	7,01	8,09	192,45
Laagste . . .	11,54	49,97	10,20	50,56	50,56	139,53	174,03	13,90	12,58	9,68	7,21	6,97	8,05	191,70
Gemiddelde . .	11,56	50,03	10,21	50,67	50,67	139,78	174,33	13,92	12,60	9,70	7,22	6,99	8,06	191,99
Juni														
Hoogste . . .	11,58	50,—	10,20	50,67 ¹	50,67 ¹	139,58	174,90	13,92	12,59	9,69	7,22	6,98	8,06	192,43
Laagste . . .	11,54	49,82	10,17	49,93 ¹	49,93 ¹	138,82	173,30	13,86	12,52	9,64	7,18	6,94	8,02	191,85
Gemiddelde . .	11,56	49,95	10,19	50,44 ¹	50,44 ¹	139,34	173,99	13,90	12,57	9,67	7,21	6,97	8,05	192,16
Juli														
Hoogste . . .	11,55	49,84	10,17	48,32	48,30	139,11	173,48	13,87	12,53	9,66	7,20	6,96	8,03	193,10
Laagste . . .	11,52	49,78	10,16	47,87	47,87	138,56	173,—	13,85	12,50	9,62	7,18	6,94	8,02	192,08
Gemiddelde . .	11,54	49,79	10,16	48,15	48,15	138,76	173,17	13,86	12,51	9,64	7,18	6,94	8,02	192,80
Augustus														
Hoogste . . .	11,55	49,85	10,16	48,34	48,34	139,75	174,15	13,85	12,49	9,65	7,23	6,99	8,03	193,23
Laagste . . .	11,52	49,78	10,11	48,17	48,17	139,16	173,58	13,81	12,45	9,62	7,20	6,96	8,02	192,90
Gemiddelde . .	11,53	49,79	10,13	48,27	48,26	139,54	173,91	13,83	12,47	9,64	7,21	6,97	8,02	192,99
September														
Hoogste . . .	11,54	49,80	10,13	48,33	48,33	140,10	174,65	13,80	12,46	9,64	7,23	7,—	8,03	193,05
Laagste . . .	11,51	49,78	10,12	48,26	48,26	139,69	174,10	13,76	12,45	9,60	7,22	6,98	8,02	192,90
Gemiddelde . .	11,53	49,78	10,12	48,30	48,29	139,97	174,40	13,78	12,46	9,62	7,23	6,99	8,02	192,96
Oktober														
Hoogste . . .	11,53	49,78	10,13	48,33	48,33	140,20	174,75	13,85	12,47	9,64	7,23	7,—	8,02	192,85
Laagste . . .	11,51	49,78	10,12	48,20	48,20	140,05	174,58	13,79	12,44	9,62	7,23	6,99	8,02	192,73
Gemiddelde . .	11,52	49,78	10,13	48,31	48,31	140,13	174,66	13,80	12,45	9,63	7,23	7,—	8,02	192,76
November														
Hoogste . . .	11,53	49,78	10,15	48,21	48,21	140,16	174,73	13,83	12,45	9,64	7,24	7,—	8,02	192,88
Laagste . . .	11,51	49,78	10,13	47,70	47,70	140,04	174,58	13,81	12,43	9,62	7,23	6,99	8,02	192,68
Gemiddelde . .	11,52	49,78	10,14	48,06	48,05	140,11	174,66	13,82	12,44	9,63	7,23	6,99	8,02	192,77
December														
Hoogste . . .	11,54	49,78	10,16	47,85	47,85	139,99	174,50	13,85	12,46	9,64	7,25	7,—	8,02	192,90
Laagste . . .	11,53	49,78	10,14	47,69	47,69	139,66	174,05	13,79	12,44	9,61	7,23	6,98	8,02	192,78
Gemiddelde . .	11,53	49,78	10,16	47,74	47,73	139,85	174,35	13,83	12,45	9,63	7,24	6,99	8,02	192,82
Het jaar														
Hoogste . . .	11,61	50,17	10,24	4	4	140,28	175,—	13,96 ³	12,64 ³	9,72	7,25	7,01	8,12	193,50
Laagste . . .	11,51	49,72	10,11			138,56	173,—	13,76 ³	12,43 ³	9,60	7,18	6,94	8,—	191,05
Gemiddelde . .	11,54	49,86	10,16			139,72	174,21	13,85 ³	12,51 ³	9,65	7,22	6,98	8,03	192,32

1 Periode van 1 tot 20 juni 1961.

2 Periode van 6 tot 30 maart 1961.

3 Periode van 6 maart tot 31 december 1961.

4

	van 1/1 tot 20/6/61		van 21/6 tot 31/12/61	
	kabel	post	ksbel	post
Hoogste	50,84	50,84	48,80	48,80
Laagste	49,90	49,98	47,69	47,68
Gemiddelde	50,47	50,47	48,15	48,15

INHOUD

	Bladz.
Verslag uitgebracht door de Gouverneur in naam van de Regentenraad . . .	5
Geld- en financiewezen	27
1. Geldhoeveelheid en quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen	27
a) Chartaal geld	28
b) Giraal geld	29
c) Quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen	31
2. Oorzaken van de veranderingen van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten bij de banken en de spaarkassen . . .	33
a) Verrichtingen met het buitenland	33
Betalingsbalans	34
Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Bank	38
b) Verrichtingen met de overheid	40
Begrotingen	41
Uitvoering der begrotingen	44
Rijksschuld	45
Monetaire overheidsfinanciering	48
Tussenkomsten van de geldscheppende instellingen op de markt van het overheidspapier	49
c) Verrichtingen met de private sector	49
Kredieten toegestaan door de geldscheppende instellingen . .	51
Kredieten ondergebracht bij de banken	52
Kredieten ondergebracht bij de geldscheppende openbare instellingen	53
Kredieten ondergebracht bij de Bank	54
Markt van het geld op zeer korte termijn	55
Emissies en kredieten op halflange en lange termijn	56
Rentestand	57
Markt van de niet vast rentende effecten	61

Economische bedrijvigheid en prijzen	63
Industriële productie	63
Steenkolenmijnen	64
Cokesfabrieken	66
Minerale oliën	67
Elektriciteit	68
Kernenergie	68
IJzer- en staalnijverheid	69
Metaalverwerkende nijverheid	70
Non-ferro metalen	73
Bouwnijverheid	75
Chemische bedrijven	76
Textielbedrijven	78
Voedingsbedrijven	82
Diverse bedrijfstakken	84
Landbouw	85
Vervoerwezen	87
Werkloosheid en werkgelegenheid	90
Prijzen	91
Bezoldigingen	95
Buitenlandse handel	96
Europese Economische Gemeenschap	103
Beheer	105
Personeel	109
Ontleding van de balans en van de winst- en verliesrekening over het boekjaar 1961	111

Activa

Goudvoorraad	111
Vreemde valuta's	111
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	111

Internationale akkoorden	112
Debiteuren wegens termijnverkoop van vreemde valuta's en goud	116
Handelspapier	116
Voorschotten op onderpand	116
Overheidseffecten	117
Deel- en pasmunt	118
Tegood bij het Bestuur der Postchecks	118
Geconsolideerde vordering op de Staat	119
Overheidsfondsen	119
Te innen waarden	119
Gebouwen, materieel en meubelen	119
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	120
Afgeschreven en te verzilveren waarden	120
Overgangsrekeningen van de actiefzijde	121

Passiva

Bankbiljetten in omloop	123
Rekeningen-courant en diversen	123
Internationale akkoorden	124
Totaal der verbintenissen op zicht	124
Te leveren vreemde valuta's en goud	125
Pensioenkas van het Personeel	126
Overgangsrekeningen van de passiefzijde	127
Kapitaal	127
Reservefonds	127
Te verdelen nettowinst	128

Orderekeningen

Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur	129
Te inkasseren waarden	129
Geopende documentaire kredieten	129
Visum van accepten betreffende de in- en uitvoer	130

Verbintenis tegenover een internationale instelling	130
Diverse bewaarnemingen	130
Waarborgen van derden ontvangen	131
Waarborgcertificaten van de Schatkist ontvangen	132
Borgtochten verleend ten gunste van het Personeel	132
Verbintenis tegenover de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek	132
Schatkist	132
Rentenfonds, gedeponeerde effecten	134
Algemene Spaar- en Lijfrentekas	134

Winst- en Verliesrekening

Credit

Disconto, wissel, intresten en provisies	135
Provenu der overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten	135
Winst op verkoop en incassering van effecten	136
Rechten op bewaarnemingen, courtages en huur der brandkasten . .	136
Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden	137
Terugbetaling van te veel geïnde belastingen	137
Geldelijke vergoeding van de Staat	137
Overschrijving van de overgangsrekening « Provisie voor gebouwen en materieel	137

Debet

Algemene onkosten	138
Onkosten op aankoop, verkoop en verzending van goud	138
Gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	139
Buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	139
Afschrijvingen op oude gebouwen, materieel en meubelen	139
Afschrijvingen op nieuwe gebouwen	139
Geldelijke verplichting tegenover de Staat	140
Overschrijving naar de buitengewone reserve	140

Bestemming van het winstsaldo	140
Fiscale voorziening	141
Provisie voor gebouwen en materieel	142
Maatschappelijke provisie voor diverse risico's	142
 Verdeling van de nettowinst van het boekjaar 1961	 143
 Balans. — Winst- en Verliesrekening. — Orderekeningen	 145
 Verslag van het College der Censoren	 151
 Hoofdbank. — Bijbanken. — Agentschappen. — Discontocomité en -kantoren. — Groothertogdom Luxemburg	 157
 Hoofdbank :	
Directiecomité. — Regentenraad. — College der Censoren	159
Regeringscommissaris	159
Discontocomité van Brussel	160
Adviseurs	160
Chef van het Personeel	160
Departementen en diensten	161
 Bijbanken :	
Antwerpen. — Luik. — Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg)	163
 Agentschappen :	
Agentschappen met een discontokantoor	164
Agentschappen zonder discontokantoor	168

BIJLAGEN

	Bijlagen
Overheidsfondsen verworven krachtens artikelen 18 en 21 der statuten	1
Weekstaten in het <i>Staatsblad</i> gepubliceerd in 1961	2
Tarieven der disconto- een voorschotverrichtingen in 1961	3
Officiële wisselkoersen vastgesteld door de in Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers. — Gemiddelden der dagelijkse noteringen	4

Drukkerij
Der Nationale Bank van België
Hoofdingenieur van de Drukkerij
Ch. Aussems
15, Nation Square, Brussel 5